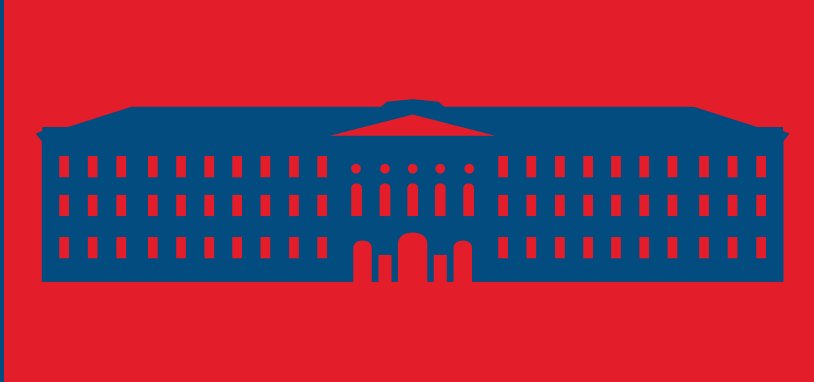

Molnár Katalin

Rendészeti kommunikáció – a média tükrében

Dialóg Campus

Molnár Katalin

RENDÉSZETI KOMMUNIKÁCIÓ
– A MÉDIA TÜKRÉBEN

Kézikönyv és szemelvénygyűjtemény
a rendészeti szakújságíró
szakirányú továbbképzési szak
hallgatóinak

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében jelent meg.

© Dialóg Campus Kiadó, 2018

© A szerző, 2018

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

BEVEZETÉS	4
1. A RENDÉSZET TÁRSADALMI SZEREPE	6
2. A KOMMUNIKÁCIÓ ÉS A RENDÉSZET KAPCSOLATA	8
2.1. A rendészeti szervezetek belső kommunikációja	10
2.1.1. Hierarchia és kommunikáció a rendészeti szervezeti kultúrában	10
2.1.2. A nyelvhasználat mint a szervezeti kultúra szerves része	11
2.1.3. A nem verbális kommunikációs csatornák és szerepük a rendészeti munkában	12
2.2. A rendészeti szervezetek külső kommunikációja	14
2.2.1. Az ügyfelekkel folytatott kommunikáció szerepe a rendészeti szervezetek társadalmi elfogadottságában	14
2.2.2. A rendészeti szervezetek civilekhez való viszonya. Rendészeti modellek és kommunikációs jellegzetességeik	15
2.2.3. A PR és a média szerepe a rendészeti szervezetek társadalmi elfogadottságában	17
3. RENDÉSZETI SZERVEZETEK ÉS TÁRSADALMI SZEREPÜK MAGYARORSZÁGON	19
3.1. A rendészeti szervezetek társadalmi megítélését befolyásoló tényezők	19
3.2. A rendészeti szervezetek és a média kapcsolatának társadalmi hatása	19
3.3. Rendőrség	20
3.3.1. A rendőrség működésének törvényi háttere	20
3.3.2. A rendőrség feladata és tevékenysége	20
3.3.3. A rendőrség sajtótevékenysége	22
3.4. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	24
3.4.1. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal működésének törvényi háttere	24
3.4.2. A NAV feladata és tevékenysége	24
3.4.3. A NAV sajtótevékenysége	25
3.5. Katasztrófavédelem	26
3.5.1. A katasztrófavédelem működésének törvényi háttere	26
3.5.2. A katasztrófavédelem feladata és tevékenysége	26
3.5.3. A katasztrófavédelem sajtótevékenysége	27
3.6. Büntetés-végrehajtási szervezet	28
3.6.1. A büntetés-végrehajtási szervezet működésének törvényi háttere	28
3.6.2. A büntetés-végrehajtás feladata és tevékenysége	29
3.6.3. A büntetés-végrehajtási szervezet sajtótevékenysége	31
4. SZEMELVÉNYGYŰJTEMÉNY	33
4.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	33
4.2. Katasztrófavédelem	54
4.3. Büntetés-végrehajtási Szervezet	58
IRODALOMJEGYZÉK	74
MELLÉKLETEK	78
1. melléklet	78
2. melléklet	79
3. melléklet	80
4. melléklet	88

BEVEZETÉS

A rendészet sikeres működésének a demokratikus társadalomban elengedhetetlen feltétele a civilekkel való állandó kapcsolattartás, a minél hatékonyabb, zökkenőmentesebb együttműködés. Ha a rendészet társadalmi szerepét akként fogjuk fel, hogy az a maga speciális eszközeivel a társadalmi konfliktusok csökkentésén fáradozik, akkor magától értetődő, hogy ehhez azokkal kell szüntelenül egyenrangú és oda-vissza működő párbeszédet folytatnia, akiknek biztonságával (ő is) foglalkozik (vagyis az emberek közösségeivel). Ez a párbeszéd két síkon zajlik.

Egyrészt minden egyes rendészeti szakember és ügyfél találkozása során, legyen az a rendőr, a tűzoltó egyszerű látványa a közterületen, vámvizsgálat, kihallgatás, baleseti vagy bűnügyi helyszínelés, jövedéki ellenőrzés, telefonos segélyhívás stb. Másrészt, ahogyan a rendészeti szervezetek önmagukat a nyilvánosság előtt megjelenítik, amilyen képet önmagukról kialakítanak. Ha ez a kettő egymástól nagyon messze esik, vagyis, ha a PR során küldött üzenet nincs összhangban a civilek hétköznapi tapasztalataival, akkor a rendészeti szervezetek imázsa hamis lesz. Ilyenkor az ügyfelek bizalmát és ezáltal együttműködését a rendészeti szakemberek akkor sem élvezik, ha különben egyenként méltók lennének az elfogadásra, tiszteletre, megbecsülésre. Akkor csak kivételek maradnak, míg a szervezetet nem fogadják el, rosszabb esetben megvetés, gúny, irónia, nevetség tárgya lesz. Ez utóbbi következmény sem az ilyen jelentős társadalmi szerepet betölteni hivatott szervezetek, sem pedig az őket ezzel a szereppel megbízó közösségek számára nemkívánatos.

A *rendészeti sajtósági szakirányú továbbképzési szakon* folyó képzés célja a rendészeti területeken az írásbeli és szóbeli médiakommunikáció színvonalának emelése, a szakszerűséggel párosuló közérthetőség erősítése. Reményeink szerint a képzésen részt vevők az ott kapott szemléletmód és korszerű ismeretek birtokában végezhetik munkájukat a hazai médiapiacra. Közreműködésükkel javulhat a rendészeti szervezetek korrekt, hiteles megjelenítése a nyilvánosságban.

A szakirány elsősorban újságírói tapasztalattal vagy ez irányú képesítéssel már rendelkező szakemberek tudásának továbbfejlesztésére törekszik. Ez a kézikönyv és szemelvénygyűjtemény közvetlenül a tízórás *Rendészeti kommunikáció* című kurzushoz készült. Benne a rendészeti szervezetek belső és külső kommunikációjának jellegzetességeivel ismerkedhetnek meg a hallgatók, így betekintést nyerve a szervezetek működési mechanizmusába. A közreadott szövegeken keresztül pedig a szakmai ismeretek komplexitása és a médiakommunikáció közötti kapcsolatrendszer kérdéseit vitathatják meg.

Egyszerre több szempont lebegett a szemem előtt, amelyek mentén eldől, hogy milyen történések és híradások kerüljenek be a gyűjteménybe. A kollektív emlékezet megszámlálhatatlanul sok példát kínált, amelyek mindegyikét nyilvánvalóan nem lehet még csak felsorolni sem, nemhogy feldolgozni. De nem is kell. Eredetileg az volt a cél, hogy az összes rendészeti szakterületet – így a rendőrséget, az adó-, vám- és jövedéki igazgatást, a büntetés-végrehajtást és a katasztrófavédelmet – felvonultassam, és mindegyiket a rájuk jellemző és érdekes eseteken keresztül mutassam be. Időközben azonban le kellett mondanom arról, hogy a teljességre törekedjek: a rendőri vonatkozású hírek ezúttal kimaradtak. Mivel a médiában a rendőrségi hírekből jelenik meg a legtöbb, ezt a hiányt a gyakorlati foglalkozások során a hallgatók gyűjtőmunkájának segítségével majd könnyen pótolni lehet. Remélhetőleg a beválogatott szövegek is alkalmasak a szemléltetésre és az elemzésre.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani azoknak a szakembereknek, akik a segítségemre voltak. Így talán sikerült egyszerre két nézőpontot is érvényesíteni: általuk egy szervezeten belüli rendészeti szakmait, általam pedig inkább egy külső, civilt. Nemcsak azzal könnyítették meg a dolgomat, hogy nem kellett hónapokon át az újságokat és az internetet bújni, hiszen az esetek az ő hivatali archí-

vumaikból származnak, s ezáltal nekik olyan helyzeti előnyük van, amelyet vétek lett volna ebben a közös ügyben nem kihasználni. De többük saját emlékezetére is bátran lehetett támaszkodni, hiszen sokéves sajtóreferensi, szóvivői múltjuk van.

A történeti visszatekintés igénye azonnal felmerült. Az is, hogy a legkisebb esettől a legnagyobb horderejűig bármi jól jöhet a példatárba. Nem volt kérdés, hogy szerepeljenek-e írásbeli, audiális és vizuális médiafelületeken megjelenő történetek is. S az is nyilvánvaló volt, hogy a szakmai sokszínűség ugyanannyira fontos érték az ő szemükben, mint az enyémben. De nemcsak a szövegválogatás, hanem a rendészeti szervezetek sajtótevékenységének bemutatási szempontjai is sokat gazdagodtak a segítségükkel. Meggyőződésem szerint pozitív és negatív kimenetelű történetekkel is foglalkozni kell ahhoz, hogy a rendészeti szervezetek önreflexiója, ezáltal külső kommunikációjuk színvonala, ebből következően pedig a sajtóval való kapcsolatuk is fejlődjön. A bemutatással és a szemelvényekkel a magyar rendészeti szervezetek külső kommunikációjának elmúlt több mint két és fél évtizedéről szerettem volna hű képet adni. Olyat, amelyik összefoglaló igénnyel, tanulságul szolgálva abban segít, hogy a civileknek az állam biztonsági szolgáltatásai iránti igénye és a rendészeti szakemberek tevékenységének eredményessége közelítsen egymáshoz. Sőt: hogy ezt a közelítést a rendészeti szakújságírók által képviselt média segítse, és ne akadályozza. Amikor a PR és a nap mint nap megtapasztalt „valóság” sem oltja ki egymást, és a híreket közvetítők is teszik a dolgukat. Az esetek sajtómegjelenítésének nyelvi színvonala, műfaja, stílusa számos olyan lehetőséget rejt, amelyek szakszerű – következetesen etikus és hozzáértő – használata egyértelműen a fenti célhoz járul hozzá.

Ajánlom tehát a hallgatók figyelmébe ezt a kézikönyvet és szöveggyűjteményt. Afelől nincs kétségem, hogy ez a szándék számukra is egyértelmű lesz. De szeretnék hinni abban is, hogy rendészeti szakújságíróként az itt összegyűjtött tudást és tapasztalatot felhasználva ők is egy ilyen módon működő demokratikus rendészeti szakmai nyilvánosság kialakítása mellett kötelezik el magukat.

Végül, szükséges hangsúlyozni, hogy e jegyzet kéziratát 2017 januárjában zártam le. Az egyes rendészeti szervezetekre vonatkozó számszerűsített adatokat leszámítva azonban minden állítása ma is aktuális és érvényes.

A szerző

1. A RENDÉSZET TÁRSADALMI SZEREPE¹

A társadalom intézményei, szervezetei által nyújtott szolgáltatások nem működhetnek tartósan magas színvonalon és hatékonyan – eredményesen, azaz a megrendelők és a szakemberek elégedettségét kiváltva – anélkül, hogy a közösség és önmaguk számára ne definiálnák a saját szerepüket, s ne törekednének arra, hogy ennek megfelelően – azaz integránsan – működjenek.

Jóllehet a magyar rendészeti szervezetek működését a rendszerváltás óta a jogalkotók a lehető legkörültekintőbben, jogállami garanciaként, markánsan kirajzolódó törvényi keretek között szabályozták², ezek a jogi szövegek az egyértelmű társadalmi szerepmeghatározást vagy nem tartalmazzák, vagy megannyi módosítás után sem hangsúlyozzák eléggé. A sorok között itt-ott, az idő előrehaladtával egyre többször kiolvashatók erre való utalások, de egyértelműen deklarált társadalmi értékrendből levezethető szerepdefiníció után hiába kutatunk. A határozott értékválasztás hiányában egy szervezet identitása sem lehet egyértelmű, ebből következően szerepükkel sokszor a szolgáltatásaikat igénybe vevő közösség sincs tisztában. Nem csoda hát, ha ez a tény egy sor belső anomáliát idéz elő működésükben, amelyek erőteljesen rányomják bélyegüket a civilekkel való kapcsolatra, együttműködésre is.

A magyar rendészeti szervezetek nyilvánosságban való megjelenítéséről – hiszen legfőképpen erről kívánunk szólni – nem lehet úgy beszélni, hogy ne gondolkodnánk el azon, mi is a szerepe, közkeletűbb szóval: feladata a rendészetnek a mai magyar társadalomban. Mit tartanak magukról a rendészeti szakemberek, és mit gondolnak felőlük a civilek? Mit közvetítsen mindebből a média? Talán jól szemlélteti ezt a kettősséget és a belőle származó nehézséget Manning, amikor így fogalmaz: A „rendőri munka dramatizált akció, amely a lakossági elvárások és a rendőrségi tevékenység eredményei között fennálló ellentmondások között közvetít.”³ Hogyan épít hidat vagy épp hogyan ver éket a kettő közé a média? Az ő korrekt közvetítő, azaz az iménti hasonlat szerinti hídépítő funkciója – legalábbis a demokratikus értékrend alapján – egyértelmű.

Az alábbi, a rendészet társadalmi szerepére vonatkozó javaslatok 2010-ben láttak napvilágot egy tudományos folyóirat hasábjain, több más, a rendészeti stratégiát egy akkori országos rendőr-főkapitányi felkérésre felvázoló írás mellett.⁴ A szerzők akkor együtt gondolkodásra, sőt vitára biztatták az olvasót, mert meggyőződésük szerint működő szerepmeghatározás csakis vitákban születő konszenzus eredménye lehet. Ezt javasoljuk most is, amikor itt röviden közreadjuk ennek a koncepciónak a lényegét.⁵

Téziseik megfogalmazásában egy általuk a rendre és a társadalmi problémákra adott definíció-javaslatból indultak ki, ezzel egyértelműen állást foglalva amellest, hogy a rendészeti szervezetek társadalmi szerepét e felől a két fogalom felől szükséges megközelíteni.

Rendnek a következőt tekintik: Az egyének, sokféleségük ellenére, függőségek és kiszolgáltatottságok létrejötte nélkül képesek együttműködni egymással.

Társadalmi problémának pedig a fentiekből következően mindazt, ami függőséget és kiszolgáltatottságot eredményez, és/vagy akadályozza az egyének konfrontációmentes együttműködését.

¹ A fejezet az alábbi tanulmány felhasználásával készült: KRÉMER et al. (2010), 288–289.

² 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000122.TV
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300240.TV

1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV

2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról. Elérhető: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100128.TV

³ MANNING (1977), 139.

⁴ A felkérést dr. Bencze József rendőr altábornagy fogalmazta meg, aki a tanulmánykötet előszavát is jegyzi. A tanulmányok szerzői a magyar rendészettudomány akkori képviselői voltak.

⁵ KRÉMER et al. (2010), 288.

E két definíció alapján a rendészet egy lehetséges társadalmi szerepmeghatározása a következő:

„A rendészet a társadalmi intézményrendszernek az a szegmense, amely a sokféleség együttműködését a fenti rendfogalommal kompatibilis módon törekszik biztosítani, és célul tűzi ki, hogy a lehetőségekhez képest a saját eszközeivel a minimumra csökkentse a társadalmi problémákból következő konfliktuspotenciált. Ezt a feladatot csak úgy lehet elvégezni, ha

- a rendészet nem (intézményi) hatalomként áll szemben a polgárokkal;
- tevékenysége során nem gerjeszt felesleges konfliktusokat, hanem azok kezelésére törekszik;
- a rendészet tudomásul veszi, hogy a társadalmi folyamatok kívülről-felülről nem befolyásolhatók, hogy azokat mindig a polgárok tevékenysége alkotja;
- ebből következően elfogadja, hogy feladatát csak akkor végezheti hatékonyan, ha segíti a polgárok együttműködését (rendfogalommal egybevágó tevékenységét), és maga is részt vesz abban;
- felhatalmazását és a rendelkezésére álló valamennyi eszközt, ide értve a szankcionálás és erőalkalmazás jogát is, kizárólag az együttműködés érdekében alkalmazza.

A rendészet társadalmi szerepét tehát egy katalizátoréhoz hasonlíthatjuk: elősegíti a valamennyi polgár számára hasznos együttműködési módok elterjedését és fennmaradását, maga azonban csak közvetetten létrehozója ezeknek a folyamatoknak. Másként fogalmazva: a rendészet *szolgáltatást* nyújt. Tevékenységének ezért figyelemmel kell lennie a polgárok és közösségeik igényeire, a közösségekben megjelenő problémákra. Hogy katalizátorszerepének meg tudjon felelni, állandóan fejlesztenie kell önmagát, nyitottnak és együttműködésre képesnek kell lennie.”⁶

Ha érvényesül a rendészet fent kifejtett társadalmi szerepfelfogása, az az alábbi következményekkel jár:

- „a civileket és életfolyamataikat tekinti elsődlegesnek, a rendészetet ebben való részvételként, ennek elősegítéseként fogja fel, azaz megteremti a közösségre orientáltság alapjait
- a rendészeti hatalmat az egyének együttműködését elősegítő erőként és felhatalmazásként, azaz a civilektől függőként fogja fel, az ezzel létrejövő hatalomfelfogás problémamegoldásra kapott felhatalmazásnak tekinti a hatalmat
- a rendhez való viszonyt az határozza meg, hogy ez a társadalmi szerep a rendet együttműködésnek fogja fel, a rend együttműködés nélkül nem hozható létre és nem is tartható fenn, a rendészeti tevékenységet ebből következőleg a kooperatív rendfelfogásnak kell irányítania
- a szervezetben is csak akkor lehet rend, ha nincsenek függőségek és kiszolgáltatottságok, ha a szintek és egységek funkcionálisan szervezettek, az együttműködés bennük és közöttük mentes a társadalmi problémáktól, s ekkor lehetővé válik, hogy a kritikát ne hatalmi pozíciók veszélyeztetéseként, hanem a problémamegoldás nélkülözhetetlen eszközeként fogják fel, hiszen az a szervezeti célok iránti lojalitásból következik.”⁷

⁶ Lásd még: KRÉMER et al. (2010), 288–289.

⁷ Lásd még: KRÉMER et al. (2010), 289.

2. A KOMMUNIKÁCIÓ ÉS A RENDÉSZET KAPCSOLATA

Az 1. fejezetben röviden kifejtett társadalmiszerep-definíciót megismerve bizonyára nem szorul magyarázatra, hogy a rendészeti szervezetek életében a kommunikáció miért bír döntő jelentőséggel. Részben a munkatársak egymással való (belső kommunikáció), részben a szervezet civilekkel való együttműködésének (külső kommunikáció) ez a legfontosabb záloga. A rendszerváltás óta odáig már eljutottunk, hogy ezt az állítást ma Magyarországon senki sem vitatja. Azt azonban korántsem ilyen egyszerű elérni, hogy a kommunikációt a jelentőségéhez méltó magas színvonalon műveljék a szervezetek és tagjaik, és hogy a fejlesztéshez szükséges feltételek is biztosítva legyenek. Miközben a cél világos, sőt a hozzá vezető utakat számos, már létező, kipróbált, máshol egyértelműen bevált módszer, technika egyértelműen kirajzolja (például szervezeti és egyéni önreflexió, a munkatársak valódi kompetenciaalapú kiválasztása és képzése stb.), nem könnyű a dolguk a rendészeti szervezetek nehezen változó kultúráját e téren is megváltoztatni, javítani akaró, elkötelezett szakembereknek. Szeretnénk, ha az itt írtak az ő segítségükre is lennének.

A rendészeti szervezetek kommunikációs rendszere felöleli az általuk felhasznált sokféle információt, azok kezelését, továbbá az írásbeli és a szóbeli kommunikáció szervezeten belüli és kívüli minden megnyilvánulását. A rendszer attól rendszer, hogy elemei kölcsönhatásban vannak és koherensek egymással. A rendészetben kifejezetten erős kommunikációs rendszer működik, amely átfogja egyrészt az információk megszerzésének, rögzítésének, tárolásának, feldolgozásának, továbbításának és felhasználásának teljes folyamatát és eszközrendszerét, és ettől elválaszthatatlanul a munkatársak (vezetők és beosztottak) egymással folytatott interakcióinak minden területét (a belső kommunikációt); másrészt az ügyfelekkel történő sokoldalú érintkezést, valamint a partnerek és a külvilág tájékoztatását a tevékenységről és a működéssel kapcsolatos tudnivalókról (a külső kommunikációt).⁸

A rendészeti tevékenység során a szakemberek az esetek döntő többségében közvetlen kommunikációs helyzetekben találkoznak az ügyfelekkel, illetve a munka során a szervezeten belül egymással is szüntelen interakcióban vannak. Munkájuk ráadásul sokszor konfliktusok közepette zajlik, ezért az alapvető kommunikációs készségeken felül speciális, a konfliktusok esélyét a minimumra csökkentő, vagy ha már kialakultak, akkor azokat gyorsan, hatékonyan kezelő megoldások ismeretére és alkalmazási készségére is szükség van. A magas színvonalú és tudatos kommunikáció tehát a legfontosabb „kulcs”, technika ahhoz, hogy a munkáját végző rendészeti dolgozó szakmai tudását adekvátnan és hatékonyan alkalmazni tudja.

Ez a komplex tudás nem terem a fán, nem keletkezik önmagától, azt meg kell szerezni, s ez csak következetes, módszeres, professzionálisan felépített és működtetett, a kor kihívásaihoz folyamatosan és rugalmasan illeszkedő, az innovációra nyitott oktatással lehetséges. De az oktatás sem áll önmagában. A szervezetekhez felvételre kerülő szakemberek szelekciója, majd a képzett, kibocsájtott szakemberek fogadására alkalmas és továbbfejlesztésüket biztosító előmeneteli rendszerrel, folyamatosan motiválni képes humánerőforrás-gazdálkodással rendelkező szervezeti kultúrára is szükség van. Illetve egy, a rendészet társadalmi szerepét értő és az azt elfogadó társadalmi környezetre.⁹ Mindaz, amit a rendészeti szervezetek ennek eléréséért tehetnek, ún. rendészeti kommunikációs stratégiában foglalható össze, amelynek megléte és színvonala egyben a legfontosabb záloga egy szervezet professzionalizmusának. A magyar rendészeti szervezetek mindmáig adósak ezzel, s az évekkel ezelőtt erről megfogalmazott észrevételek jó része még ma is aktuális. Egy 2010-es tanulmányból idézünk:

⁸ Vesd össze: CSERÉP – MOLNÁR (2010), 11.

⁹ E környezet megteremtésének egy lehetséges módjáról szól az alábbi tanulmány: KRÉMER et al. (2010), 269–306.

„A stratégia egy átfogó koncepció, amely távlati célokat, cselekvési sávokat jelöl ki, valamint olyan feladatokat fogalmaz meg, amelyek hatásos eszközt jelenthetnek a szervezeti célok eléréséhez. Tartalma attól függ, hogy milyen időtávra szól: hosszú, közép vagy rövid távra. Általában az első számú vezető vagy a menedzsment akarataként, írásban jelenik meg. A stratégia szabályozó funkciót tölt be. Determináns, mert: tartalmazza egyfelől a szervezetfejlesztésre vonatkozó vezetői döntéseket, és mint ilyen, a perspektivikus célmeghatározás, a jövőalkotás eszköze; másfelől azon feladatok foglalata, amelyek lehetővé teszik a szervezet rugalmas reagálását és jobb alkalmazkodását a várható környezeti változásokra, a kockázatokra és a veszélyeztető tendenciákra.

Egy szervezet csak akkor számíthat sikerre, ha világos jövőképe és egyértelmű, szakmailag megalapozott koncepciója van a célok, az elképzelt jövő megvalósítására. A stratégia általában a felső vezetés elhatározásaként jelenik meg mint alapidokumentum, ami megfogalmazza az elvárásokat és a fő irányokat. Alkalmazása garantálja a kiszámíthatóságot, és megteremti a feltételeit, hogy a szervezet felkészüljön a jövő eseményeire. Mindebben kulcskérdés, hogy a szervezet teljes vezetését a stratégiai gondolkodás jellemezze.

A stratégiakészítést széles körű kutatómunka és kockázatelemzés kell, hogy megelőzze. A váratlan eseményeket jól és szakszerűen az előre látható veszélyforrásokra, környezeti változásokra való felkészülés tervezésével lehet kezelni. Stratégiai tervezés és markáns koncepció hiányában a feladatokra a menedzsment csak nehézkesen, kapkodva és utólag tud reagálni. A stratégiai tervezés tudatosságot jelent, nevezetesen, hogy a szervezet aktívan felkészül a változtatásokra, az eltérő célok összehangolására, és képes az adekvát tervek meghatározására, a készségek fejlesztésére, valamint az erőforrások koordinációjára.

A stratégia az operatív – más szóval: taktikai – tervek alapja. A különbség a kettő között, hogy míg operatív terv esetében csupán egy feladat vagy konkrét probléma megoldása a tét, addig a stratégia a szervezet egészét érintően magában foglalja:

- a cél- és elvárásrendszer leírását,
- a szükségletek és kockázatok elemzését,
- a szervezet képességeinek és erőforrásainak értékelését,
- a célok elérését szolgáló feladatok kidolgozását,
- a felelős szervezeti egység kijelölését.

Hogyan definiálható a *rendészeti kommunikációs stratégia*? Magától értődő igénynek tűnik, hogy a rendészeti szervezetek csakugyan foglalkozzanak kommunikációs kultúrájukkal, és a lehetőségek szerint fejlesszék. Ez nem lehetséges annak megtervezése nélkül, hogy mindezt miként kívánják elérni. A rendészeti kommunikációs stratégia nem más, mint rövid, közép vagy hosszú távú, tudatos megtervezése annak, hogy a rendészeti szerv

1. hogyan jelenítse meg önmagát a külvilág előtt
2. hogyan tegye lehetővé a belső információáramlást és ezen keresztül a folyamatos, magas színvonalú, hatékony működést.

E kettő együtthatása nyomán a szervezet adekvátan és rugalmasan képes reagálni az őt folyamatosan érő szakmai próbatételekre, jobban tud alkalmazkodni a várható környezeti változásokra, a kockázatokra és a veszélyeztető tendenciákra. [...]

Létezik-e ma a rendőrségen az, ami kielégíti – a vázolt – kommunikációs stratégia fogalmát és követelményrendszerét országos és helyi szinten egyaránt? A válasz – szerintünk – az, hogy a rend-

őrségnek nincs kommunikációs stratégiája, illetve ami van, az nem stratégia. Erről írt az országos rendőrfőkapitány¹⁰ is, amikor 2007 júliusában meghirdette a kommunikáció megújítását.”¹¹

2.1. A rendészeti szervezetek belső kommunikációja

2.1.1. Hierarchia és kommunikáció a rendészeti szervezeti kultúrában

Talán furcsának tűnik, hogy egy, a rendészeti szervezetek külső kommunikációjáról, pontosabban e szervezeteknek a médiában történő megjelenítéséről szóló írás először a belső kommunikációval foglalkozik. Meggyőződésem szerint azért kell mindenképpen ezzel kezdeni, mert egy szervezet külső kommunikációja csak akkor tud professzionális lenni, ha a belső kommunikáció is „rendben” van. Ha ugyanis nincs, az bizony kívülről is látszik.¹²

A kommunikáció, főleg ha arra mint a demokratikus (együtt)működés egyik nélkülözhetetlen alap- elemére tekintünk, a leghatékonyabban akkor működik, ha egymást elfogadó, egymással partneri, azaz egyenrangú viszonyban lévő emberek között zajlik.

A magyar rendészeti kultúra alapvetően nem ilyen, hiszen valamennyi tevékenységi körét – sokszor akár szakmailag teljesen indokolatlanul, csupán a megszokás okán – át- meg átszövi az erős, katonai típusú hierarchizáltság. Ez a körülmény a kommunikációt nehezítheti, lassíthatja, akadályozhatja, sőt olykor egyenesen lehetetlenné teheti. Egy szervezet belső kommunikációja akkor hatékony, ha minden egyes tevékenységéhez sikerül megválasztania és magas szinten működtetnie az adekvát kommunikációs technikákat és stílust. A magyar rendészetre jelenleg is jellemző erős katonai típusú hierarchikus viszonyrendszer a mindenkori főlérendelt számára a kommunikációban is olyan előjogokat biztosít, amelyekkel a hierarchia alsóbb szintjén állók sohasem rendelkeznek. Ez az egyenlőtlenség az egyirányú közléseknek, a parancsoknak kedvez. Ha azok jól, vagyis szakmailag pontosan és adekvátan hangzanak el, vitathatatlanul szükségesek és működőképesekek is. Ilyen például egy jogtalan tömegrendezvény felosztatása során alkalmazott csapaterős mozgás professzionális levezénylése – már csak kommunikációs szempontból is. De közel sincs szükség rájuk olyan mértékben, ahogyan azt sok rendészeti vezető – a szervezeti mítoszok egyikeként – alkalmazza. Például egy nyomozás során meg lehet ugyan parancsolni a nyomozóknak, hogy egy órán belül kerítsék kézre az elkövetőt, csak hogy ez értelmetlen, mert a dolog nem parancsszóra működik.

A sikeresebb, hatékonyabb rendészet megteremtése, a problémák értő kezelése érdekében a parancs kultúrája helyett teret lehetne és kellene adni az együttműködést segítő kommunikációs módszereknek: a közös megoldások keresésére kiválóan alkalmas megbeszélésnek, beszélgetésnek, ötletbörzének, vitának, a kritikai gondolkodásnak. A jelenleg domináns szervezeti kultúra kommunikációjára ezek ma még mindig nem eléggé jellemzők. Kevés, bár talán egyre több helyen tapasztalni ilyen működésmódot, ám ha igen, az kivétel nélkül a helyi vezetőnek, az ő személyisége nyitottságának, a kommunikációs készségei magas színvonalának és a demokratikus vezetési stílus iránti elköteleződésének köszönhető.

A hierarchia, a parancsvizonyok az információáramlásra természetesen olyan helyzetekben is nagymértékben hatnak, amikor az információnak kifelé kellene áramolnia, mégpedig a lehető leggyorsabban, pontosan, hitelesen. Vagyis a civilek felé, a szervezetek nyilvánosságnak szóló PR-tevékenysége útján. Ehhez minden esetben közvetítőkre van szükség, ezt pedig a sajtó biztosítja. Az, ahogyan egy

¹⁰ Az akkori országos rendőrfőkapitány Bencze József volt, aki *A biztonság, a bizalom és a becsület rendőrségi programja* című dokumentumban így fogalmaz: „Át kell tekinteni a külső és belső kommunikáció jelenlegi gyengeségeit, a kommunikáció eszköz- és módszerparkját meg kell újítani, az állomány kreativitását ki kell bontakoztatni. Lehetőséget kell biztosítani számukra véleményük közlésére, kérdéseikkel kapcsolatos válaszok megadására, az interaktív kommunikáció létesítésére. Ennek érdekében írásban indokolt rögzíteni a rendőrség belső és külső kommunikációjának stratégiáját, elveit, módszereit, tartalmát, gyakorlásának határait, tilalmi rendszerét, az egyes szintekhez piramis jelleggel tartozó és azokhoz kapcsolódó feladatokat, követelményeket. A stratégia készítése előtt tételesen fel kell tárnai a kommunikáció gyenge pontjait, annak okait.” BENCZE József: *A biztonság, a bizalom és a becsület rendőrségi programja*. ORFK intranet, 27.

¹¹ CSERÉP – MOLNÁR (2010), 3–41.

¹² A téma bővebb kifejtését lásd: CSERÉP – MOLNÁR (2010), 3–41.

szervezet a médiához viszonyul, sok mindent elárul működéséről. A közvetlenül a rendészeti szervezetek kommunikációs és sajtószolgálatától a médiához eljuttatott üzenetek a sajtómunkások – újságírók, riporterek, fotósok, operatőrök, szerkesztők, bemondók, műsorvezetők, moderátorok – egész seregének szűrőjén keresztül, azaz közvet(it)ve érkeznek a hírfogyasztókhoz. Az általuk alakított kép nem feltétlenül esik egybe sem azzal, amit a rendészeti szervezetek önmagukról mutatni kívánnak, sem pedig azzal, amit az olvasók, nézők gondolnak, várnak, látni szeretnének. Ezeknek a felületeknek, a rajtuk küldött, közvetített és fogadott üzeneteknek az összehangolása a legnagyobb kihívás a modern demokratikus társadalmakban működő rendészeti szakújságírás számára.

2.1.2. A nyelvhasználat mint a szervezeti kultúra szerves része

„A rendészeti kommunikáció valamennyi területe leírható ugyan a kommunikáció általános kategóriáival, mégis számottevő sajátosságokat mutat. Minden sajátosságot megelőz, sőt predesztinál a hierarchikus viszonyrendszer, amely áthatóan befolyásolja a kommunikáció minőségét, stílusát. A verbális közlések jellemzője egyfelől a jogi nyelvezet, másfelől a katonai terminológia uralma. A legtöbb esetet vagy témát szó szerint előírt kifejezésekkel, nyelvi fordulatokkal lehet vagy kell megnevezni. Ebben áll a szaknyelv lényege, amelyet mind szóban, mind pedig írásban magas színvonalon kell művelnie a rendészeti szakembernek. Gondoljunk csak meg, ahogy a büntetőjogi megnevezéseknél elképzelhetetlen az általános megfogalmazásokkal való körülírás, ugyanúgy a csapaterős tevékenységnél sem lehet a parancsszavakat mással helyettesíteni. Szakmai dilettantizmushoz vezetne az ilyen stílus. A rendészeti tevékenység olyan szakmai kultúrát feltételez, amelyben a rendelkezésre álló kommunikációs eszközök modernnek, az ezeket alkalmazó munkatársak kommunikációs készségei pedig magas színvonalúak. Ettől függ, hogy képesek-e megfelelően – azaz hatékonyan és eredményesen – betölteni szolgáltató szerepüket.”¹³

A funkcionális stílusrétegek közül a hivatalos az, amelyikben a rendészeti munka legnagyobb része zajlik.¹⁴ E stílusnak mind az írásbeli, mind pedig a szóbeli jellegzetességeit, az egyes, egymástól jól elkülönülő műfajokat készség szinten kell alkalmaznia a rendészeti szakembernek. A legnehezebb, hogy mindig fel kell ismernie, mikor van helye a tisztán hivatalos stílusnak, és mikor kell azt ügyesen, jó aránnyal keverni a nem hivatalossal. Annak érdekében, hogy az ügyfelek, akik jó eséllyel nem vagy nem annyira beszélnek a hivatalos nyelvet, megértsék a hivatal üzeneteit, s ezáltal együtt tudjanak működni a szakemberekkel. Ne érezzék azt, hogy a fejük fölött, azaz nélkülük döntenek róluk. A hivatalos írásbeliség előnye (persze ha megfelelő színvonalon és mindig adekvátan alkalmazzák!), hogy egységes, szakszerű és egyértelmű azok számára, akik ismerik, továbbá objektív és pontos. Hátránya, hogy sokszor érthetetlen, túlzottan elszigetelt, száraz, riasztó, emberidegen, akár kirekesztő is lehet azok számára, akik nem beszélnek. Magától értetődő célnak kell lennie, hogy a hivatalos nyelvet használók az ebből adódó előnyöket kihasználják, a hátrányokat pedig csökkentésük, leküzdjék.

A hétköznapi munkavégzés szóbeli műfajai, ezek nyelvezete – bár nagyrészt a hivatalos stíluson alapulnak, mégis – lazábbak. A szak kifejezések közül sok inkább szakzsargonnak nevezhető, amelyet a szakemberek munkavégzés közben, de nem annyira a közönség szeme láttára és füle hallatára használnak, azaz könnyen, gyorsan, kerülve a körülményeskedést, hatékonyan kommunikálnak. Amikor aztán mások is látják-hallják őket, visszaváltanak a szikárabb hivatalos nyelvhasználatra. Természetesen ez a váltás nem mindig éles, és nem is mindig sikerül. A képzés során például a szakmai nyelvhasználat elsajátításakor éppen ezért kellene különös gondot fordítani ennek a bizonyos tudatos „stílusváltó kapcsoló” kezelésének a megtanulására. Időnként egyfajta tolmács szerepét kell betöltenie a rendészeti szakembernek a hivatal intézményei és a civilek között.

¹³ Lásd még: CSERÉP – MOLNÁR (2010), 5.

¹⁴ Részletesebben lásd: MOLNÁR (2002)..

A szűkebb értelemben vett szakmai nyelvhasználat, akár egy-egy szakterület sajátos szókincse (lásd például a börtönszlenget), erősen összeköti egymással az azt birtoklókat, ugyanakkor elválasztja őket azoktól, akik ezt a nyelvet nem beszélik. Ez a jó értelemben vett összetartozás érzését biztosítja a számukra. Aki őket kívülállóként legalább érti, különösen, ha maga is képes felvenni ennek a fajta társalgásnak a fonalát, azt nagyon respektálják. Az idő múlásával egyre többször volt és van alkalmam ezt érezni, amikor szakemberekkel, köztük sok tanítvánnyal beszélgetek, dolgozom. Ezzel a kommunikációs eszközzel egy kicsit közjük tartozónak fogadnak el. Sokszor megtapasztalhattam, hogy aki így „ért a nyelvükön”, attól sok mindent – a róluk alkotott véleményt, akár a negatív kritikát is – más-képpen veszik, talán hitelesebbként fogadják. Talán ezzel a példával is bizonyítható, hogy a rendészeti szakújságíróknak is célja lehet ennek a nyelvnek a minél magasabb szintű elsajátítása. Ez az írás ehhez is jó eszköz lehet.

2.1.3. A nem verbális kommunikációs csatornák és szerepük a rendészeti munkában

A nem verbális (vagyis a nem nyelvi jelekkel történő) kommunikáció a közlés tulajdonképpeni hogyanja. A verbális (vagyis a nyelvi jelekkel történő) kommunikációt kíséri, illusztrálja, támasztja alá vagy éppen érvényteleníti, sőt helyettesítheti is azt. Ide tartozik hat csatorna: a mimika (arcjáték), a tekintet, a gesztikuláció (a karok, a fej és a vállöv mozgásai), a testbeszéd (testtartás, mozdulatok, járás), a térközsabályozás és a vokális csatorna (beszédhangok). Ezekről, de még a rendészeti munkában játszott szerepükről is, könyvtárnyi szakirodalom született. Nyilvánvaló, hogy a rendészeti munkában a közvetlen kommunikációs helyzetekben óriási a jelentőségük.¹⁵ Nemcsak arról van szó, hogy a rendészeti szakembernek meg kell tanulnia kitűnően tájékozódni más emberek nem verbális jelzései között, hanem arról is, hogy megismervén saját kommunikációs készségeit, a munkavégzés közben folyamatosan képesnek kell lennie kontroll alatt tartani saját nem verbális jelzőrendszerét is. A verbális kommunikációnak az emberek még mindig sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak, mint a nem verbálisnak, jóllehet sokkal fontosabb az a hatás, amit mások nem verbális úton érkező üzenetei ránk gyakorolnak, mint azé, amit mondanak.

„A nem verbális kommunikáció [...] tudatos alkalmazása meghatározott helyzetekben (például gépjármű leállításánál, igazoltatásnál, kényszerítő eszközök alkalmazásánál) óriási jelentőséget kap. A közrendvédelmi, közlekedési vagy bűnügyi szakágakban előforduló szituációkban az összes nem verbális csatorna jelen van, a rendőri ügyeletési munkában például a vokalitás játszik kiemelkedő szerepet. A nem verbális jelzések a maguk komplexitásában értékes információkkal egészítik ki, pontosítják az ügyfelek által mondottakat. A bennük való pontos tájékozódás, illetve adóként adekvát alkalmazásuk az első számú segítség a rendészeti szakember számára.”¹⁶

Egy rendészeti szakember akkor is üzeneteket közvetít, amikor nem beszél. Érdeemes megtanulnia uralkodni ösztönös jelzésein, mivel már pusztán megjelenésével, testtartásával, tekintetével, mozdulataival is sugallhatja a kifelé fordulást, az érdeklődést, a segítő attitűdöt, az elkötelezettséget vagy épp a szakmai hozzáértést a partnerei felé. Már ezzel kiválthatja azt a szimpátiát, amely együttműködővé teszi a másikat. Vagy épp ellenkezőleg: egy-egy rosszul sikerült gesztussal, mozdulattal, nem jól megválasztott hanghordozással azt is ellenállóvá teheti, aki eleinte semleges vagy együttműködő volt. Nyilvánvaló tehát, hogy a spontán, nem verbális kommunikációs jelzések kontrollálttá, majd automatikussá tételével fokozható a kívánt hatás elérése, és ezáltal növelhető az eredményesség.

A sajtóban megjelenő rendészeti szakemberek csak az esetek kisebb részében beszélnek, akkor, ha kifejezetten nyilatkoznak a sajtónak. Ezt vagy saját kezdeményezésre teszik, vagy ha erre kéri őket. Ez azonban minden szervezet esetében mind verbális, mind nem verbális téren, mind pedig a statikus csatorna szintjén erőteljesen szabályozva és kontrollálva van. Nem mondhatnak akárkik akármit

¹⁵ Részletesen lásd itt: MOLNÁR (2001), 51–64.

¹⁶ CSERÉP – MOLNÁR (2010), 3–41.

akárhon, akármilyen körülmények között, akármilyen öltözetben stb. A nyilatkozatokat leszámítva a legtöbbször inkább csak valamilyen statikus vagy mozgókép jelenik meg róluk, ahol jól láthatók a fent felsorolt nem verbális jelzések. Ezek szavak nélkül is beszédesekek. Nem mindegy tehát, hogy a szakemberekről készült felvételeken milyen szereplők milyen beállításokban és jelenetekben hogyan tűnnek fel, pontosabban – s itt ezen van a hangsúly – hogyan tüntetik fel őket a sajtó képviselői. Mert ahogyan egy-egy szituációból kiragadott mondat, úgy egy-egy kép, vágókép, jelenetrészlet is egészen más hatást válthat ki, torz értelmet kaphat, az eredetitől egészen eltérő, akár ellentétes üzenetet hordozhat, ha az azt közvetítőben megvan az erre való – mondjuk ki: manipulatív – szándék. Komoly média-etikai kérdés, s mint ilyen, nem ennek az írásnak a tárgyához tartozik, hogy erre mi vezet, készíti az újságíró társadalom egy részét.¹⁷ Az a szakújságíró azonban, akinek nem áll érdekében elferdíteni a rendészeti szervezetek üzeneteit, és nincs szándékában rongálni azok presztízsét, mindig ügyel arra, hogy az általa mutatott üzenetek nem verbális szinten is „rendben” legyenek.

A harmadlagos vagy statikus kommunikációs csatornák és szerepük a rendészeti munkában A verbális és a nem verbális jelzések mellett feltétlenül említést kell tennünk az úgynevezett *harmadlagos jelzőrendszerrel*, vagy másképpen a *statikus kommunikatív jellemzőkről*. Ilyenek például a következők:

- a test fizikai adottságai, a küllem (nem, bőrszín, testalkat, magasság stb.)
- a beszéd néhány vokális jellemzője (pl. orgánus, hangszín)
- a megjelenés, a kinézet, a hajviselet (tisztaság, ápoltság, elegancia stb.)
- a szaglás, ízlelés, tapintás útján érkező ingerek
- a test elváltozásai vagy elváltoztatásai (pl. betegségek nyomai vagy tetoválás stb.)
- az öltözködés, a ruházat stílusa, adekvátsága, állaga, állapota (egyenruha, védőfelszerelés, ezek elavult vagy korszerű volta stb.)
- a különböző tárgyak viselése (ékszerek, kiegészítők, használati tárgyak, szolgálati igazolvány, szolgálati jelvény, váll-lap, fegyver stb.)
- a használt közlekedési eszköz (állapota, márkája, színe stb.)
- a szűkebb (íróasztal, iroda stb.) és tágabb környezet (épület) állapota, tisztasága, igényessége.

A fenti jellemzők egy ember életében – kisebb-nagyobb mértékben és tempóban – természetesen folyton változnak, statikusságuk tehát nem valami folytonos állandóságot jelent, csupán a közlésfolyamat ideje alatt érvényes. Ez a viszonylagos állandóság azonban rendkívül fontossá válik az interakció során végbemenő ún. dinamikus folyamatokkal szembeállítva, amelyek legjellemzőbb tulajdonsága, hogy állandó változásban vannak (ilyenek a verbális és a nem verbális csatornán érkező információk).

A három, egymástól elméletben jól elkülöníthető csatorna a közlés során komplexen, többnyire egymástól szétválaszthatatlanul működik. A csatornák egymással szorosan együttműködve, egymással kongruensen (azaz egymáshoz illeszkedve, egymásnak megfelelően) fejtik ki hatásukat a vevőre, és befolyásolják reakcióit, mégpedig többnyire szándéktalanul, kontrollálatlanul. Ha a kongruencia nem működik, azaz valamelyik csatornán érkező információ „üti” a bármelyik másik csatornán érkezőt, akkor inkongruenciáról, össze nem illőségről, egymásnak ellentmondó hatásról beszélünk, s ilyenkor többnyire valamilyen kommunikációs zavar lép fel.

A rendészeti kommunikációs helyzetekben a kongruencia különös jelentőséget kap, hiszen a nem adekvát és inkongruens jelzések nemcsak a konkrét adó személyes hitelességét rombolják, de általa az egész szervezet presztízsét is, amelyet képvisel. Ezért kell olyan sokat adni a formaságokra, mint például a személyes higiénia, az egyenruha viselésének kultúrája, a szakmai tevékenység során használt eszközök tisztítása, karbantartása stb.

Hiába nevezzük hagyományosan a verbális közlést elsődlegesnek, a nem verbális másodlagosnak, a statikus jellemzőket pedig harmadlagosnak, rangsoruk a konkrét interakció során korántsem ilyen egyértelmű. Az első benyomás, a látvány hatása egy rendészeti szakember esetében is meghatározó

¹⁷ Lásd erről részletesen: ZSOLT (2017).

tud lenni. Itt most nem szükséges és nem is tudunk ennél részletesebben foglalkozni a harmadlagos jelzőrendszerrel,¹⁸ csak egy-egy példával illusztráljuk, miről van szó. Az egyenruha például tipikusan statikus kommunikatív eszköz, sőt szimbólum, s több szerepe is van. Egyrészt elválaszt: megkülönbözteti a rendészeti szakembert a civiltől. Másrészt összeköt: tágabban jelzi a szervezethez, szűkebben pedig annak egy-egy szakterületéhez való tartozást. E szerepek egyszerre két irányba hatnak: mindkét fél számára felismerhetővé teszik a szakembert. Ez egyszer kívánatos, például a rendőr látványa megnyugtató annak, aki bajban van és segítséget vár, vagy az egyik rendőr tudja a másikról, hogy ő is kolléga. Máskor épp ellenkezőleg: például a rossz szándékú bűnöző kerüli a rendőrt. Harmadrészt az egyes feladatokhoz különböző funkciójú ruhák (valamint a hozzájuk tartozó felszerelés és eszközök) vannak rendszeresítve, amelyek védelmet biztosíthatnak (bevetési egyenruha), esztétikai funkciót tölthetnek be (díszegyenruha), láthatóságot kölcsönözhetnek (láthatósági mellény, a közlekedési rendőrök fehér, hosszú szárú kesztyűje) stb.

Sokan mondják, hogy az egyenruhának tekintélye van, és kell is, hogy legyen neki. Ennél persze bonyolultabb a helyzet. Az egyenruha üzenetet hordoz, kulturális szignál, ami már első látásra valamilyen benyomást, asszociációt, érzéseket kelt a civilekben. Hogy ezek semlegesek, pozitívak vagy negatívak, abban egy-egy szervezet egész története benne van. Ezzel minden egyenruhát viselő szakembernek tisztában kell lennie. Tudnia kell, hogy elsőként nem az ő személyét ítélik meg, hanem a ruhát, amelyet visel. Ám soha nem önmagában az egyenruhát övezi tisztelet sem, hanem közvetlenül az azt viselő embert, közvetve pedig azt a szerepet, amelyet az egyenruhát viselő személy egy közösségben betölt. Abban a közösségben, ahol például a rendőrt nem fogadják el, nem tisztelik, magának a rendőri munkának nincs vagy alacsony a presztízse, ráadhatjuk a kollégákra a legkülönb egyenruhát, attól még nem tisztelik sem őket, sem a rendőrséget. És az is igaz, hogy egy funkcionálisan alkalmatlan, kényelmetlen, rossz minőségű anyagból készült, igénytelen vagy elnyűtt egyenruha biztosan nem emeli a testület presztízst, viselője számára pedig se nem komfortos, se nem praktikus, sőt kifejezetten kellemetlen. És ez bizony meg is látszik rajta. Mindez, joggal, nagyon rossz benyomást kelt a civilekben. Az egyenruhát persze viselni is tudni kell. Ha a fenti szempontoknak mindenben megfelel, akkor már csak az a kérdés, viselője tudja-e, hogyan illik viselkedni benne. Ha felveszi az egyenruhát, mi az, amit tehet, és mi az, amit nem. Mert az egyenruha korlátoz is.

Nagyon beszédesekek a különböző szolgálati járművek is, azok színe, márkája, típusa, vagy az épületek, irodák, ügyfélfogadásra berendezett terek, fogdahelyiségek, börtönök, laktanyák, a felszerelési és használati tárgyak, logók. És a sor még hosszan folytatható lenne.

A rendészeti szakújságíró a vizualitás eszközeit a tudósításokban, hírekben is gazdagon alkalmazza. Számára tehát a rendészeti szervezetek harmadlagos csatornán érkező és közvetítendő üzeneteinek különös jelentőségük van.

2.2. A rendészeti szervezetek külső kommunikációja

2.2.1. Az ügyfelekkel folytatott kommunikáció szerepe a rendészeti szervezetek társadalmi elfogadottságában

Bár rendkívül fontos, messze nem elég, ha egy szervezet csak azzal foglalkozik, hogy a „falakon belül” a munkatársak kommunikációja milyen. Ha szolgáltatást nyújt – mint például a rendészeti szervezetek a biztonságot a civilek számára, és nem nélkülük, tőlük függetlenül, hanem a velük való folyamatos

¹⁸ Ezt kifejezetten a rendőri intézkedést középpontba állítva megteszi Rác Ferenc: *A rendőri intézkedés kommunikációja* című, rendészeti szak-középiskolák számára 1999-ben készített, de sok szempontból alapműnek számító jegyzete. A kötet gazdag fényképes illusztrációval teszi világossá és megkérdőjelezhetlenné a statikus kommunikatív jellemzők kiemelt szerepét, fontosságát a rendészeti szakemberekkel szemben támasztott követelmények között. Mivel a másodlagos és harmadlagos csatorna működés közben egymástól lényegében szétválaszthatatlan, magától értetődő, hogy bemutatásuk is történhet egyszerre. Így Rác Ferenc jegyzetének használatát a nem verbális kommunikáció különböző részterületeinek szemléltetésére is javasoljuk.

együttműködésben –, akkor azzal is törődnie kell, hogy ez a kifelé irányuló, a napi munkavégzés minden pillanatában megnyilvánuló, vagyis az ügyfelek számára pontosan érzékelhető kommunikáció milyen. Természetesen ez a kettő egymástól elválaszthatatlan. Amíg a belső kommunikációban nincs hatékony együttműködés, amíg akadozik az információáramlás, amíg túlbürokratizáltak a viszonyok, addig a jó működés látszatát kifelé sem lehet kelteni. Az ügyfelek ugyanis pontosan érzik, tudják, hogy rendben mennek-e a dolgok vagy nem, és hogy mindez milyen hatással van rájuk, az ő életminőségükre nézve.

2.2.2. A rendészeti szervezetek civilekhez való viszonya. Rendészeti modellek és kommunikációs jellegzetességeik

Az alábbiakban a rendőrség példáján keresztül röviden áttekintjük, miért fontos kérdés a civilekhez való viszony. E viszony a kulcsa ugyanis annak, hogy a rendészeti szervezetek az adott társadalomban milyen módon és ebből következően milyen hatékonysággal működnek, vagyis mennyiben járulnak hozzá a biztonsághoz.

A rendőrségi reformok XX. századi történetéről a magyarországi rendészettudomány több művelője is adott már rövidebb-hosszabb elemző áttekintést.¹⁹ Leírásaikból kiderül: az európai demokratikus országok rendőrségeinek utóbbi évtizedekben zajló változása, fejlődése – kivétel nélkül minden esetben demokratizálódása – bizonyítja, milyen nehéz, ugyanakkor megkérdőjelezhetetlenül szükséges folyamatról van szó. „A rendőrség a rendőrségi reform folyamatában alkalmazkodik a modern demokráciához. A reformfolyamatban a rendőrségi és társadalmi igények találkoznak abban, hogy a rendőrség működésén, társadalmi beilleszkedésének módján változtatni kell, ugyanakkor ütköznek is a tekintetben, hogy ez miként tehető meg, és hogyan ellenőrizhető. A rendőrségi reform nem egyetlen kampányból, nem egyetlen döntésből és akcióból áll, hanem permanens változtatás, amely a rendőrséget a folyton alakuló társadalomhoz, a mindig formálódó értelmezési rendszerekhez igazítja. A rendőrségi reform alapkérdése az egyén és a hatalom kapcsolata.”²⁰ Jól látszik, hogy a közelmúltbeli európai rendőrségi reformok iránti igény arról szól: mindig a demokratikus társadalomhoz képest kell definiálni a rendőrséget, és mindenekelőtt a szervezet társadalmi szerepét kell egyértelműen meghatározni. Minden más ebből következik.

Az is igaz ugyanakkor, hogy a „reform által megkövetelt változások mindig komoly ellenállásba ütköztek és ütköznek ma is. A rendőrségen belül és kívül egyaránt voltak és vannak, akik támogatták, és akik elleneztek a reformokat. A közvélemény mindenesetre a rendőrséget az egyik legnehezebben változó intézménynek tekinti, amit a rendőrök nem szoktak túl nagy lelkesedéssel fogadni. [...]

Az *első rendőrségi reform* az 1930-as években született válaszként a nagy gazdasági világválság és a szesztilalom után kialakult válsághelyzetre.”²¹ „A rendőrség ekkor azt a szerepet kapta, hogy szigetelje el azokat a patológikus magatartásokat és életmódokat, melyek zavarják a társadalom »normális« működését. Ennek következtében maguk a rendőrök és a »tisztos« polgárok is úgy tekintettek a rendőrségre, mint amely »vékony kék vonal a barbárság és a civilizáció között«²². Ez a feladat a rendőrt a szemben álló, egymással küzdő felek közé állítja, ahol magára marad, és nem tartozik egyikhez sem. A rendőrség maga a határ, amely elválasztja a »rendeseket« a »megbízhatatlanoktól«, és feltartóztatja az utóbbiakat, azért hogy a társadalom egy csekély részét megvédje. [...] A rendőrség feladata nem más volt, mint háború a szabálytalanság, a zavaró másság, közkeletűen a bűnözés ellen. [...] A bűnözés elleni háború egyenértékű azzal, hogy mindenekelőtt a társadalom körülhatárolt része felett érvényesült a társadalmi kontroll, vagyis azzal, hogy mindenki, aki a kijelölt részbe tartozott, potenciálisan gyanús volt. Ennek következtében az előítélet szerves és szükséges részét képezte

¹⁹ KRÉMER (2003); FINSZTER (2014); KOZÁRY (2015).

²⁰ KRÉMER (2003), 13.

²¹ KOZÁRY (2015), 98.

²² ROBERG – KUYKENDALL (1990), 45.

a rendőri munkának. [...] A felül lévők lenézték a rendőrt és a rendőri foglalkozást. [...] A határvonal másik oldalán a rendőrök megítélését a félelem és a gyűlölet jellemezte. [...] A rendőrt pozíciója és az előítéletek izolálták a társadalomtól, az pedig csak sokkal később vált nyilvánvalóvá, hogy »az izoláció állapotában a rendőrség nem képes hatékonyan dolgozni, és a hatalom bármely kísérlete, hogy növelje a rendőrség és a közösség közötti szakadékot, nemkívánatos következményekkel jár, és csak megnehezíti a rendőrség munkáját«²³.

A közösség érdeklődése a rendőri munka iránt leginkább annak van kiszolgáltatva, ahogyan a botrányokról hírt adó sajtó tálalja a szervezetről szóló híreket, és ezáltal manipulálja a közvéleményt. A rendőrség inkább megvetett, utált, nem pedig elfogadott, támogatott társadalmi képződmény, afféle szükséges rossz, a mocskos munka elvégzője, aki eközben maga is bemocskolódik. Tökéletes művészi megjelenítése ennek a korszaknak az 1973-as, Sidney Lumet rendezte *Serpico* című amerikai film-dráma, amely egy valós történet főszereplőjének állít emléket.²⁴

„*A második rendőrségi reform* a bűnözés elleni háború és a rendfenntartás közötti társadalmi szerepváltás idején, az 1960-as években kezdődött és az 1970-es években bontakozott ki. Az 1950-es években kialakult szakmai koncepció következményeként a rendőrségnek nem volt kapcsolata a lakossággal – a járőrök gépkocsikkal közlekedtek, amiről azt képzelték, hogy csökkenti a korrupciót, de ez sem volt igaz, viszont nem volt lehetőségük kommunikálni az emberekkel. Mindeközben a közösségek rendőrséggel szembeni elvárásai megváltoztak, a rendőrség viszont nem alkalmazkodott ezekhez, nem adaptálta az újonnan kialakult értékeket és nem válaszolt a közösségek igényeire sem. Ennek következtében feszültségek alakultak ki a rendőrség és a közösségek között. A *rendfenntartás* társadalmi szerepének azonban csak úgy felelhetett meg a rendőrség, ha felhasználta az informális kontrollmechanizmusokat, ez pedig csak akkor volt lehetséges, ha megértette azokat. A közösségek működésének megértése magasabb színvonalú képzést és más vezetési stílust, valamint szervezeti rendszert igényelt, mert csak így jöhetett létre új jellegű kapcsolat a közösség és a rendőrség között.»²⁵

„A járőröző rendőr mindenekelőtt a béke és nem a törvény őre. A törvények érvényre juttatása helyett idejének nagy részét körzete ellenőrzésével, igazgatásával és a segélyhívásokra való válaszadással tölti.»²⁶ „A rendőr maga is megváltozott, már más tulajdonságokat és más erényeket vártak el tőle, sőt maga sem feltétlenül akart a »széles váll, csekély ész« elve által szabott szűk keretek között megmaradni. A rendőrt az előző korszaktól eltérő mércék alapján ítélték meg, fontossá vált az intelligencia, a képzettség és a kulturális különbségek iránti érzékenység. [...] A *rendfenntartás* modelljének középpontjában a rendőr önállósága, döntési képessége, vagyis diszkrecionális hatalmának felhasználása áll.»²⁷

A harmadik rendőrségi reform az 1990-es években kezdődött és mindmáig a *community policing* követelményeinek megfelelően alakul. „[A] reform kiterjedt a rendőrség szervezeti és foglalkozási kultúrájára, a szervezeti viszonyokra, a rendőrség és a lakosság közötti kapcsolatok minőségére egyaránt.»²⁸ A rendőri munka mint szolgáltatás „a rendőrök és a civilek közötti, többnyire informális jellegű partneri kapcsolat, mely azt feltételezi, hogy a rendőrség egymaga nem ellenőrizheti a bűnözést, és hogy az egyes bűncselekmények az adott közösség kevésbé látható problémáira reflektálnak. Ennél fogva a szolgáltatómodell törekvése az, hogy a rendőri szolgáltatást nagyobb mértékben tegye felelőssé a közösségnek, ezt a rendőri politikát a hatalom decentralizálása és a döntési felelősség

²³ SLEIGH (1981), 168.

²⁴ Frank Serpico a rendőrákadémia elvégzése után egy New York-i rendőrszere kerül, ahol az iskolában tanult elvek szerint akar dolgozni: becsületesen és törvénytisztelő módon. A bűnüldöző szervek azonban merőben másképp működnek. A fiatal rendőr mindenhol korrupcióval, kenőpénzzel és a működési szabályzat által megszabott korlátokkal találkozik. Minden szolgálatban töltött napon be kell látnia, hogy a szervezeten belüli bűnözés számai egyre feljebb nyúlnak. Kollégái egyre ellenségesebben kezelik Serpicót, aki kockára téve életét, nem törődik bele a helyzetbe, és egyre elszántabban harcol az alvilággal. Kiderül, hogy a halálos ellenségeket nem a bűnözők, hanem a rendőrök között kell keresnie.

²⁵ KOZÁRY (2015), 98.

²⁶ GOLDSTEIN (1977), 27.

²⁷ KRÉMER (2003), 51.

²⁸ KOZÁRY (2015), 98.

megosztása jellemzi.”²⁹ „A szolgáltatásmodell meglehetősen széles konszenzust igényel a követendő értékek tekintetében, amelynek a rendőrség maga is részese, és alkalmazkodnia kell hozzá. [...] Ez a korábbiaktól eltérő felfogású és képzettségű rendőröket követel, akik képesek napi, személyes kapcsolatot fenntartani az emberekkel a települések azon területén, ahol a munkájukat végzik. [...] A rendőr, pontosabban a CPO (community policing officer) az ellenőrzése alatt álló területen maga is hozzájárul az ott dolgozó, ott lakó emberek közötti kapcsolatok formálódásához.”³⁰

Egyszerű lenne azt mondani, hogy néhány, ebben a szellemben példászerűen működő európai rendőrség (pl. Hollandia, Belgium, Svájc, Egyesült Királyság) tapasztalataiból pontosan ismertek a „hozzávalók”, azonban azok arányaira, felhasználási módjára, technikai részleteire nincsen egységes „recept”. Azt minden országnak saját magának kell kimunkálnia, ráadásul úgy, hogy folyamatosan figyelemmel van saját történeti tradícióira és a reformok várható társadalmi hatásaira. Mindenesetre a számos nyugat-európai országban elterjedt és sikerrel alkalmazott *community policing*³¹ egyik legfontosabb alapelve az *information led policing* – vagyis az, hogy nemcsak begyűjtik az információkat, de terítik is azokat, azaz például a rendőrség nem őrzi meg a birtokába jutott tudást, hanem megosztja a lakossággal, mert csak így tud együttműködni vele. Ennek érdekében folyamatos és kölcsönös közöttük a kommunikáció. A közösségi rendészet filozófiája Magyarországon is ismert, a rendszerváltás óta eltelt 27 évben – konkrétan a rendőrségnél – időről időre szárnyra kap, de koncepciózusan soha nem jutott még el addig, hogy az egész működést erre az alapelve építve alakítsuk át. Ehhez nálunk is teljes reformra lenne szükség.

„Az Európai Unió vezető országai rendőrségi modernizációjának az a tanulsága, hogy a sikerhez legalább három feltételnek kell együtt állnia:

- Először szükséges a politikai erők kompromisszuma a közrend és a közbiztonság alapkérdéseiben.
- Másodszor kell a rendészeti szakmák aktív közreműködése.
- Harmadszor nélkülözhetetlen a széles társadalmi támogatottság. [...]

Ami egészen bizonyos, az annak megállapítása, hogy a rendészetek modernizációjának általános feltételei nálunk nem jöttek létre. Nincs törekvés politikai konszenzusra a közrend és a közbiztonság területén, hiányzik a minőségi fordulat szakmai támogatása a rendészeti szervezetek részéről, végül nem alakult ki az a társadalmi igény sem, ami a szabadság és a biztonság egyensúlyára alapozza a rendvédelemmel szembeni elvárásait. Amennyiben az alkotmányos demokráciák útján akarunk járni, ezeket a feltételeket meg kellene teremteni.”³²

Nem lehet kétséges, hogy a fenti folyamat kiteljesedéséhez – de elkezdéséhez is – szükségszerűen hozzátartozik a médiával való kiegyensúlyozott, korrekt kapcsolat kialakítása és fenntartása, amelynek kiemelkedően fontos eleme a rendészeti szakújságírás. Ehhez a legelső lépés a fent leírt – itt most a rendőrség példáján keresztül bemutatott – rendészeti társadalmi szerep megértése és a média határozott és eltökélt szándéka, hogy ezt a szerepet segítsen betölteni.

2.2.3. A PR és a média szerepe a rendészeti szervezetek társadalmi elfogadottságában

A szervezeten belüli, illetve a civilekkel – azaz az ügyfelekkel – zajló mindennapi interakciók teszik ki a rendészeti szervezetek kommunikációjának elsöprő többségét. Bármily furcsán hangzik is, de ehhez a két felülethez képest az, hogy a nyilvánosság előtt egységes egészként a szervezet hogyan jeleníti

²⁹ FRIEDMANN (1992), 169.

³⁰ KRÉMER (2003), 57.

³¹ GAINES – KAPPELER (2009). Magyar nyelven megjelent részletes kézikönyv: ANDOR et al. szerk. (é. n.): *A közösségi rendészet magyarországi modelljének kézikönyve*.

³² FINSZTER (2013), 11–12.

meg önmagát, minimális részarányt jelent. A közvéleményt alkotó egyének elsősorban saját tapasztalataik alapján alakítják ki véleményüket az adott rendészeti szervezetről. Másodsorban az ismerősöktől szerzett információkra hagyatkoznak. S ehhez képest csak harmadlagos a hírekben hallottak-látottak hatása. A média közvélemény-formáló szerepe persze óriási, de közel sem akkora, mint az előző két tényezőé. Elsősorban tehát a rendészeti tevékenységet végzők egymás közti és az ügyfelekkel folytatott kommunikációjában kell rendet tenni. Ha ebben már előrehaladott állapotban vannak, akkor ezekre a stabil alapokra nem könnyen széthulló PR-légvárakat lehet építeni, hanem komoly és tartós társadalmi presztízst.

A rendészeti szervezetek egy lehetséges, az előző fejezetben hosszabban kifejtett társadalmi szerepének – a rendészet mint szolgáltatás – meghatározásából egyenesen következne, hogy ebben az értelmezési keretben mi a média szerepe. Nem más, mint a civilek elfogulatlan tájékoztatása mindarról, ami a rendészeti szakterületeken a mindennapokban történik, és a nyilvánosságra tartozik, vagyis közügy.

A médiában tevékenykedő rendészeti szakújságírók feladata pedig, hogy professzionálisan szolgálják ennek a szerepnek a minél színvonalasabb beteljesedését. Speciális tudásuk abban rejlik, hogy a rendészeti szervezetek társadalmi szerepével tisztában vannak, az egyes szakterületeken zajló tevékenységeiket tőlük telhetően minél alaposabban megismerik, és korrekt kapcsolatot kezdeményeznek és tartanak fenn e szervezetek képviselőivel. A média rendelkezésére álló rendészeti sajtó- és kommunikációs szolgálatok kollégáival együttműködve közösen fáradoznak azon, hogy a nyilvánosság tájékoztatása minél gyorsabban és széleskörűen, pontosan, hitelesen, korrektül megtörténjen.

3. RENDÉSZETI SZERVEZETEK ÉS TÁRSADALMI SZEREPÜK MAGYARORSZÁGON

3.1. A rendészeti szervezetek társadalmi megítélését befolyásoló tényezők

Az egyes rendészeti szervezetek Magyarországon, jóllehet számos közös vonásuk van, méretük, tevékenységük jellege és az ezekből fakadó társadalmi hatásuk szerint is jelentősen különböznek. Amiben egyértelműen közösek, hogy mindegyiknek az alapfeladata a törvények betartatása, azaz, ahogy a nevük is jelzi: egyfajta rendészeti tevékenység.

Itt most azonban fontosabb a különbözőségüket alaposabban szemügyre venni, hiszen nyilvánvalóan ezekből adódik az az eltérés is, amely a megítélésükben megmutatkozik.

A 3.3–3.6. alfejezetekben a négy rendészeti szervezetet e különbözőségekre koncentrálnak mutatva be röviden, a méretük szerinti sorrendben. A szerkesztéskor felvetődött a kérdés, hogy egy ilyen igényű kiadványnak pontosan milyen és mennyi információt érdemes feltétlenül tartalmaznia ahhoz, hogy az olvasó átfogó képet kapjon az egyes szervezetekről. Az első szempontként a *szervezetek mérete* adódott. Ám ez önmagában még keveset mond. Nyilvánvalóan számba kell venni az adott szervezet tevékenységének jellegét és a rá bízott feladatok mennyiségét, mert döntően – legalábbis elvileg – ezek határozzák meg a létszámot.³³

Sorra véve az elemzési szempontokat, hamar kiderült, hogy e tényezők együttesen alakítják a rendészeti szervezetek működésének közösségre gyakorolt hatásmechanizmusait. Az egyes szervezetek teljes bemutatása helyett – ennek itt sem helye, sem funkciója nem volna – a rövid leírásokban ezekre az összefüggésekre koncentrálok. A cél, hogy ily módon a rendészeti szakújságíró a lehető leggyorsabban „képbe kerüljön”, pontosan megértse mindegyik szervezet társadalmi szerepét és működését, hogy ezeket minél pontosabban, hitelesebben tudja közvetíteni. Ezzel tudnának ugyanis legtöbbet segíteni abban, hogy a működés minél problémamentesebb, ezáltal hatékonyabb és eredményesebb legyen – vagyis a szervezetek jobban betöltsék társadalmi szerepüket, egyszerűbben fogalmazva: végezhesék a dolgukat.

A szervezetek egyébként részletesen megismerhetők abból a töménytelen mennyiségű – és többnyire jó minőségű, átlátható, elektronikusan is hozzáférhető – információból, amelyeket a honlapjaikon mindig aktualizálva kínálnak.³⁴ Jelen leírások részben ezekről a felületekről, részben a munkatársakkal folytatott húszéves szakmai találkozásokról és személyes tapasztalataimból származnak.³⁵

3.2. A rendészeti szervezetek és a média kapcsolatának társadalmi hatása

A fenti szempontok mentén tett megállapítások alapján nyilvánvaló, hogy az egyes rendészeti szervezetek külső megítélése is nagyon eltérő. Hogy ez a megítélés hogyan alakul, az egyfelől a szervezetek

³³ Egy-egy ország egyes rendészeti szervezeteinek létszámviszonyai nagyon sokféleképpen alakulnak. Az a logikusnak tűnő megállapítás, miszerint a lakosság száma, a törvények által a szervezet hatáskörébe rendelt feladatok (például a biztonsági kihívások, a bűncselekmények, az elítéltek száma stb.) lenne mérvadó a létszám meghatározására, korántsem ilyen egyszerű. Nagyon nagy szerepe van ezek mellett – időnként úgy tűnik, ezeken felül, ezek ellenére – annak, hogy milyenek az adott szervezeti kultúra tradíciói, mennyire merev vagy a korszerű kihívásokra gyorsan reagálni képes a szervezeti struktúra, milyen az adott ország politikai, ezen belül rendészetpolitikai beállítódása, és ennek megfelelően milyen rendészeti modellt tart érvényesnek. Egyáltalán: Van-e közmegegyezésen alapuló, koncepciózus, egyértelmű rendészeti stratégiája?

³⁴ A magyarországi rendészeti szervezetek honlapjai: www.police.hu; www.nav.gov.hu; www.katasztrofavedelem.hu; www.bv.gov.hu

³⁵ Ezekről lásd: MOLNÁR (2008), 130–154; MOLNÁR (2008), 34–76; CSOMÓS – MOLNÁR (2016)

szándékaitól függ, másfelől pedig természetesen a médiától. A két működés egymásra hatásának különböző variánsai képzelhetők el.

Ahol a rendészeti szervezetek társadalmi szerepe egyértelműen meg van határozva, és tevékenységük jellege a közösség tagjai által is érzékelhetően ezzel a szereppel azonos, vagy legalább ahhoz közelít, ott a professzionális médiának is könnyebb dolga van, hiszen ezt a szerepet segít megértetni és elfogadtatni a civilekkel.

Ahol a társadalmi szerep nincs tisztázva, következésképpen a rendészeti szervezetek maguk is keresik az identitásukat, ezáltal működésük tele van ambivalens, időnként egymásnak ellentmondó elvekkel és gyakorlatokkal, ott a még oly profi és korrekt média is bajban van, hogy mindebből mit és hogyan közvetítsen a kívüllágnak.

Ha pedig mindkét szereplő – a rendészeti szervezetek és a média is – önmagukban is sok problémával küzdenek, akkor nem meglepő, ha egymással sincsenek korrekt viszonyban, s a szervezetekről mutatott kép negatív irányban torzít. Ennek egyértelműen károsak a társadalmi hatásai.

A magyarországi rendészeti szervezetek és a rendészeti híreket tálaló média kisebb-nagyobb melléfogásai a rendszerváltás óta eltelt több mint két és fél évtizedben meggyőző bizonyítékai annak, hogy ezen a téren mindenkinek van még tanulnivalója. A rendészeti szakújságírói szakmai képzéshez készített szöveggyűjteményben közre adott szemelvényekkel és azok tanórai vagy egyéni elemzésével ezt a tanulást szeretné segíteni ez a kiadvány.

3.3. Rendőrség

3.3.1. A rendőrség működésének törvényi háttere³⁶

A rendőrség működését az 1994. IV. 20-án kihirdetett és azóta nagyon sokszor módosított 1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről szabályozza.³⁷

A maga körülbelül 47 000-es létszámával a rendőrség a legnagyobb magyarországi rendészeti szervezet.³⁸

3.3.2. A rendőrség feladata és tevékenysége

Közhelynek tűnik, de igaz: a médiával való kapcsolattartás szempontjából a legnehezebb dolga a rendőrségnek van. Mind mérete, mind állandó jelenléte, láthatósága, mind pedig tevékenységének jellege miatt mindig is a legnagyobb érdeklődésre tartott számot a civilek körében, s ez máig is érvényes. A rendőrségnek minden, a PR-felületeken megnyilvánuló kommunikációs szándéka ellenére ma Magyarországon a civilek szemében még mindig inkább a szankcionáló, mint a szolgáltató karaktere hangsúlyos. Az összkép persze sokrétű. Az átlag állampolgár többnyire mást gondol általában a rendőrségről, mint azokról a helyi rendőrökről, akiket személyesen ismer, akikkel konkrét ügyekben interakcióba kerül. Utóbbiak megítélése általában jobb, mint az egész rendőrségé. Ezek a vélemények azonban csak egészen kis részben támaszkodnak saját tapasztalatokra. A legtöbben másodkézből – a többiek tapasztalatain alapuló véleményeken és/vagy a médiában megjelenő üzeneteken keresztül – alakítanak ki valamilyen, nem feltétlenül pozitív képet a rendőrség munkájáról. Pontosan ezért van óriási felelőssége a médiának abban, hogy ennek a képnek, azaz a rendőrség imázsának formálásához hogyan járul hozzá.

³⁶ Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV

³⁷ A módosítások nagy száma miatt nem egyszerű azokat átlátni. Jó segítség ehhez, ha az ember megnyitja az internetes jogtárban (<http://net.jogtar.hu/>) a törvény szövegét, mert abban nyomon követhetők az egyes változások. Az adott paragrafusnál kék színű jobb felső index jelzi a változtatás tényét, időpontját és azt, hogy milyen törvény állapította meg vagy módosította a szöveget.

³⁸ A hivatalos létszámadatok nyilvánosan nem hozzáférhetők.

A civilek a hétköznapiakban az összes rendészeti szakember közül leggyakrabban a rendőrökkel találkoznak. A konkrét hatósági ügyintézésük során, bármikor, ha bajba kerülnek, de ha csak az utcán, utcán, határátkelőhelyeken közlekednek, a rendőrség jelenléte állandó. Erre az állandó és aktív jelenlétre a magyar rendőrség saját maga is erőteljesen törekszik, a „látható rendőrség” évtizedek óta egyike a legfőbb szervezeti célkitűzéseknek. A közterületen látható rendőr képe szükségszerűen hozzátartozik a mindennapokhoz. Már pusztán a rendőrök látványa alapján, anélkül, hogy interakcióba kerülnénk velük, kialakul egy vélemény arról, milyen egy ország rendőrsége.

A rendőrrel kettős kép él a civilek fejében: egyrészt a biztonságot társítjuk hozzá. Ő az, aki vigyáz ránk, akit segítségül hívunk, ha bajba kerülünk, aki megvéd a bűnözőktől. Másrészt azonban mint hatósági személy jelenik meg, aki túl sokat és fölöslegesen ellenőriz és szankcionál minket. Minket, „tisztességes, törvénytisztelő állampolgárokat, ahelyett, hogy...” Ki ne tudná befejezni ezt a mondatot? Ki ne ismerné ezt a sztereotípiát?

Ez a két funkció sokszor kibékíthetetlenül ellentmondásosnak tűnik, s az egész világon nagy hívás elé állítja a rendőrségeket, hogy a kétféle tevékenység között a megfelelő egyensúlyt megtalálva, előbbi érdekében elfogadják az utóbbi szerepet is. Sok demokratikus rendőrségi szervezet példája bizonyítja, hogy a dolog nem lehetetlen. Ám folyamatosan, nagyon aktívan és kezdeményezően, nagyon sokat és nagyon hozzáértő módon kell dolgoznia rajta a szervezetnek és minden egyes tagjának. S e mellé jön a média szakszerű közreműködése. Ha ez mind együtt van, akkor kedvezőbben alakulhat a rendőrség társadalmi megítélése, ami egyértelműen elősegíti a szervezet hatékony működését is. Az egyes emberek és közösségek biztonságára nem lehet vigyázni az ő aktív szerepvállalásuk, közreműködésük nélkül. Nekik is meg kell tanulniuk vigyázni magukra. Az élhető, biztonságos környezet megteremtése, fenntartása közös felelősség, és időnként meglehetősen bonyolult folyamatok eredménye, ami csak akkor tartható fenn, ha ezen szisztematikusan dolgozunk.³⁹

A biztonságról – az ún. objektív és szubjektív biztonságról – a biztonságérzetről, a közbiztonságról Magyarországon is egész könyvtárra való szakirodalom született az elmúlt évtizedekben. Mégis mindmáig tisztázatlannak tűnik ez a fogalom, s ez a tisztázatlanság rengeteg olyan következménnyel jár, amelyek árnyékként vetülnek a rendőrségre. A biztonságot, annak megteremtését, őrzését, vagy ha megbomlott, helyreállítását hagyományosan a rendőrséghez kötik. Hogy milyen mértékben, az legfőképpen mindig azon múlik, hogy maga a szervezet mennyire húzza magára ezt a szerepet. Azaz: mennyire emeli magát a biztonsággal foglalkozó, a biztonságért felelősséggel tartozó szervezetek fölé? Persze a szervezet mint elvont fogalom erre sohasem képes. Hogy a biztonságért való aktivitásban mi az ő szerepe, az mindig az adott ország politikusain, azon belül a rendészeti politikáért felelős döntéshozókon múlik. Mindenkor ők szabják meg azt az irányt, amerre a biztonságpolitika és annak tagadhatatlanul markáns részeként az állami erőszak monopóliumával törvényileg rendelkező rendőrség mozoghat.

Arra itt természetesen sem hely, de szerencsére szükség sincsen, hogy ennek magyarországi történetéről, alakulásáról részleteiben beszéljünk. Megtették ezt számosan a rendészettudományi gondolkodók közül az elmúlt évtizedekben. A legérdekesebb történeti korszak a mából nézve nyilvánvalóan a rendszerváltás óta eltelt immár több mint két és fél évtized. Ennek legizgalmasabb és a mai rendőrségi szervezeti viszonyokat meghatározó időszakáról rendészettudományos igénnyel megírt összefoglalások és kimerítő elemzések olvashatók.⁴⁰

A rendészet társadalmi szerepéről egy egész fejezet szól jelen kötetünkben (lásd az 1. fejezetet). Hogy ebből a szerepből, annak tisztázatlanságából vagy jól körülhatárolt definiálásából mi következik a rendészeti szervezetek külső kommunikációjára vonatkozóan, arról pedig a 2. fejezetben írtunk. A rendőrség esetén sincs ez másként. Mivel a rendőrség által markánsan szimbolizált biztonság az egyik legfontosabb értéke az emberi életnek, az iránta és az azon dolgozó szervezetek iránt megmutatkozó civil érdeklődést természetesen kell tekinteni. A rendszerváltással kezdődött és azóta is formálódik,

³⁹ Minderről részletesen lásd: GAÁL – MOLNÁR (2013); GAÁL – MOLNÁR (2014); GAÁL – MOLNÁR (2015).

⁴⁰ KRÉMER (2003); KRÉMER (2010).

fejlődik a rendőrség irányított, szervezett kommunikációs PR-tevékenysége, aminek az egyik legfőbb bizonyítéka a sajtószolgálatok kiterjedt működése. Azonban nemcsak a sajtó felületein kell gyors, naprakész és korrekt, hiteles információkkal szolgálnia a rendőrségnek, hanem minden egyes helyzetben, amikor a civilekkel, az ügyfelekkel találkozik. Sőt kifejezetten kezdeményezőnek, proaktívnak kell lennie e téren, mert csak így lehet esélye, hogy ne az események után kullogjon, és csak jól-rosszul reagálni legyen képes a történésekre, hanem irányítsa, a neki és a közösségnek fontos értékekre törekedve segítse, alakítsa a biztonságos, élhető közösségek mindennapjait.

A magyar rendőrség a II. világháborút követően szovjet mintára tért át katonai stílusú irányításra, szervezeti hierarchiára és rendfokozati rendszerre. A hivatásos állománynál jelenleg is a katonai rendfokozati rendszer működik. Ez a rendszer, meghatározó elemeit figyelembe véve, nem minden tevékenységhez a legadekvátabb. Ha a rendőrséget mint a bűnözés ellen harcoló egységet képzeljük el, akkor ez a típusú működés hozzá illő, ám ily módon a 21. századi, összetett biztonsági kihívásoknak nem minden esetben lehet megfelelni.

A katonai típusú hierarchia a kommunikációra nézve is bizonyítható hátrányokkal járhat, amelyekről a 2.1.1. alfejezetben részletesen szoltunk. Amiért itt ez újra előkerült, annak az oka, hogy a rendészeti szakújságírónak értenie kell ezt a működésmódot. Amikor ugyanis egy központosított és erőteljesen szabályozott kommunikációs folyamatban nem kellő mennyiségű és/vagy minőségű információkhoz jut, vagy nem elég gyorsan, akkor számolnia kell azzal, hogy ennek szükségszerű, a szervezeti kultúrából adódó okai vannak, amelyeket tiszteletben kell tartania. A rendőrségi sajtószóvivők és sajtóreferensek adott esetben nem azért nem adnak választ a sajtó sürgető kérdéseire, mert személy szerint nem akarnak, hanem mert hivatalból nem vagy még nem tehetik.

Hogy mindez még érthetőbb legyen, az alábbiakban röviden áttekintjük, milyen szabályok vonatkoznak rájuk. Majd pedig a magyar rendőrség minden más rendészeti szervezetéhez képest összetettebb sajtószolgálatának rövid áttekintése következik.

3.3.3. A rendőrség sajtótevékenysége

3.3.3.1. A rendőrség sajtótevékenységének szabályozása

A magyar rendőrök és a rendőrség szervezeten kívülre irányuló kommunikációját az alábbi törvények és utasítások szabályozzák:

- 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról (Hszt.)⁴¹
- az országos rendőrfőkapitány 11/2015. (VII. 10.) ORFK utasítása a hivatásos állomány tagjának az internetes felületen a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatalának szabályozásáról⁴²
- 10/2013. (III. 14.) ORFK utasítás a médiatartalom-szolgáltatók részére adható tájékoztatás rendjéről.⁴³

A szabályozások egy része (a Hszt. és a 11/2015. ORFK-utasítás) a hivatásos állományban lévők személyes véleménynyilvánításának szabadságáról, illetve az internetes felületen a hivatásos állományba tartozásukra vonatkozó adatok nyilvánosságra hozataláról szól. Nyilvánvaló, hogy a rendőr mint hivatalos személy munkavégzés közbeni, illetve magánéleti megnyilvánulásai során nem mondhat akármit és akárhogyan. Különösen olyasmint nem, ami veszélyezteti a rendőrség tevékenységét, sérti

⁴¹ Forrás: <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1500042.TV>. A vonatkozó szövegrészt lásd az 1. mellékletben.

⁴² Forrás: 30675/2015. ált. Az Országos Rendőr-főkapitányság hivatalos lapja. ORFK Tájékoztató (OT) 2015/12. szám, Budapest, 2015. július 14. Letölthető: www.police.hu/sites/default/files/ot_12_0.doc. A vonatkozó szövegrészt lásd a 2. mellékletben.

⁴³ Forrás: www.police.hu/sites/default/files/10_2013_0.pdf. A vonatkozó szövegrészt lásd a 3. mellékletben.

a szolgálati rendet és fegyelmet, alkalmas a rendőrség működésébe vetett közbizalom csorbítására, nem egyeztethető össze a rendvédelmi hivatás etikai alapelveivel.

A szabályozások másik része (a 10/2013. ORFK-utasítás) a szervezeti szintű kommunikációra vonatkozik. Az utasítás többek között részletesen ismerteti a rendőrség kommunikációs feladatokat ellátó szervezetét, felsorolja a feladatokat ellátó szervezeti egységeket és azok feladatait. Rendelkezik a szervezeteknél kialakítandó önálló szóvivői és sajtóreferensi munkakörök létesítéséről, ezek megynkénti pontos számáról, e munkakörök betöltésének feltételeiről, a munkatársak kiválasztásáról és teljesítményértékeléséről. Szabályozza a nyilatkozattételre kötelezettek és jogosultak körét. A médiatartalom-szolgáltatók tájékoztatásának kötelezettségére, a lapszemle elkészítésére és felhasználására, a médiatartalom-szolgáltatók adatbankjának, a kommunikációs tevékenység dokumentálásának rendjére, a kép- és hangfelvételek kiadásának eseteire nézve minden részletre kiterjedően egyértelmű útmutatásokat tartalmaz.

Aki ezeket a szabályzókat tanulmányozza, talán nemcsak ismerni, de érteni is fogja azt a nagyon nehéz, bonyolult eljárási rendet, amely a közérdekű eseményekről szóló információk, adatok, hírek rendőrségtől való beszerzését jellemzi. És ami ennek a rövid ismertetésnek az egyik legfontosabb üzenete: nem akar lehetetlent kérni sem a rendőrségi sajtószóvivőktől és referensektől, sem pedig a nyilatkozattételre még náluk is korlátozottabb lehetőséget kapó vezetőktől és szakemberektől.

3.3.3.2. A rendőrség sajtószolgálatai

A magyar rendőrségi sajtószolgálatok felépítése a rendőrség szervezeti felépítéséhez igazodik, így a három rendőri szervezetnek egymástól független kommunikációs tevékenysége és ezekhez rendelt egységei vannak. Ám szerepkörük és státuszbeli önállóságuk nagy eltéréseket mutat.

A legnagyobb az általános rendőri feladatokat ellátó szervezet, az Országos Rendőr-főkapitányság Kommunikációs Szolgálat. 1 főosztályvezetővel, 2 megbízott helyettessel és 1, jelenleg megbízott szóvivővel működik. A sajtóügyeleten 5 kolléga áll a sajtó rendelkezésére a nap 24 órájában. Ezen felül a Budapesti Rendőr-főkapitányságon 1, valamint megynként 1–3 kinevezett vagy megbízott szóvivő dolgozik, akik országosan összesen 50-en vannak.

A belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó Nemzeti Védelmi Szolgálatnál (a továbbiakban: NVSZ) nincs külön szóvivői státusz, a hivatal saját hatáskörében „szervezi és végzi az NVSZ sajtó- és médiatájékoztatási, valamint a belső kommunikációs tevékenységét. Ellátja az NVSZ szóvivői teendőit, közreműködik a szervezet arculatának alakításában.”⁴⁴

A terrorizmust elhárító szervezetnek, a Terrorrelhárítási Központnak megalakulásától, 2010. szeptember 1-jétől kezdve sokáig nem volt sem szóvivője, de még csak a külső kommunikációra specializálódott egysége sem. „2013. július 1-jével a TEK új szervezeti egységet hozott létre Társadalmi Kapcsolatok Osztálya (TKO) néven. A TKO klasszikus kommunikációs és public relations feladatokat lát el. Feladatai közé tartozik a sajtóval való kapcsolattartás koordinálása, a szervezet felől a nagy nyilvánosságnak közvetített üzenetek generálása, a vezetői nyilatkozatok kommunikációs támogatása, a belső kommunikációs feladatok ellátása.”⁴⁵ Szóvivőjük a mai napig sincsen, a nyilatkozatokat maga a főigazgató és helyettese teszik meg.

⁴⁴ Forrás: <http://nvsz.hu/szervezet/nemzeti-vedelmi-szolgalat/hivatal>

⁴⁵ ZSUPPÁN (2016), 7.

3.4. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

3.4.1. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal működésének törvényi háttere⁴⁶

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) működését a 2010. XI. 19-én kihirdetett 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szabályozza. Ennek 1. § (1) bekezdése határozza meg a NAV jogállását az alábbiak szerint: „A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó, a kormány eredeti jogalkotói hatáskörében kiadott rendeletében kijelölt miniszter (a továbbiakban: kijelölt miniszter) által irányított, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv.”

A NAV-nál e sorok írásakor⁴⁷ státuszon foglalkoztatottak létszáma 20 635 fő. Közülük hivatalos állományú pénzügyőr 5 256 fő. Ebből tiszt 2 817 fő, tiszthelyettes 2 439 fő, tisztjelölt 33 fő. Kormánytisztviselő, kormányzati ügykezelő 14 937 fő, munkavállaló 409 fő.

3.4.2. A NAV feladata és tevékenysége

A NAV az ott dolgozók létszáma alapján a második legnagyobb rendészeti szervezet⁴⁸, ám láthatósága sokkal kisebb, mint a rendőrségé. Ez érthető, hiszen a szakemberek a munkájuk túlnyomó többségét hivatalokban végzik, ahol csak azok keresik fel őket, akiknek konkrét adó-, jövedéki vagy vámügyeket kell intézniük. A NAV-on belül azonban nemcsak adó-, vám- és jövedéki szakterület van, hanem bünygyi, bünyűldözési is. A pénzügyi nyomozók olyan típusú feladatot látnak el, mint a rendőrök. Tevékenységük kisebb része látható: egyrészt a hatósági jövedéki ellenőrzések alkalmával keresik fel az ügyfeleket, másrészt határátkeléskor a vámvizsgálat során találkozunk velük. Az adóügyi ágban dolgozók ráadásul civilek, és tevékenységük nagyrészt irodákhoz kötődik. Az operatív ellenőrök vagy a végrehajtók nem egyenruhások, és szintén kijárnak ügyfelekhez. De említhetnénk azokat is, akik adóvizsgálatokat tartanak egy-egy cégnél és szintén civilek.

A NAV ügyfeleinek száma nagyságrendekkel több, mint a rendőrségé, hiszen évente legalább egyszer minden adózásra kötelezett állampolgár (azaz kb. 4,5 millió ember) kapcsolatba kerül velük. Az ügyfelek nagy része gazdálkodó vagy egyéni vállalkozó. Az ügyfelek óriási számára tekintettel a szervezet erről a kiterjedt tevékenységről a lehető legnagyobb felületen igyekszik tájékoztatást adni. 1998 augusztusa óta működteti és folyamatosan fejleszti honlapját, amelyen minden szükséges információ elérhető. Megtalálható a NAV a Facebookon is, és ingyenesen letölthető mobilalkalmazással is segíti ügyfeleit. Akik számára a mobiltelefonos vagy internethozzáférés korlátozott, azoknak telefonos ügyfélszolgálatot és személyes ügyfélfogadást is biztosítanak.

Fontos tudni, hogy a NAV „két különálló szervezetről alakult meg 2011. január 1-jén: a jogelőd az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH), illetve a Vám- és Pénzügyőrség (VP) volt. Érdekessége e struktúrának, hogy »félkatonai« szervezatként is felfoghatjuk, hiszen az APEH »civil« közigazgatási szerv volt, míg a VP a rendvédelmi szervek közé tartozott, tagjai egyenruha és fegyver viselésére feljogosított, katonai szervezeti keretek között működő hivatalos állományú pénzügyőrök voltak.”⁴⁹ Az egykori APEH és VP összevonásával 2011-ben született NAV sikeres integrációjának egyértelmű jele az lenne, ha a létrejött szervezet egy, a saját maga által hirdetett céljaival (ön)azonosan működni képes, integráns egészé válna: erős immunitású, feddhetetlen, magas szakmai és erkölcsi

⁴⁶ Forrás: <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?docid=A1000122.TV>

⁴⁷ 2016 őszén. A naprakész adatok gyors rendelkezésre bocsátásáért köszönet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Sajtó- és Kommunikációs Főosztály munkatársának, dr. Sárközi Alexandrának.

⁴⁸ Hogy a NAV mennyiben rendészeti szervezet, arról itt nem tudunk vitát nyitni. Mivel a foglalkoztatottak többsége kormánytisztviselő, inkább nevezhetjük rendvédelmi feladatokat ellátó kormányhivatalnak.

⁴⁹ SUBA László: *Az adó- és vámhatóság szervezeti kultúrája*. Kézirat. 2.

színvonalon működő szervezetté. Ez nemcsak a NAV, de minden tisztességes állampolgár közös érdeke is.

A NAV tevékenysége – annak ellenére, hogy az esetek elsöprő többségében egyáltalán nem látványos – a többi rendészeti szervezethez képest a legnagyobb társadalmi hatást fejtí ki. A NAV „a költségvetési bevételek integrált szervezet általi biztosítása, továbbá a pénzügyi és egyes más bűncselekményeket hatékonyan és eredményesen felderítő bűnügyi szervezetrendszer kialakítása érdekében”⁵⁰ tevékenykedve az államháztartás legmeghatározóbb pénzügyi forrását – a költségvetési bevételek 95%-át – biztosító adó- és vámbefizetéseket koordinálja és ellenőrzi, ezáltal az egész ország finansziális működésének alapjait segít biztosítani.

Mindez felfogható a társadalmi szerep határozott megfogalmazásának is. Hogy ezt a szerepet a NAV hogyan tölti be, az azon múlik, hogy tevékenységét hogyan végzi, illetve ezt hogyan kommunikálja. Nyilvánvaló, hogy abban, hogy az ország fent felsorolt bevételei milyen mértékben folynak be, az adófizetők moráljának óriási szerepe van. Suba László egy adómorálról szóló tanulmányában hosszabban kifejti és rendszerezi a NAV ide vonatkozó tennivalóit. Ebből most csak részleteket idézek, hogy egyértelmű legyen, milyen fontos a szervezeti kommunikációnak erre a feladatra is koncentrálnia.

„Az állami hatalom általi adószedés »sarcolásként« való megélésének enyhítése (megszüntetése?) érdekében hatékony kormányzati kommunikációra van szükség. Meg kell értetni az állampolgárokkal, hogy az adó (bár jellegét tekintve ellenszolgáltatás nélküli fizetési kötelezettség) a forrása mindazon közszolgáltatásoknak (oktatás, útépités, rendvédelem stb.), amelyeket az állam nyújt polgárai részére – de vajon ez lehetséges-e? [...] Ha megértjük azokat a (pszichológiai, társadalmi, történelmi stb.) folyamatokat, amelyek befolyásolják az adómorál alakulását, akkor jó eséllyel tudjuk növelni az adófizetői hajlandóságot. Ebben jelentős szerepe van az adóhatóságnak, hiszen ez az a szervezet a kormányzat részéről, amely megtestesíti az emberek számára az adóztatást, az adóigazgatási eljárást.

Ahhoz, hogy az adómorál javítását célzó kormányzati – adóhatósági – kommunikáció hatékony legyen, először is hiteles, a figyelmet felkeltő üzenetre van szükség. Az üzenet tartalmának álláspontom szerint a következő fő mondanivalók köré kell épülnie:

- az adófizetés pozitív, követendő magatartás, mellyel kivívható környezetünk elismerése
- ezzel ellentétben az adó elkerülése, az adócsalás negatív magatartás, ami egy fejlett társadalomban megvetést kelt az elkövető iránt
- fontos, hogy az adózó tudja, az állam mire költi az általa befizetett adóforintokat
- hasonlóan lényeges az is, hogy elegendő információ álljon rendelkezésére az eljárást egyszerűsítő, valamint a fizetendő adót legálisan csökkentő intézkedésekről
- hatékony lehet annak a ténynek a hangsúlyozása is, hogy a rejtett gazdaság nem csupán az államnak okoz kárt, hanem az embereknek is.”⁵¹

3.4.3. A NAV sajtótevékenysége

A NAV hivatalos sajtótevékenységét a Központi Irányítás Sajtó- és Kommunikációs Főosztálya végzi. Az itt státuszon lévők száma 21 fő, a kézikönyv írásának időpontjában ténylegesen 19 fő dolgozik.

A NAV „sajtótevékenysége – a szervezet tagolódásához igazodva – három szakterületre osztható. Ennek megfelelően a Sajtó- és Kommunikációs Főosztályon működő adó, a vám és jövedéki, valamint a bűnügyi sajtóirodának feladata, hogy válaszoljon a média képviselőitől érkező megkeresésekre, kérdésekre, közleményeket adjanak ki, és a szóvivők nyilatkozzanak a szakterületüket érintő kérdésekben.”⁵²

⁵⁰ 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000122.TV.

⁵¹ SUBA (2016).

⁵² Forrás: www.nav.gov.hu/nav/sajtoszoba/szovivok_elerhetosegei.

Az igazgatóságokon dolgozó sajtóreferensek közül néhányan kifejezetten sajtós feladatokat látnak el, azonban a többség egyéb feladatai mellett végzi a sajtómunkát. Az ő munkaköri leírásukban szerepel ez a tevékenység is. Az igazgatóságok száma 23, tehát ennyi a sajtós kollégák száma is.

A bűnügyi igazgatóságon viszont a régi régiós rendszer szerint három megyére jut egy sajtóreferens (ez összesen 6 fő). A fővárosban működő Közép-magyarországi Bűnügyi Igazgatóságon és a NAV Bűnügyi Főigazgatósága Központi Nyomozó Főosztályán nincs külön sajtóreferens. Az őket érintő ügyekben a bűnügyi szóvivő nyilatkozik.

Ha mindazokat összeszámoljuk, akik országosan a NAV hivatalos sajtótevékenységét végzik, akkor 50 főt kapunk. Az ő munkájuk koordinálását, a kollégák rendszeres képzését, továbbképzését a Sajtó- és Kommunikációs Főosztály végzi.

A szóvivőkkel folytatott személyes interjúban egyértelműen kiderült, hogy munkájukat a szakmai felügyeletet ellátó Nemzetgazdasági Minisztériummal és Belügyminisztériummal, valamint a többi rendészeti szervezet kommunikációs szolgálataival együttműködve, a lehető legnagyobb önállóság mellett végezhetik. Céljuk nemcsak a média szervezettel kapcsolatos hírigényének korrekt és színvonalas kielégítése, de kifejezetten ügyfél központú tájékoztatással, felvilágosítással egyre aktívabb kezdeményező és irányító szerepet vállalnak a civilek adómoráljának javítását, illetve a NAV hatáskörébe utalt⁵³ bűncselekmények megelőzését célzó kommunikációs kampánytevékenységben is. A szakterületek fentebb leírt változatossága miatt a NAV Sajtó- és Kommunikációs Főosztálya – egységben kezelve az integrált szervezetet – egységesen a NAV kommunikációjáról szokott beszélni.

3.5. Katasztrófavédelem

3.5.1. A katasztrófavédelem működésének törvényi háttere⁵⁴

A katasztrófavédelem szervezetének működését a 2011. X. 3-án kihirdetett „2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról” szabályozza.

A Katasztrófavédelemnél rendszeresített beosztások száma egy 2016 februári adat szerint összesen 11 747 fő. Ebből 3 563 tiszt, 7 414 fő tiszthelyettes, 440 közalkalmazott és 330 kormánytisztviselő. E létszámok alapján a harmadik helyen állnak a rendészeti szervezetek között.⁵⁵

3.5.2. A katasztrófavédelem feladata és tevékenysége⁵⁶

A katasztrófavédelem látja el Magyarország mentő tűzvédelmét, részt vesz a létfontosságú infrastruktúrák biztonságos működtetésében, illetve hatékonyan elvégzi a veszélyhelyzetek hatósági eszközökkel történő megelőzését. Ez a szervezet felel a tűzoltásért, a tűzmelegelőzésért és a tüzesetek kivizsgálásáért. Ugyanígy a katasztrófavédelem látja el az árvizek elleni védekezést, a veszélyes ipari üzemek engedélyezését és felügyeletét, a veszélyesáru-szállítás ellenőrzését, a lakosság kitelepítését, befogadásának és ellátásának megszervezését. Több mint 400 hatósági jogkörrel rendelkezik a szervezet, amelyek között szerepel például a kéményseprő-ipari szolgáltatók feletti hatósági felügyelet, a vízügyi hatósági és vízvédelmi jogkör, vagy éppen a tűzvédelmi hatósági feladatok. A katasztrófavédelem hivatásos állományában mindenki tűzoltó rendfokozattal rendelkezik, tehát a két elnevezés mára a köztudatban is elkezdett összeforrni. Az emberek tudják, hogy a bajban számíthatnak a katasztrófavédelemre és az itt hivatásukat teljesítő tűzoltókra.

⁵³ Lásd: Büntető-eljárás tv. 36. § (2) Megállapította: 2012. évi CCXXIII. törvény 95. § (1). Hatályos: 2013. VII. 1-től. Lásd: 2012. évi CCXXIII. törvény 9. § (1)-(2).

⁵⁴ Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100128.TV

⁵⁵ Forrás: www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_szervezeti_abra

⁵⁶ A fejezet összeállításában köszönöm volt tanítványaim, Hajdu Márton és Mukics Dániel személyes segítségét.

Számos hazai és nemzetközi felmérés is megerősítette már, hogy azok a szervezetek és azok a személyek rendelkeznek a legnagyobb társadalmi elismertséggel, illetve bizalmi mutatóval, amelyek vagy akik a bajba jutott embereknek nyújtanak segítséget. Magyarországon sincsen ez másképpen. Fontos azonban, hogy egy ilyen egyértelműen segítő szervezet is folyamatosan látható legyen, képes legyen bemutatni hőseit, elismerni hibáit, valamint folyamatosan a médiaszolgáltatók rendelkezésére állni.

A társadalomban élő pozitív képnek a kialakításában és megtartásában jelentős szerepe volt, van és lesz a szervezet és a médiaszolgáltatók együttműködésének. Végrehajthatnak a szakemberek bármilyen hősi életmentést, árvízi védekezést vagy tűzoltást, ha ez nem jut a lakosság tudomására, akkor érvényes lesz a mondás, hogy ami nem látszik, az nincs is. A hiteles, pontos és gyors tájékoztatáshoz nyitott szemléletre, megfelelő szóvivői állományra és a médiaszolgáltatók részéről is nyitottságra van szükség, ami a katasztrófavédelem esetében jelenleg is megvalósul.

3.5.3. A katasztrófavédelem sajtótevékenysége

A rendészeti szervezetek a többi közszolgálati intézményhez hasonlóan saját eredményességük és a teljes közigazgatás hatékonyságának növelése érdekében folyamatos, naprakész és hatékony kommunikációs tevékenységet végeznek. Ezt a tevékenységet a katasztrófavédelem valamennyi kommunikációs csatornáját kiaknázva, több platformon egy időben végzi. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: OKF) kommunikációs stratégiája egyaránt épít a lakosság közvetlen, valamint a médiaszolgáltatók útján történő tájékoztatásra. A katasztrófavédelem honlapjain, közösségi oldalán és a VÉSZ alkalmazáson keresztül közvetlenül juttatja el üzeneteit a lakossághoz. A szóvivői és vezetői nyilatkozatok, közlemények és újságírói megkeresések a médiaszolgáltatók felületein keresztül érik el az embereket.

A célirányos és a szervezet minden tevékenységét tervszerűen bemutató kommunikáció hatására mára a közvélemény ismeri a szervezetet, és kezdi megismerni mindazon feladatokat, amelyeket a katasztrófavédelem ellát. Ebben a szervezet képviselői mellett fontos szerep jut a médiaszolgáltatóknak is. Megszokásból, kényelmi szempontból vagy más okból megoszlanak az emberek tájékozódási szokásai, ezért mindig is lesz, aki a közvetlen tájékozódást (forrást), és lesz, aki a médiumokon (csatornákon) keresztüli informálódást választja. A katasztrófavédelemnek kiemelt célja, hogy az eltérő „fogyasztási” szokások mellett is ugyanolyan minőségű és tartalmú üzenet jusson el a civilekhez.

Az OKF és a katasztrófavédelmi igazgatóságok rendelkeznek önálló, főállású szóvivői beosztással. Az OKF szóvivői elsősorban szervezeti kommunikációt végeznek, míg a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok szóvivői leggyakrabban eseménykommunikációt. Minden szinten elengedhetetlen a médiaszolgáltatókkal való folyamatos és aktív kapcsolattartás, hiszen csak így lehet biztosítani a hitelességet és a gyorsaságot.

A katasztrófavédelem megnyilvánulásainak és a sajtóban való megjelenéseinek számát legnagyobb mértékben a tüzesetekről és balesetekről beszámoló nyilatkozatok adják. Ennek oka egyrészt a lakosok és a médiaszolgáltatók ilyen irányú érdeklődése, másrészt pedig az egyes káresemények számának gyakorisága. Hazánkban átlagosan 100-150 tűzoltói beavatkozás történik naponta. Ennek megfelelően nincsen olyan híradás vagy hírösszefoglaló, amelyből kimaradnának a katasztrófavédelem szervezeteivel, a tűzoltók munkájával kapcsolatos hírek.

Az újságírók és a médiaszolgáltatók jellemzően pozitívan állnak a katasztrófavédelemhez, köszönhetően az elmúlt évek kommunikációs tevékenységének, a szóvivők folyamatos rendelkezésre állásának. Az újságírók, riporterek és a szervezet szóvivői nem tudnának egymás munkái nélkül hatékonyak lenni. Ebből az egymásrautaltságból jellemzően kölcsönösen előnyös együttműködés születik.

A katasztrófavédelem fontos feladata a lakosság tájékoztatása az egyes katasztrófák, káresemények és rendkívüli helyzetek során. Ezt egyrészt saját eszközein, csatornáin keresztül is végrehajtja, de a web 2.0 elterjedése ellenére még mindig jelentős tömegeket lehet csak és kizárólag televízióon vagy rádióon keresztül elérni. Éppen ezért a lakosság tájékoztatásában is komoly szerepet játszik

a katasztrófavédelem és a médiaszolgáltatók közötti folyamatos együttműködés. A szóvivőkön keresztüli kapcsolattartás mellett számos más eszköz is rendelkezésre áll ehhez, amelyek közül talán a legfontosabb a médiatörvény által biztosított lehetőség, hogy a katasztrófavédelem által kiadott közleményt azonnal közzétegyék a törvény hatálya alá tartozó szolgáltatók.

Az OKF által üzemeltetett közvetlen kommunikációs csatornák jelenleg egyedülállóak a magyarországi készenléti szolgálatok körében. Ezeket a csatornákat azonban nem csak a lakosság, hanem a médiaszolgáltatók is folyamatosan figyelik, és felhasználják az itt közzétett tartalmakat.

3.5.3.1. VÉSZ – Veszélyhelyzeti Értesítési Szolgáltatás

A VÉSZ, vagyis a Veszélyhelyzeti Értesítési Szolgáltatás az OKF által készített, okostelefonokra és táblagépekre telepíthető, országosan bárki által ingyenesen elérhető alkalmazás. A rendszer 2013 novemberében kezdte meg a béta verziós működését, 2014. január 1-je óta pedig élesben fut. A XXI. század elvárásainak megfelelő veszélyhelyzeti tájékoztató rendszer a lakosság azonnali, naprakész, célzott tájékoztatására alkalmas.

A rendszer segítségével az okostelefonnal, táblagéppel rendelkezők azonnal tájékozódhatnak a lakóhelyük, az úti céljuk által érintett területek, figyelt útvonalak, megyék, vagy akár az egész ország aktuális helyzetéről, a kiadott figyelmeztető és riasztási jelzésekről. Az alkalmazást letöltő felhasználó beállíthatja magának, hogy Magyarország mely területéről kér azonnali értesítést mobil eszközére. Kijelölheti a lakóhelyéhez igazított értesítési zónát, egy-egy megyét, a nagyobb hazai tavak környékét, vagy akár az egész országot is. A rendszer arra is képes, hogy a mobil eszköz GPS-berendezésének segítségével figyelje a felhasználó aktuális helyzetét, és ehhez viszonyítva küldjön az adott területre érvényes értesítéseket az okoskészülékre. Mindezt képes térképes felületen is megjeleníteni.

3.5.3.2. Közösségi média

A rendvédelmi szervezetek közül elsőként a katasztrófavédelem indította el hivatalos Facebook-profilját. 2013. május 30-a óta a közösségi oldalra látogatók betekintést nyerhetnek a szervezet mindennapi tevékenységébe. Ezen a felületen folyamatosan megosztják az OKF, valamint a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok legérdekesebb híreit, fotókat, hasznos tudnivalókat. Az általános tájékoztatáson túl a katasztrófavédelem kimondott szándéka, hogy ez a tömegek által rendszeresen látogatott közösségi felület, akár a posztokon keresztül megvalósuló egyoldalú tájékoztatás útján, akár pedig a feltett kérdések megválaszolásával kialakuló interaktív kommunikációval gyorsítsa, könnyítse az információk áramlását.

3.6. Büntetés-végrehajtási szervezet

3.6.1. A büntetés-végrehajtási szervezet működésének törvényi háttere⁵⁷

A büntetés-végrehajtás szervezetének működését a 2013. XII. 23-án kihirdetett 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szabályozza.

A büntetés-végrehajtásban dolgozók rendszeresített létszáma jelenleg 8 802, ami nincs teljesen feltöltve. Egy 2015. évi adat szerint 8 359 dolgozó volt.⁵⁸ 2019-re a kormány férőhely-bővítési prog-

⁵⁷ Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1300240.tv

⁵⁸ Forrás: <http://bv.gov.hu/kiadvanyaink>

ramjában 11 500 fős létszámot határozott meg, ennyi személy kell az új börtönök működtetéséhez. A toborzás és az újonnan felvettek képzése jelenleg is zajlik.

3.6.2. A büntetés-végrehajtás feladata és tevékenysége

A büntetés-végrehajtás tevékenysége a többi rendészeti szervezetéhez képest szinte egyáltalán nem látható. Szó szerint a falakon belül zajlik az élet, oda betekintést az átlag civil nem vagy csak nagy ritkán nyerhet. Éppen emiatt talán ezzel a különösnek tartott – zárt, ismeretlen – világgal kapcsolatban él a legtöbb tévhit is.

Az itt dolgozó szakemberekkel is csak nagyon kevesen találkoznak. A nap 24 órájában mindenekelőtt a társadalom azon tagjai, akiket bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság letöltendő szabadságvesztésre ítélt vagy előzetes letartóztatásba helyezett. Másodsorban alkalmanként az ő családtagjaik, amikor meglátogatják a hozzátartozójukat. A rendelkezésre álló legfrissebb, 2016. I. félév végi adatok szerint az elítéltek száma Magyarországon 18 196 fő volt.⁵⁹ Ha ebből a számból indulunk ki, és átlagosan egy elítélthez tíz hozzátartozóval számolunk, akkor hozzávetőlegesen 180 000 körülire tehető azoknak a száma, akik fogva tartott családtagjukon keresztül közvetett kapcsolatba kerülhetnek a büntetés-végrehajtással. És végül nem elhanyagolható azoknak a száma sem, akik az egyéb rendészeti vagy igazságszolgáltatási szervezetek tagjaként vagy más, többnyire szociális, egészségügyi, oktatási szakemberekként napi munkakapcsolatban állnak a büntetés-végrehajtással. A társadalmi hatás persze mindezeknél sokkal szélesebb. A társadalomba való visszailleszkedés, a reintegráció sikeressége jelentős mértékben függ attól, hogy mit él át a fogva tartott személy és családja a börtönben töltött időszakban. Ez határozza meg azt is, mi történik a börtönből való kikerülés után. Ahogyan egy közösség a büntetett előéletűekkel bánik, azt nagyban befolyásolja a börtönélet. S bár a fogvatartottak száma nem tűnik soknak, a sorsuk jelentős hatással van arra, hogyan viszonyul a közösség a bűnhöz, a büntetéshez, a bűnhődéshez.

A büntetés-végrehajtás működése tehát, úgy tűnik, szükségszerűen, természetéből adódóan láthatatlan. A hagyományos társadalmi megítélés szerint nemcsak a fogva tartott bűnözőket kell elzárni a közösségtől, de a róluk szóló híreket is. Legfeljebb akkor foglalkozunk velük, ha valami nem szokványos, szenzációszámba menő dolog történik: rendkívüli esemény a börtönben, szökés, haláleset, erőszak, vagy a szakemberekkel kapcsolatos hírek, pl. korrupciós esetek, egyéb botrányok, de ezek is csak pár napig számíthatnak érdeklődésre.

Hogy mi a büntetés-végrehajtás társadalmi szerepe, arról a civileknek legtöbbször egymással nagyon ellentétes felfogásuk van. Egy Európában mára meglehetősen idejétmúlt nézet szerint a bűnözők teljes joggal a társadalom „számkivetettjei”, akiket minél szigorúbb rezsimben, „kenyéren és vízen” tartva kell bűnhődésre kényszeríteni. Az ilyen véleményt képviselők azt hangoztatják, hogy a bűnözőknek már több joguk van, mint a tisztességes jogkövető állampolgároknak, s minden büntetés-végrehajtásra elköltött adóforintot fölösleges pénzkidobásnak tartanak. Ennek a felfogásnak egy szélsőséges változatát vallók a halálbüntetés visszaállításától sem riadnak vissza.⁶⁰ Egy másik – modern, demokratikus – felfogásban az elítéltek emberi és állampolgári jogai is védendők, s a közösség hosszú távon úgy jár jól, ha ahelyett, hogy örökre kitzasztaná őket, azon fáradozik, hogy megteremtse számukra is a társadalomba való be- és visszailleszkedés feltételeit. Ezért a megelőzésre és a nevelésre koncentrálni, hogy a visszaesés helyett a bűnelkövetők is (újra) hasznos tagjai legyenek a közösségnek. Ennek egyik legmodernebb kifejeződése a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013–2023), amely kiemelt beavatkozási területként nevesíti a fenti célokat, vagyis mindazt, ami segít többek között

- a visszaeső bűnelkövetők számának csökkentésében
- a fogvatartottak általános iskolai végzettségének, szakmai képzettségének növelésében

⁵⁹ Forrás: <http://bv.gov.hu/download/a/05/91000/B%C3%B6rt%C3%B6nstatistikai%20Szemle%202016%202.pdf>

⁶⁰ Lásd ezt az évekkal ezelőtti, 2012-es rövid összefoglalást erről: www.jogiforum.hu/hirek/28706;

- a bűnelkövetők munkavállalási esélyének, munkaerőpiacra történő be/visszalépésének növelésében
- a bűnelkövetőknek a társadalom hasznos tagjaivá válásában, a közösségbe való integrációs esélyének növelésében.⁶¹

A 2015-ben elfogadott új büntetés-végrehajtási törvény is⁶² – amelyet a szakmai zsargon bv.-kódexnek nevez – egyértelműen ebben az utóbbi szellemiségben készült. Az alábbi szövegrészt azért idézzük hosszabban, mert az összes magyar rendészeti szervezetre vonatkozó törvényi szabályozás közül ez határozza meg legmarkánsabban a szervezet társadalmi szerepét. Tegyük hozzá: ez a szabályozás sokáig váratott magára, megszületése előtt Magyarországon nem rendelkezett külön törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról. Továbbá az összes rendészeti szervezet működését szabályozó törvény közül ez a legfrissebb, tehát valószínűleg ezért is a leginkább európai, korszerű, demokratikus értékrendet tükröző szöveg.

„Az Országgyűlés

az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme, kiemelten az elítéltek és az egyéb jogcímen fogvatartottak emberi méltóságának a tiszteletben tartása érdekében, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának és az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése céljából,

Magyarország nemzetközi jogi és európai uniós kötelezettségeinek figyelembevételével,

az állam kizárólagos büntető hatalmának a végrehajtáson keresztül történő érvényesítése céljából,

szem előtt tartva azt a társadalmi elvárást, hogy az elítéltek teljes körű foglalkoztatása által az önfenntartó büntetés-végrehajtás megvalósíthatóvá váljon,

a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ

Általános szabályok

I. Fejezet

Alapvető rendelkezések

A büntetés-végrehajtás feladata és célja

1. § (1) A büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül, azzal a célkitűzéssel, hogy a végrehajtás során az egyéniesítés szempontjait biztosítani kell annak érdekében, hogy az megfelelően szolgálja az egyéni megelőzési célok elérését.

(2) A büntetések és az intézkedések végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy az

- a) a büntetésben és az intézkedésben megnyilvánuló joghátrányon, illetve a megelőzést szolgáló rendelkezések érvényesítésén túl elősegítse az elítélt társadalmi beilleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását,
- b) a fiatalkorúak tekintetében a gyermekek jogainak érvényesülését is szolgálja,
- c) a kényszergyógykezelés esetén a társadalom védelmén túl, a kényszergyógykezelt számára megfelelő kezelést és gondozást biztosítson.”

⁶¹ Nemzeti Bünmegelőzési Stratégia (2013). *Magyar Közlöny*, 172. sz. 74011.

www.bitegyesulet.hu/letoltesek/20150824114601/Nemzeti%20B%C5%B1nmegele%C5%91z%C3%A9si%20Strat%C3%A9gia.pdf

⁶² 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról. http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300240.TV

A bv. törvény legfontosabb célkitűzése az elítéltek reintegrációja, amelynek biztosításához szükséges tennivalókat a 164. § (1)-(8) bekezdései részletesen is felsorolják.

Fontos leszögezni, hogy e fórumon nem tisztünk állást foglalni abban a kérdésben, hogy ennek a modern törvénynek a szellemiségét milyen mértékben tükrözi a végrehajtás hétköznapi gyakorlata, és mennyire befogadó erre a szemléletre maga a társadalom. Annyit azonban mindenképpen fontos megjegyezni, hogy az ilyen egyértelműen deklarált értékrend a legfontosabb kezdőlépés azon az úton, amely a törvény szellemének érvényesítése felé vezet. És ennek értelmében a büntetés-végrehajtás hivatalos kommunikációjának küldetése, hogy a civilekkel a reszocializáció, reintegráció hosszú távon számukra is megtérülő befektetése egyértelmű legyen.

Mindezek után magától értetődő, hogy ezeknek a tiszta üzeneteknek az olvasókhöz történő egyértelmű, korrekt, hiteles eljuttatásához kellene a szakújságírók értő, aktív és elkötelezett segítsége.

3.6.3. A büntetés-végrehajtási szervezet sajtótevékenysége

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Kommunikációs Főosztályán hatan dolgoznak: négy kiemelt főreferens, egy fotós és egy főosztályvezető. A főosztály szakmai irányítása alá tartoznak a büntetés-végrehajtási intézmények sajtóreferensei, akik jelenleg 33-an vannak. Ők csatolt munkakörben végzik a szakterületi feladatokat. Országosan tehát 39 fő foglalkozik a büntetés-végrehajtási szervezet kommunikációjával. Egységes munkaköri leírás alapján dolgoznak, a munkakör ellátásért megbízási díjban részesülnek. A kommunikációs tevékenységet országos parancsnoki szakutasítás szabályozza.⁶³ Ennek szövegét lásd a 4. mellékletben.

E kézikönyv írásának időszakában, közelebről 2016 novemberében, éppen országos parancsnokváltás zajlott. A váltással egy időben átalakult a Kommunikációs Főosztály szervezeti felépítése és tevékenysége is. A változás egyik legfontosabb eleme, hogy immár a büntetés-végrehajtás szervezetének is lett szóvivője.⁶⁴

A főosztály tevékenységét az azóta eltelt időszakban egyértelműen az intenzívebb médiajelenléttel lehet jellemezni. Magától értetődő, hogy egy új vezetés, egy szervezeti státus – a szóvivő – megjelene önmagában hírértékkel bír. Ám egy frissen kinevezett országos parancsnok és kommunikációs stábjának megismertetése nyilvánvalóan túlmutat az ő személyes PR-jukon. Egy ilyen súlyú átalakulás egy szervezet életében szükségszerűen hoz újdonságokat, amelyekről a közvéleményt tájékoztatni kell.

Kiváló alkalom lehet ez arra, hogy a büntetés-végrehajtás iránti érdeklődést, a szervezet elfogadását fokozni, ezzel együtt pedig a tevékenységükkel szemben esetlegesen meglévő előítéleteket csökkenteni lehessen. A fogvatartottak által az egyéneknek vagy közösségeknek a bűncselekményük elkövetésével okozott károkat enyhíteni, jóvátenni a modern büntetés-végrehajtás elsődleges, a sikeres visszailleszkedés elősegítéséhez illeszkedő célja, s ez a közösségek számára is fontos. Minden olyan téma tehát, amely ezeket a szervezeti célokat formálja üzenetté, jól jön egy ilyen periódusban. Ha ehhez a szakújságírás is megnyerhető partnernek – hiszen az általuk közvetített hírek tehetik érzékennyé a társadalmat a szabadult elítéltekkel szembeni előítéletek átformálásához –, akkor az üzenetek még sikeresebben érhetnek célba. Pontosan ezt használta ki a BVOP Kommunikációs Főosztálya az átalakulása óta eltelt időszakban.

2016 decemberében az adventi hetekben mintegy 500 fogvatartott végzett valamilyen formában jóvátételi, díjazás nélküli munkát ajándékkészítésben, ajándékgyűjtésben, ezeknek a rászorulókhöz való eljuttatásában, átadásában, szociális és gyereketthonokban tartott kulturális programokban, óvoda- és kórházfelújításokban. Hogy mindez nem teljesen újdonság, az tény, hiszen a büntetés-végre-

⁶³ Lásd: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0001.BVO×hift=fffff4&txreferer=00000001.TXT

⁶⁴ A szóvivő hiányáról, bevezetésének igényéről, lehetőségéről 2016 elején az NKE RTK mesterképzésén egy diplomamunka íródott. A történések tükrében utólag mondhatni, hogy szerzője szinte jósnak bizonyult. Lásd: JANCsó Balázs (2016): *Rendvédelmi kommunikáció – a szóvivői rendszer alkalmazásának lehetősége a büntetés-végrehajtási szervezet kommunikációjában*. Diplomamunka. NKE RTK.

hajtás szervezete évek óta szervez ilyen programsorozatot ebben az időszakban. De az, hogy most újra és határozottan hangsúlyt adtak e fontos társadalmi szerepvállalásnak, segíthet beépülni a köztudatba, jobban megismertetni a szervezet bv.-kódex szellemiségének megfelelő tevékenységét, törekvéseit.

A társadalmi véleményformálást szem előtt tartó külső kommunikációba nagyon sok energiát fektetnek a sajtóosztályokon dolgozó kollégák. Munkájuk hatását, az általuk lassan és kitartóan elért eredményeket azonban – ez esetben majdnem szó szerint – egy tollvonással tudja szinte meg nem történtté tenni, hatástalanítani vagy torzítani akár egyetlen rosszul irányzott sajtómegjelenés vagy híradás, esetleg egy sajnálatos rendkívüli esemény, mint például egy börtönben elkövetett öngyilkosság. Nagyon nehéz eltalálni a még nem sok, de nem is kevés, jól irányzott és szakmailag is adekvát sajtómegjelenések mértékét. Jó arányérzék és a minőségre való szüntelen törekvés kérdése, mondhatnánk egyszerűen. De persze nem tekinthetünk el attól az unalomig ismételt ténytől, hogy mindebben legalább ekkora szerepük és felelősségük van a szakújságíróknak.

4. SZEMELVÉNYGYŰJTEMÉNY

Ebben a fejezetben olyan esetek szerepelnek, amelyeket az egyes rendészeti szervezetektől kaptam, illetve az interneten kerestem és találtam. A rendészeti szervezetekkel kapcsolatos híradások ugyanabban a sorrendben jelennek meg, ahogyan a 3. fejezetben a szervezetek bemutatása történt.

Ahol rendelkezésre áll, elsőnek a szervezet kommunikációs szolgálata által kiadott közleményt adom közre, hogy látszódjon, maga a szervezet hogyan adott nyilvánosságot az eseménynek. Majd ugyanerről a témáról néhány sajtóorgánumban megjelent híradás következik, amelyekből az látszik, hogy a kiadott közleményt hogyan formálják saját képükre az egyes szerkesztőségek. Van azonban, hogy csak a történéseket idézem fel, hiszen azok különböző „tálalása” itt most feldolgozhatatlan.

Az itt kínált viszonylag kisszámú szöveg is lehetőséget kínál azonban az összehasonlító elemzésre, esettanulmányok készítésére. A feldolgozás történhet a gyakorlati foglalkozáson, de egyéni tanulás során is. Az „esettanulmány alapú ismeretszerzés segít az egyénnek felülkerekedni a szabályokon és lexikális tudáson alapuló felületes tanuláson azáltal, hogy a tudást egy magasabb szintre emelve, szöveggörnyezet-függő tudásbázist alakít ki. Ez kvázi szakértői ismeretekkel ruházza fel az egyént.”⁶⁵

Amellett, hogy a rendészeti szervezetek kommunikációs szolgálatainak munkatársaival és a szóvivőkkel beszélgettem, jó lett volna saját élményt is szerezniem egy-egy sajtónyilvános eseményről. Leszámítva egyetlen alkalmat, amikor a Büntetés-végrehajtás Kommunikációs Főosztályának munkatársaival jelen lehettem azon a sajtónyilvános eseményen, ahol az Állampisztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet solti objektumának új körleteit adták át, erre most sajnos nem volt sem idő, sem lehetőség. A személyes jelenlét nemcsak azért volna hasznos, hogy én magam betekintést nyerhessek a kulisszák mögé olyan helyzetekben, amelyeket eddig legfeljebb képernyőn láthattam, így hitelesebb képem legyen a sajtóval való hétköznapi kapcsolattartásról, hanem azért is, mert így össze lehetne hasonlítani az egyes szervezeteket, és ebből a szempontból is megvizsgálni a köztük lévő hasonlóságokat és eltéréseket. Érdekes lehet, hogy melyik rendészeti terület és annak adott, konkrét eseménye iránt éppen milyen a közérdeklődés; melyik szervezet milyen módon ápolja a kapcsolatot a média képviselőivel.

De nagyban befolyásolja az eredményt az is, hogy a jelen lévő sajtómunkások mennyire professzionálisak, és milyen szándékok, érdekek vezetik őket, amikor beszámolnak a rendészeti szervezetekkel kapcsolatos hírekről. Nyilvánvalóan utóbbiakra szeretnénk pozitív hatással lenni.

4.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal⁶⁶

Nemzeti Adó- és Vámhivatal sajtóközlemény, 2016. 03. 07.

Fókuszban a tűzifa-kereskedelem

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal tapasztalatai szerint a tűzifa-kereskedelem adózási szempontból jelentős kockázatot hordoz, ezért az egyik prioritása a NAV idei ellenőrzéseinek. A szektorban tapasztaltak gyakorlati példája egy várhatóan jelentős összegű megállapítást eredményező borsodi vizsgálat.

⁶⁵ PALLAI – SZABADOS (2016), 12.

⁶⁶ Az esetek gyűjtésében és válogatásában köszönöm a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányítás Sajtó- és Kommunikációs Főosztályának szakmai segítségét. Személyesen különösen dr. Sárközi Alexandráét és Suller György Attiláét.

A NAV – felhasználva az EKÁER adatait – kiemelten vizsgálja a tűzifa mint kockázatosnak minősített termék kereskedelmét.

A rendelkezésre álló adatok szerint az elmúlt egy évben közel 14 000 tűzifa-szállítmány érkezett hazánkba, összesen mintegy hárommilliárd forint értékben. A behozatal döntően Romániához köthető, de a forgalom Szlovákia felől is jelentős. A több mint 11 000 szállítmányból álló kivitel tekintetében – melynek értéke meghaladta a négy milliárd forintot – a fő rendeltetési ország Ausztria volt. Emellett a belföldi fuvarok száma meghaladta a 102 000-et, értéke megközelítette a 23,5 milliárd forintot.

A NAV valamennyi értékesítési irányban tapasztalt visszaéléseket. Azokban az esetekben, ahol a fuvarot bejelentették az EKÁER-be, a tisztességtelen kereskedők jellemzően a súlyadatokkal manipuláltak vagy nem kockázatosnak minősülő termékek (például MDF-lap) feltüntetésével próbálták kibújni a kockázati biztosíték megfizetése alól. Az EKÁER-szám hiányát pedig jellemzően azzal magyarázták, hogy a tűzifát nem továbbértékesítésre szánták. Ennek bizonyítása érdekében például gyakran iktattak be magánszemélyt az értékesítési láncolatba, holott az áru valójában tűzép-telepre került.

A szektorra jellemző a bevétel-eltitkolás és ezzel összefüggésben az adófizetési kötelezettség elmaradása is. Mindezekre tekintettel a NAV a közúti ellenőrzésekkel feltárt gyanús körülmények, valamint a hivatalból rendelkezésre álló adatok kockázatelemzése alapján részletesebben megvizsgálta az értékesítési láncolatok szereplőit.

A szektorban tapasztaltakat tükrözi egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében zajló vizsgálat, melyben a NAV EKÁER-munkacsoportja egy Szlovákiából rendszeresen tűzifát szállító, de az EKÁER-be egyszer sem bejelentett tehergépkocsira figyelt fel. A közúti ellenőrzés alkalmával a sofőr úgy nyilatkozott, hogy azért nem kért a fuvarra EKÁER-számot, mert a tűzifát saját részre hozta be.

Az EKÁER és a HU-GO kameraképei bizonyították, hogy a teherautó évente közel százötvenszer fordult a két ország között, a mérlegelési adatok szerint pedig két év alatt közel 4 700 tonna tűzifát hozott be. Az elmaradt adóbevételek feltárására indult ellenőrzés jelenleg folyamatban van. A NAV a várhatóan jelentős összegű megállapítás fedezetére ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, és a kereskedő tulajdonában álló két lakóingatlanra végrehajtási jogot jegyzett be.

Egy Veszprém megyei tűzifa-kereskedő esetében is az EKÁER és a HU-GO adatainak összevetése vezette eredményre a NAV-ot. Az adatok szerint a kereskedő két tehergépkocsija két és fél hónap alatt több mint félszázszor szállított tűzifát Ausztriába, azonban EKÁER-számot csak esetenként kért a fuvarra és bevételeit is csak részben vallotta be. Ebben az ügyben most zárult az ellenőrzés, mely mintegy négy millió forint áfakötelezettséget rótt a kereskedőre.

A tapasztalatok tükrében a tűzifa-kereskedelmet az idén kiemelten ellenőrzi a NAV.

*Suller György Attila alezredes,
sajtófőnök, főosztályvezető,
Sajtó- és Kommunikációs Főosztály*

* * *

InfoRádió – Délutáni mérleg, 2016. 03. 07.

Kiemelten ellenőrzi az adóhatóság idén a tűzifa-kereskedelmet

Kiemelten ellenőrzi az adóhatóság idén a tűzifa-kereskedelmet, mert a tapasztalatok szerint ez a tevékenység adózási szempontból jelentős kockázatot hordoz – mondta el a NAV sajtófőnöke. Kaputa Júlia beszélt Suller Attilával.

Suller György Attila, vám- és jövedéki szóvivő, NAV Sajtó- és Kommunikációs Főosztálya: Az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszer adatait megvizsgálva a NAV megállapította azt, hogy az elmúlt egy évben közel 14 000 tűzifaszállítmány érkezett hazánkba, mintegy hárommilliárd forint értékben. Ennek egy része Romániához köthető, de Szlovákia felől is érkezett tűzifa szállítmány. Emellett több mint 11 000 szállítmány tűzifa volt, amit kivittek, főleg Ausztriába. Ennek az értéke négymilliárd forint volt. De belföldön is 102 000 esetben több mint 23 milliárd forint értékben volt, amikor tűzifát szállítottak. Ezeket az értékesítéseket a NAV megvizsgálta, és a kockázatelemzés alapján megállapítottuk, hogy vannak olyan gazdálkodók, amelyek visszaélnak és ezért manipulálnak például a súlyadatokkal, tehát az EKÁER-be kevesebb súlyt jelentenek be, illetve mivel kockázatosnak minősül a tűzifa, nem tűzifának tüntetik fel, hanem más terméknek, például MDF-lapnak. Volt olyan kifogás is, hogy azért nem jelentették be az EKÁER-be és nem kértek rá EKÁER-számot, mert nem továbbértékesítésre szánták, hanem saját maguknak vagy magánszemélynek hozták, ezért előfordult, hogy magánszemélyt iktattak be az értékesítési láncba, holott a termék valójában tűzép-telepre került. Ezért ezeket az értékesítési láncolatokat a kockázatelemzés alapján kiválogattuk, és így került képbe például egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyei gazdálkodó is, aki Szlovákiából rendszeresen szállított tűzifát, és egyszer sem jelentette be az EKÁER-be. Azonban az EKÁER, valamint az útdíjkamerák képei bebizonyították, hogy évente közel 150-szer fordult a két ország között és az egy év alatt 4 700 tonna tűzifát hozott be.

R: Meg lehet azt becsülni, hogy mekkora volt az ezekkel a fuvarokkal okozott kár?

Suller György Attila: Azt, hogy mekkora kárt okoztak, most még nem tudjuk megmondani, hiszen ez az ellenőrzés még jelenleg is folyamatban van, azonban az biztos, hogy ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el a NAV, mivel várhatóan jelentős összegű bírságot fog kapni a gazdálkodó, ugyanis két lakóingatlanára is végrehajtási jogot jegyeztünk be. De volt egy másik eset is, amikor Veszprém megyéből szállítottak ki Ausztriába tűzifát. Itt a kereskedőnek a két tehergépkocsija két és fél hónap alatt több mint félszázszor fordult meg. Azonban csak ritkán jelentették be az EKÁER-be, és a bevételeket is csak részben vallotta be. Ebben az ügyben most zárult le az ellenőrzés, és mintegy négymillió forint áfakötelezettséget állapítottunk meg.

* * *

24.hu 2016. 03. 07.

Megszorongatja a NAV a tűzifa-kereskedőket

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal tapasztalatai szerint a tűzifa-kereskedelem adózási szempontból jelentős kockázatot hordoz, ezért az egyik prioritása a NAV idejellenőrzéseinek – írták közleményükben. A szektorban tapasztaltak gyakorlati példája egy várhatóan jelentős összegű megállapítást eredményező borsodi vizsgálat.

A NAV – felhasználva az EKÁER adatait – kiemelten vizsgálja a tűzifa mint kockázatosnak minősített termék kereskedelmét. A rendelkezésére álló adatok szerint az elmúlt egy évben közel 14 000 tűzifa-szállítmány érkezett hazánkba, összesen mintegy hárommilliárd forint értékben. A behozatal döntően Romániához köthető, de a forgalom Szlovákia felől is jelentős. A több mint 11 000 szállítmányból álló kivitel tekintetében – melynek értéke meghaladta a négymilliárd forintot – a fő rendeltetési ország Ausztria volt. Emellett a belföldi fuvarok száma meghaladta a 102 000-et, értéke megközelítette a 23,5 milliárd forintot.

A NAV valamennyi értékesítési irányban tapasztalt visszaéléseket. Azokban az esetekben, ahol a fuvarot bejelentették az EKÁER-be, a tisztességtelen kereskedők jellemzően a súlyadatokkal manipuláltak vagy nem kockázatosnak minősülő termékek (például MDF-lap) feltüntetésével próbálták kibújni a kockázati biztosíték megfizetése alól. Az EKÁER-szám hiányát pedig jellemzően azzal magyarázták, hogy a tűzifát nem továbbértékesítésre szánták. Ennek bizonyítása érdekében például gyakran iktattak be magánszemélyt az értékesítési láncolatba, holott az áru valójában tűzép-telepre került.

Így csaltak a kereskedők

A szektorra jellemző a bevétel-eltitkolás és ezzel összefüggésben az adófizetési kötelezettség elmaradása is. Mindezekre tekintettel a NAV a közúti ellenőrzésekkel feltárt gyanús körülmények, valamint a hivatalból rendelkezésre álló adatok kockázatelemzése alapján részletesebben megvizsgálta az értékesítési láncolatok szereplőit.

A szektorban tapasztaltakat tükrözi egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében zajló vizsgálat, melyben a NAV EKÁER-munkacsoportja egy Szlovákiából rendszeresen tűzifát szállító, de az EKÁER-be egyszer sem bejelentett tehergépkocsira figyelt fel. A közúti ellenőrzés alkalmával a sofőr úgy nyilatkozott, hogy azért nem kért a fuvarra EKÁER-számot, mert a tűzifát saját részre hozta be. Az EKÁER és a HU-GO kameraképei bizonyították, hogy a teherautó évente közel százötvenszer fordult a két ország között, a mérlegelési adatok szerint pedig két év alatt közel 4 700 tonna tűzifát hozott be. Az elmaradt adóbevételek feltárására indult ellenőrzés jelenleg folyamatban van. A NAV a várhatóan jelentős összegű megállapítás fedezetére ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, és a kereskedő tulajdonában álló két lakóingatlanra végrehajtási jogot jegyzett be.

Egy Veszprém megyei tűzifa-kereskedő esetében is az EKÁER és a HU-GO adatainak összevetése vezette eredményre a NAV-ot. Az adatok szerint a kereskedő két tehergépkocsija két és fél hónap alatt több mint félszázszor szállított tűzifát Ausztriába, azonban EKÁER-számot csak esetenként kért a fuvarra, és bevételeit is csak részben vallotta be. Ebben az ügyben most zárult az ellenőrzés, mely mintegy négy millió forint áfakötelezettséget rótt a kereskedőre.

A tapasztalatok tükrében a tűzifa-kereskedelmet az idén kiemelten ellenőrzi a NAV.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 04. 08.

Nemzetközi együttműködés a Panama-akták kapcsán

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal képviselői is részt vesznek jövő héten Párizsban az offshore botrány miatt létrehozott nemzetközi konferencián.

Az OECD Közös Nemzetközi Adómenedék Információs Központ (JITSIC) hálózat rendkívüli ülést tart 2016. április 13-án Párizsban. Az ülés összehívását a néhány napja a panamai Mossack Fonseca (MF) ügyvédi iroda kapcsán kirobbant offshorebotrány indokolja, amelynek során a nyilvánosságra került iratokból kiderül, hogyan rejtettek el az MF kliensei több milliárd dollárt adóparadicsomokban.

Tekintettel arra, hogy az ügy az OECD Adóigazgatási Fórumának számos tagállamát érinti, a világszervezet közös cselekvést kezdeményezett a kiszivárgott „Panama-akták” kezelésére. A rendkívüli JITSIC-ülésten a Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkatársai is részt vesznek. Az ülés célja, hogy összehangolja az adóhatósági fellépést az offshorebotrány ügyében.

Az OECD felhívja a figyelmet, hogy a kormányzatok és az állampolgárok számíthatnak arra, hogy az adóhivatalok nemzetközi szinten együttműködnek a kiszivárgott adatok elemzésében, az információ-megosztásban és a jogkövető magatartás eléréséhez szükséges lépések kidolgozásában.

* * *

Magyar Idők, 2016. 04. 09.

A NAV már vizsgálja az offshore ügyet

A kormányfő szerint a botrány magyarországi szárait egyenként kell górcső alá venni.

A magyarországi offshore szálak egyenkénti kivizsgálására kéri a kormányfő a belügyminisztert, a titkosszolgálatokat, valamint az adóhivatal felügyelő minisztert. Orbán Viktor a Kossuth rádióban kijelentette: az embereknek látniuk kell, hogy a tőkével rendelkezők betartják-e a jogszabályokat.

A kormányfő szerint a jelentős magyar politikai tényezők kívül állnak ezen az ügyön, a magyar szál szerint leginkább bankárokhoz köthető, és inkább szocialista nagytőkésekhez.

A miniszterelnök kérésére Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter tegnap elrendelte a magyarországi offshore szálak azonnali, egyenkénti kivizsgálását a NAV-nál. Az adó- és vámhivatalon belül egy szakértői munkacsoport el is kezdte az úgynevezett Panama-papírok dokumentumaiban érintett magyar állampolgárok és cégek vizsgálatát. „A NAV teljes eszközzel szisztematikusan, a magánszemélyeket és cégeiket is érintően azt vizsgálja, történt-e Magyarországon adóeltitkolás.” – olvasható a tárca közleményében.

Az offshore botrányban érintett politikusok közül elsőként Horváth Zsolt kecskeméti volt fideszes honatya neve jelent meg a sajtóban, mert több offshore cégben is érintett. A férfi országgyűlési képviselő volt Kecskeméten, két éve azonban visszavonult a politikától.

A Fidesz elhatárolódott volt képviselőjétől, mint fogalmaztak, jó ideje nincs kapcsolatuk Horváth Zsolttal, a kormányban pedig nincs helyük offshore lovagoknak. Később a szocialista kormányok idején rendszeresen kulcspozíciókba delegált Erős János neve is felbukkant az ügyben mint adóparadicsomban bejegyzett társaság tulajdonosa. Boldvai László, az MSZP korábbi pénztárnoka pedig kedden függesztette fel párttagságát, miután kiderült, felesége révén ugyancsak érintett.

A Fidesz-frakció bejelentette: parlamenti képviselőcsoportja hétfőn azonnali kérdéssel fog fordulni az országgyűlésben a kormányhoz azt kérve, hogy folytasson adóvizsgálatot az offshore botrány érintettjei kapcsán.

A panamai offshore botrány újabb bizonyíték arra, hogy az ellenzék tele van korrupciós ügyekkel. A szocialisták ismét lebuktak, kiderült, hogy nagyon erős, befolyásos és aktív embereik érintettek az ügyben – közölte Halász János. A Fidesz frakciószóvivője emlékeztetett: a szocialisták közül először az MSZP volt pénztárnoka, Boldvai László bukott le, akivel kapcsolatban nem kizárt, hogy a felesége nevét felhasználva külföldön kezelt titkos milliókat. Boldvai László egy mai napig aktív és befolyásos szocialista politikus, aki húsz éven át volt országgyűlési képviselő, a szocialisták pénzügyi szakértője, egykori államtitkár és a szocialisták nőgrádi elnöke – tette hozzá Halász János, külön érdekességként megemlítve azt is, hogy Tóbiás József MSZP-elnök nyilatkozata szerint Boldvai továbbra is részt vesz a szocialisták pénzügyeinek rendbetételében. Halász János megemlítette azt is, hogy Erős János MSZP-s bankár, a fejlesztési bank elnöke is nyakig benne van az offshore botrányban, illetve hogy Simon Gábor, a szocialista párt volt elnökhelyettese szintén külföldi titkos számlákon rejtgetett százmilliókat.

* * *

ORIGO, 2016. 04. 08.*Orbán Viktor ráküldte a NAV-ot az offshore botrányra*

Orbán Viktor miniszterelnök kérésére Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter elrendelte a magyarországi offshore szálak azonnali, egyenkénti kivizsgálását a NAV-nál. Az offshore ügyek felgöngyölítésével külön szakértői munkacsoport foglalkozik.

A NAV megkezdte a Panama-papírok dokumentumaiban érintett magyar állampolgárok és cégek vizsgálatát, tájékoztat közleményében a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM). Az offshore ügyek felgöngyölítése érdekében a NAV-on belül szakértői munkacsoport kezdte meg a magyar vonatkozású információk elemzését. Az adó- és vámhivatal teljes eszköztárával szisztematikusan, a magánszemélyeket és cégeiket is érintően vizsgálja, történt-e Magyarországon adóeltitkolás – állítja az NGM.

Orbán bankárokat gyanít

Orbán Viktor miniszterelnök április 8-án reggel, a Kossuth rádióban beszélt arról, hogy meg fogja kérni a magyar hatóságokat, derítsék fel a panamai offshore botrány magyar vonatkozásait. A miniszterelnök azt mondta, szerinte a politikusok kívül vannak a botrányon, hiszen vagyonevallást készítenek. Orbán Viktor szerint viszont vannak olyan szálak, amelyek bankárokhoz köthetők.

Április 7-én Tállai András, az NGM parlamenti államtitkára és a NAV vezetője még azt mondta, az adóhatóságnál nem foglalkoznak kiemelten az offshore botrányal.

* * *

INDEX, 2016. 04. 08.*A NAV is vizsgálja az offshore ügyet*

Orbán Viktor miniszterelnök kérésére Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter elrendelte a magyarországi offshore szálak azonnali, egyenkénti kivizsgálását a NAV-nál. Az offshore ügyek felgöngyölítésével külön szakértői munkacsoport foglalkozik.

A NAV ma megkezdte a Panama-papírok dokumentumaiban érintett magyar állampolgárok és cégek vizsgálatát. Az offshore ügyek felgöngyölítése érdekében a NAV-on belül szakértői munkacsoport kezdte meg a magyar vonatkozású információk elemzését. Az adó- és vámhivatal teljes eszköztárával szisztematikusan, a magánszemélyeket és cégeiket is érintően azt vizsgálja, történt-e Magyarországon adóeltitkolás – írja az MTI.

A hatályos előírások szabályozzák azt, amikor egy Magyarországon ténylegesen tevékenykedő cég azért, hogy kevesebbet, vagy egyáltalán ne adózzék, a nyereségét egy másik országba, adott esetben egy adóparadicsomba csoportosítja át, majd onnan – osztalék formájában – Magyarországra visszahozza. A magánszemélyek ilyen cégektől szerzett jövedelmeinek adózását is szigorúan rögzíti a törvény. Az így szerzett jövedelem után nemcsak 15%-os szja-t, hanem 27% ehót is fizetni kell.

Ha valaki nem tartja be a szabályokat és nem fizeti meg az adót, vagy bizonyíthatóan kizárólag adóelkerülés céljából végez bizonyos tevékenységeket, az adóhatóság ellenőrzés keretében állapítja meg a be nem fizetett, eltitkolt adót. Az eltitkolt adó megfizetésén túl komoly szankciókkal is számolhat a jogszabályokat kijátszó cég vagy magánszemély: az adóhiány 200%-ra rúgó adóbírsággal sújtható,

és nem kizárt, hogy tettét büntetőeljárásban is megvizsgálják a NAV pénzügyi nyomozói – derül ki az NGM közleményéből.

A hét elején ezeket a kérdéseket tettük fel a NAV-nak:

- több mint 800 lehetséges gazdag ügyfelet vont vizsgálat alá az ausztrál adóhivatal (ATO) azt követően, hogy egy panamai ügyvédi irodából offshore cégek adatai szivárogtak ki. A NAV tervez hasonló vizsgálatot kezdeményezni?
- A dokumentumok elemzése során a Direkt36 Horváth Zsolt, egykori fideszes politikus nevére bukkant. Indul vizsgálat ebben az ügyben?
- Az ausztrál adóhivatal nemrég nyilvánosságra hozta azon nagy cégek listáját, amelyeknél gyanús szerintük, hogy az országban termelt valós értéknél kevesebbet vallanak be. Így pedig jelentős összegű adóbevételről esik el az állam. A NAV gondolkozott már hasonló lépésen, elképzelhető nálunk is hasonló akció? Van külön offshore-ral foglalkozó részleg az adóhivatalban? Milyen módon tesz az adóhatóság az ellen, hogy magyar állampolgárok vagyonukat offshore szám-lákra kimentve kerüljék el az adózást Magyarországon?

A NAV erre azt válaszolta, hogy „a NAV a jogszabályok által meghatározott gyakorlatot követi a jövőben is. Eszerint amennyiben a hivatal tudomására jutnak olyan információk, amelyek bármilyen adóigazgatási vagy büntetőeljárás megindítását megalapozzák, az eljárást a NAV munkatársai megindítják. Konkrét ügyel kapcsolatban az adótitok védelmében nem kívánunk semmilyen információt nyilvánosságra hozni.”

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 05. 01.

Mától hatályos az Unió Vám kódex

Az Európai Unió gazdasági alapját jelentő vámunió jelenlegi szabályozását 2016. május 1-jétől felváltja az Unió Vám kódex (UVK), amelynek létrehozása főként az adminisztráció csökkentését, az elektronikus vámkörnyezet további fejlesztését, ezekkel együtt pedig az uniós vámhatóságok hatékonyabb feladatellátását szolgálja.

Az UVK szerint a vámhatóság és a gazdálkodók közötti kommunikáció elsődlegesen elektronikusan történik. Magyarországon a kiviteli vám eljárások jelenleg is több mint 99%-ban, a behozatali eljárások több mint 98%-ban elektronikusak. Az olyan ügýtípusoknál, ahol az elektronikus kapcsolattartás nem vagy csak részben működik, 2020 végéig kell megoldani a teljes elektronizálást, amelynek fejlesztései már megkezdődtek.

Az Unió Vám kódex kialakításánál elsődleges cél volt az egyszerűsítés. Legnagyobb újítás, hogy a korábbihoz képest nagyobb kedvezményt biztosít a jogsértést önként felfedő és a jogszerű állapot helyreállításában együttműködő gazdálkodók számára. Az első kötelezettségzegésnél figyelmeztetés alkalmazható, valamint az ellenőrzés megkezdése előtt önellenőrzést végző gazdálkodó mentesül a bírságtól. A hatósággal együttműködők bírsága akár 50%-al is csökkenthető.

Új elemként jelenik meg a központi vámkezelés, amellyel a társaságok a letelepedési helyük szerinti vámhatóságnál kérhetik a vámkezelést, úgy, hogy az ellenőrzéseket ugyanazon vámhatóság másik szerve, vagy egy másik tagállam vámhatósága végzi. Ezzel egyfajta munkamegosztás alakul ki a tagállamok vámhatóságai között.

Az EU 28 tagországa vámhatóságainak feladata a terrorizmus elleni küzdelem, valamennyi EU állampolgár biztonságának és egészségének védelme a hamis termékek, fegyverek, kábítószeres illegális behozatalának megakadályozásával.

A nemzeti szabályok megalkotásánál kiemelt szempont volt, hogy a magyar vámigazgatás a többi tagállam vámigazgatásával szemben a lehető legversenyképesebb legyen, oly módon is, hogy hatékonyabb, eredményesebb és egyszerűbb eljárásokkal biztosítsa a vámjogszabályok betartását és ezzel az Európai Unió saját forrásainak beszedését.

* * *

objektivhir.hu, 2016. 05. 01.

Mától hatályos az Uniós Vámkódex

Az Európai Unió gazdasági alapját jelentő vámunió jelenlegi szabályozását 2016. május 1-jétől felváltja az Uniós Vámkódex (UVK), amelynek létrehozása főként az adminisztráció csökkentését, az elektronikus vámkörnyezet további fejlesztését, ezekkel együtt pedig az uniós vámhatóságok hatékonyabb feladatellátását szolgálja – tudatta az OBJEKTÍV Hírügynökséggel Suller György Attila alezredes sajtófőnök, főosztályvezető.

Az Európai Unió gazdasági alapját jelentő vámunió jelenlegi szabályozását 2016. május 1-jétől felváltja az Uniós Vámkódex (UVK), amelynek létrehozása főként az adminisztráció csökkentését, az elektronikus vámkörnyezet további fejlesztését, ezekkel együtt pedig az uniós vámhatóságok hatékonyabb feladatellátását szolgálja – tudatta az OBJEKTÍV Hírügynökséggel Suller György Attila alezredes sajtófőnök, főosztályvezető. Az UVK szerint a vámhatóság és a gazdálkodók közötti kommunikáció elsődlegesen elektronikusan történik. Magyarországon a kiviteli vámeljárások jelenleg is több mint 99%-ban, a behozatali eljárások több mint 98%-ban elektronikusak. Az olyan ügýtípusoknál, ahol az elektronikus kapcsolattartás nem vagy csak részben működik, 2020 végéig kell megoldani a teljes elektronizálást, amelynek fejlesztései már megkezdődtek. Az Uniós Vámkódex kialakításánál elsődleges cél volt az egyszerűsítés. Legnagyobb újítás, hogy a korábbihoz képest nagyobb kedvezményt biztosít a jogsértést önként felfedő és a jogszerű állapot helyreállításában együttműködő gazdálkodók számára. Az első kötelezettségzegésnél figyelmeztetés alkalmazható, valamint az ellenőrzés megkezdése előtt önellenőrzést végző gazdálkodó mentesül a bírságtól. A hatósággal együttműködők bírsága akár 50%-al is csökkenthető. Új elemként jelenik meg a központi vámkezelés, amellyel a társaságok a letelepedési helyük szerinti vámhatóságnál kérhetik a vámkezelést, úgy, hogy az ellenőrzéseket ugyanazon vámhatóság másik szerve, vagy egy másik tagállam vámhatósága végzi. Ezzel egyfajta munkamegosztás alakul ki a tagállamok vámhatóságai között. Az EU 28 tagországa vámhatóságainak feladata a terrorizmus elleni küzdelem valamennyi EU állampolgár biztonságának és egészségének védelme a hamis termékek, fegyverek, kábítószeres illegális behozatalának megakadályozásával. A nemzeti szabályok megalkotásánál kiemelt szempont volt, hogy a magyar vámigazgatás a többi tagállam vámigazgatásával szemben a lehető legversenyképesebb legyen, oly módon is, hogy a hatékonyabb, eredményesebb és egyszerűbb eljárásokkal biztosítsa a vámjogszabályok betartását és ezzel az Európai Unió saját forrásainak beszedését.

* * *

MTI, 2016. 05. 01.

Hatályba lépett az uniós vámkódex – így változnak a szabályok

Hatályba lépett az uniós vámkódex (uvk), amely felváltja az Európai Unió (EU) gazdasági alapját jelentő vámunió eddigi szabályozását – közölte a Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

Az uvk létrehozása főként az adminisztráció csökkentését, az elektronikus vámkörnyezet továbbfejlesztését, ezekkel együtt pedig az uniós vámhatóságok hatékonyabb feladatellátását szolgálja. Az uvk szerint a vámhatóság és a gazdálkodók közötti kommunikáció elsődlegesen elektronikusan történik.

Magyarországon a kiviteli vámeljárások jelenleg is több mint 99, a behozatali eljárások több mint 98 százalékban elektronikusak – tette hozzá az adóhivatal, megjegyezve: az olyan ügýtípusoknál, ahol az elektronikus kapcsolattartás nem működik, 2020 végéig kell megoldani a teljes elektronizálást, amelynek fejlesztései már megkezdődtek. Az uvk kialakításánál elsődleges szempont volt az egyszerűsítés.

A közlemény szerint a legnagyobb újítás, hogy a kódex a korábbihoz képest nagyobb kedvezményt biztosít a jogsértést önként felfedő és a jogszerű állapot helyreállításában együttműködő gazdálkodók számára. Az első kötelezettségzegésnél figyelmeztetés alkalmazható, valamint az ellenőrzés megkezdése előtt önellenőrzést végző gazdálkodó mentesül a bírságtól. A hatósággal együttműködők bírsága akár 50 százalékkal csökkenthető.

Új elemként jelenik meg a központi vámkezelés – írták –, amellyel a társaságok a letelepedési helyük szerinti vámhatóságnál kérhetik a vámkezelést úgy, hogy az ellenőrzéseket ugyanazon vámhatóság másik szerve, vagy egy másik tagállam vámhatósága végzi. Ezzel munkamegosztás alakul ki a tagállamok vámhatóságai között.

Az unió 28 tagországa vámhatóságainak feladata a terrorizmus elleni küzdelem is, valamennyi EU-állampolgár biztonságának és egészségének védelme a hamis termékek, fegyverek, kábítószeres illegális behozatalának megakadályozásával – emelték ki.

A nemzeti szabályok megalkotásánál kiemelt szempont volt, hogy a magyar vámigazgatás a többi tagállam vámigazgatásával szemben a lehető legversenyképesebb legyen, hatékonyabb, eredményesebb és egyszerűbb eljárásokkal biztosítsa a vámjogszabályok betartását, és ezzel az EU saját forrásainak beszedését – olvasható a közleményben.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 06. 27.

Csaknem 80 tonna gyümölcsöt adott el a NAV

Csaknem 30 milliós adóhiányt tárt fel a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) a Budapesti Nagyban Piac egyik nagykereskedőjénél, akinél a be nem fizetett köztartozás biztosítása céljából lefoglalt gyümölcs értékesítéséből 4,2 millió forint azonnal be is folyt a központi költségvetésbe.

A NAV munkatársai a Budapesti Nagyban Piacon ellenőrizték azt a nagykereskedőt, amely egy másik EU tagállamból Magyarországra irányuló szállítmányát nem jelentette be az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszerbe (EKÁER).

Az alaposabb vizsgálat kiderítette, hogy a gazdálkodó egy olyan láncolat tagja, amely zöldségek és gyümölcsök uniós beszerzésekor átszámlázásokkal kerüli el az áfafizetést.

A NAV végrehajtói lefoglaltak a nagykereskedőnél 22 tonna narancsot és 54 tonna görögdinnyét, hogy az azokból származó bevétel fedezhesse a jelentős adótartozás egy részét. Az árukészletet értékesítették, így 4,2 millió forintot sikerült bevételezni a központi költségvetésbe.

*Suller György Attila alezredes
sajtófőnök, főosztályvezető
Sajtó- és Kommunikációs Főosztály*

* * *

InfoRádió/MTI, 2016. 06. 27.

80 tonna gyümölcsöt adott el a NAV

Csaknem 30 millió forint adóhiányt tárt fel a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) a Budapesti Nagybani Piac egyik nagykereskedőjénél, akinél a be nem fizetett köztartozás miatt lefoglalt gyümölcs értékesítéséből 4,2 millió forint azonnal be is folyt a központi költségvetésbe.

Az adóhatóság hétfői tájékoztatása szerint a NAV munkatársai a piacon ellenőrizték azt a nagykereskedőt, amelyik egy másik uniós tagállamból Magyarországra érkező szállítmányát nem jelentette be az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszerbe (EKÁER).

Az alaposabb vizsgálat kiderítette, hogy a gazdálkodó egy olyan láncolat tagja, amelyik a zöldségek és gyümölcsök uniós beszerzésekor átszámlázásokkal kerül el az általános forgalmi adó fizetését.

A NAV végrehajtói lefoglaltak a nagykereskedőnél 22 tonna narancsot és 54 tonna görögdinnyét, hogy az azokból származó bevétel fedezhesse a jelentős adótartozás egy részét – közölte az adóhivatal.

* * *

MTI, 2016. 07. 01.

Olcsó kínai lámpákkal csaltak több százmilliót

Vádemelési javaslattal ért véget a nyomozás a balatonboglári vállalkozó és bűntársai ügyében. Mint kiderült világítástechnikai termékekkel trükközve 470 millió forint áfát csaltak el. A NAV dél-dunántúli pénzügyi nyomozói tizenötezer oldalas nyomozati anyagot továbbítanak a Fővárosi Főügyészségnek.

Számláról számlára drágultak az olcsó kínai lámpák, miközben mindvégig egy raktárban porosodtak. A számlaláncot irányító balatonboglári vállalkozó a tengeren át Kínából hozatta azokat a világítástechnikai termékeket, amelyek papíron be sem érkeztek Magyarországra, ugyanis Szlovákiában vámmoltatták az árut idegen cégeken keresztül. Így a magyar vevő megúszta az áfa kifizetését. A csalásban részt vevő cégek fiktív számlák és fuvarlevelek felhasználásával azt a látszatot keltették, mintha a termékeket adták-vették volna egymás között. Valójában az áru egy Balaton környéki raktárba került, és sosem cserélt gazdát, de arra jó volt, hogy fantom árukészletként háttérrel biztosítson egy csalásra szervezett számlaláncolathoz.

A pénzügyi nyomozók készpénzt, luxusautót, értékes motorkerékpárt és nagy értékű árukészletet is lefoglaltak, emellett a cégek és az irányító bankszámláit, ingatlanjait zárolták. Ennek köszönhetően az okozott kár teljes egészében megtérül.

A zárolt ingatlanok között van az irányító luxusvillája is. A pénzügyi nyomozók azonnal értesítették az áramszolgáltatót, amikor kiderült, hogy a milliárdos vállalkozó házában és irodájában egyaránt lopta az áramot.

Az ügyben tíz gyanúsítottal szemben javasolnak vádemelést költségvetési csalás, magán- és közokirat-hamisítás, valamint számvitel rendjének megsértése miatt.

Az üggyhöz tartozó videofelvétel médiaszerverünkről letölthető:

<http://media.nav.gov.hu/media>. Jelszókérés: sajto@nav.gov.hu. A felvételen arcok, rendszámok kitararását kérjük!!

*Dr. Sárközi Alexandra alezredes
bűnügyi szóvivő*

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 07. 18.

Ruhahamisító „üzemek” buktak Nyíregyházán

Világmarkák hamisításra berendezett raktárakat találtak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal munkatársai a nyíregyházi piac mellett. Több raktárban nagy mennyiségű hamis ruhaneműt, valamint a hamisításhoz használt szitanyomó készüléket és okos varrógépet is lefoglaltak a pénzügyőrök.

Ruházati termékek hamisítására rendeztek be két csarnokot is külföldi állampolgárok a nyíregyházi vásártér melletti raktártelepen, melyet a helyszínen lévő pénzügyőrök fedeztek fel. Az ellenőrzéskor a raktárak előtt csoportosuló NAV munkatársai láttán azonnal futásnak eredtek, azonban két vietnámi és egy mongol állampolgárt sikerült elfogni.

A tevékenység nagyságát jól érzékelteti, hogy a pénzügyőrök szitanyomó eszközöket, programozható varrógépeket, valamint ismert világmarkák címkéit találták meg a helyszínen. A profi hamisítók az apró részletekre is odafigyeltek, így a varrógépekben lévő programkártyák a különböző márkajelzések speciális varrását is biztosították. Az egyenként 90 négyzetméteres raktárakból mintegy 5 000 darab hamis ruhanemű, lábbeli került elő.

A termékeket a pénzügyőrök lefoglalták, és feljelentést tettek a NAV pénzügyi nyomozóinál.

A felderítésről készült videofelvétel előzetes regisztrációt követően letölthető a Nemzeti Adó- és Vámhivatal médiaszerveréről a <http://media.nav.gov.hu/media> oldalról.

*Suller György Attila alezredes
sajtófőnök, főosztályvezető
Sajtó- és Kommunikációs Főosztály*

* * *

RTL Klub – Esti híradó, 2016. 07. 18.

Ruhahamisító üzemet számoltak fel Nyíregyházán a pénzügyőrök

Ruhahamisító üzemet számoltak fel a pénzügyőrök Nyíregyházán. Csaknem ötezer darab ruhát találtak, amelyeket profi módon hamisítottak. Az üzemben volt például olyan varrógép, amelyen egy gombnyomással ki lehetett választani, hogy milyen címkét varrjon a ruhára.

R: Éjjel érkeztek a nyíregyházi telepre a pénzügyőrök. Elemlámpa fényénél kellett kinyitniuk a raktárak ajtaját. A NAV felvételén az is látható, hogy az egyik helyiség tele volt kartondobozzal, alig lehetett lépkedni közöttük. Mindegyik dobozban ruhák voltak, közelebből már felismerhető rajtuk a márkák logója. Mindegyik ruha hamis. A telepen lévő üzemben készültek, amelyre a napokban figyeltek fel a pénzügyőrök.

Suller György Attila vám- és jövedéki szóvivő, NAV Sajtó- és Kommunikációs Főosztálya: A piac mellett találtak egy komplett ruhamisító-raktárat a NAV munkatársai. A pénzügyőröknek föltűnt egy csoportosulás, és amikor meglátták a NAV munkatársait, megpróbáltak elmenekülni, de a helyszínen sikerült elfogni két vietnami és egy mongol állampolgárt.

R: A pénzügyőrök ezután tovább kutattak az üzemben. Nemcsak kész ruhákat, hanem címkéket is találtak. Egy részüket vasalóval melegítették, hogy a pólókra tehessék. A többi ruhára viszont felvarrták a logót. A pénzügyőrök megtalálták a varrógépet is, a NAV felvételén jól látható, hogy sokáig vizsgálták. Profi gépről van szó.

Suller György Attila: Annyira odafigyeltek a részletekre, hogy a varrógépbe kompletten ki lehetett választani azt, hogy milyen márkajelzést varrjon rá, és még a márkajelzésnek megfelelő varrást is képesek voltak hamisítani.

R: A pénzügyőrök lefoglalták a varrógépet és a ruhákat is. Összesen csaknem ötezer darab hamis ruhát számoltak össze, amit végül elszállítottak.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 07. 30.

Változnak az EKÁER szabályai

Augusztus 1-jétől módosulnak az EKÁER-re vonatkozó jogszabályok. Amennyiben a szállítóeszköz és a rakomány súlya meghaladja a 3,5 tonnát, EKÁER-számot kell kérni, valamint a hatósági záruk eltávolítása esetén bírságot szabhat ki a NAV.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszer (EKÁER) bevezetése óta folyamatosan vizsgálja és elemzi a bejelentésekkel és az ellenőrzésekkel kapcsolatosan kialakult gyakorlatot. A tapasztalatok alapján már több olyan módosítás történt, amely az ügyfelek részére különböző könnyítést is tartalmazott.

Az EKÁER-re vonatkozó jogszabályi környezet augusztus 1-jével ismét változik. Eddig a 3,5 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó gépjárművek voltak EKÁER-kötelezettek, azonban az áruszállítók átálltak arra a gyakorlatra, hogy az említett súlyhatár alatti gépkocsikat „túlrakodták”.

Augusztus 1-jétől azonban EKÁER-számot kell kérni azon közúti szállítás esetén is, ahol a szállítóeszköz és a rakomány együttes összsúlya meghaladja a 3,5 tonnát. A NAV együttműködik a Nemzeti Közlekedési Hatósággal, így az adóhatóság megkapja az NKH által üzemeltetett fix és mobilmérlegek adatait, amelyek kiegészítve az útdíjkamerák képeivel könnyen azonosíthatóvá teszik a 3,5 tonnánál nehezebb járműveket.

Az EKÁER változása nyomán az adózás rendjéről szóló törvény is változik. Ennek értelmében, ha az állami adó- és vámhatóság által alkalmazott zárat jogtalanul eltávolítják, mulasztási bírság szabható ki. A kiszabott bírság megfizetéséig a fuvarozásra használt eszköz visszatartható.

A tisztességes piaci szereplők védelmére létrehozott EKÁER-be eddig több mint 56 ezer ügyfél regisztrált és csaknem 17,4 millió bejelentést rögzítettek.

*Suller György Attila alezredes
sajtófőnök, főosztályvezető
Sajtó- és Kommunikációs Főosztály*

* * *

InfoRádió – Déli Hírek, 2016. 07. 31.

Változnak holnaptól az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszer szabályai

Változnak holnapról az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszer szabályai. Ha a szállítóeszköz és a rakomány súlya meghaladja a három és fél tonnát, EKÁER-számot kell kérni, valamint a hatósági zárok eltávolítása esetén bírságot szabhat ki a Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Suller Attila, a szervezet szóvivője kiemelte, eddig a 3,5 tonna megengedett legnagyobb összteomet meghaladó gépjárművek voltak EKÁER-kötelezettek, azonban az áruszállítók átálltak arra a gyakorlatra, hogy a gépkocsikat túlrakodják. A NAV együttműködik a Nemzeti Közlekedési Hatósággal, így az adóhatóság megkapja a fix és mobilmérlegek adatait. Az EKÁER-be eddig több mint 65 000 ügyfél regisztrált.

* * *

index.hu 2016. 07. 30.

Fuvarozók figyelem, változnak az EKÁER szabályai

Változnak az Elektronikus Közúti Áruforgalom-Ellenőrző Rendszer (EKÁER) szabályai hétfőtől: ha a szállítóeszköz és a rakomány súlya meghaladja a 3,5 tonnát, EKÁER-számot kell kérni, valamint a hatósági zárok eltávolítása esetén bírságot szabhat ki a NAV – írja az MTI.

Suller György Attila, a szervezet szóvivője a szombati közleményben azt hangsúlyozza, az adóhatóság célja a súlyhatár alatti gépkocsik túlrakodásának megakadályozása. Eddig a 3,5 tonna megengedett legnagyobb összteomet meghaladó gépjárművek voltak EKÁER-kötelezettek, de az áruszállítók átálltak arra a gyakorlatra, hogy a gépkocsikat túlrakodják.

A NAV együttműködik a Nemzeti Közlekedési Hatósággal, így az adóhatóság megkapja az NKH által üzemeltetett fix és mobilmérlegek adatait, amelyek – kiegészülve az útdíjkamerák képeivel – könnyen azonosíthatóvá teszik a 3,5 tonnánál nehezebb járműveket.

A szabályok módosítása miatt változik az adózás rendjéről szóló törvény is: hétfőtől, ha az állami adó- és vámhatóság által alkalmazott zárat jogtalanul eltávolítják, mulasztási bírság szabható ki, amelynek befizetéséig a fuvarozásra használt jármű visszatartható. Az EKÁER-be eddig több mint 56 ezer ügyfél regisztrált, és csaknem 17,4 millió bejelentést rögzítettek.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 09. 02.

Megkülönböztetett jelzésű autók segítik a NAV ellenőrzéseit

Fény- és hangjelzést adó készülékekkel különbözteti meg járműveit a NAV. A pénzügyőrök a közutak mentén, a telephelyeken, a vásárokon, a piacokon, a közterületeken végzett ellenőrzésekre jellemzően ilyen, egyértelműen azonosítható autókon érkeznek.

A napokban a NAV az eddig is használatban lévő szolgálati személygépkocsijai közül hatvan darabot szerelt fel megkülönböztető jelzéssel. Ezeket a járműveket az EKÁER-ellenőrzések, a rendészeti intézkedések, a jövedéki és egyéb helyszíni ellenőrzések alkalmával használja a hivatal. A rögzített, illetve mozgatható fény- és hangjelzést adó készülék biztonságosabbá teszik a pénzügyőrök intézkedéseit és egyúttal azonosítják a helyszínre érkező hatóságot. A NAV egyébként összesen 1432 darab szolgálati autóval rendelkezik, ezek közül eddig 145 darab járművön volt megkülönböztető jelzés. Az újonnan felszerelt gépjárművek szinte az ország valamennyi részében megjelennek segítve a NAV igazgatóságainak munkáját.

* * *

InfoRádió – Délutáni mérleg, 2016. 09. 02.

Újabb hatvan pénzügyőri autóra szereltek megkülönböztető jelzést

Újabb hatvan pénzügyőri autóra szereltek megkülönböztető jelzést. Az ilyen felszerelésű autókkal biztonságosabb lehet a pénzügyőri intézkedés, helyszínelés, mondta a Nemzeti Adó- és Vámhivatal sajtófőnöke. Panulin Ildikó beszélt Suller Attilával.

Suller György Attila, vám- és jövedéki szóvivő, NAV Sajtó- és Kommunikációs Főosztálya: Azokat a járműveket a NAV pénzügyőrei fogják használni, főleg helyszíni ellenőrzéseken. Ilyen például az EKÁER-ellenőrzés, vagy jövedéki ellenőrzés, vagy egyéb rendészeti intézkedések. És jelen pillanatban hatvan gépjármű lett felszerelve megkülönböztető jelzéssel, amelyek eddig is használatban voltak a NAV-nál szolgálati gépkocsiként, de nem voltak rajtuk megkülönböztető jelzés. Jelenleg egyébként a NAV 1432 darab szolgálati gépkocsival rendelkezik, amelyből eddig 145-ön volt megkülönböztető jelzés.

R: Mikor használják ezeket, miért van szükség arra, hogy még külön megkülönböztető jelzés is legyen ezeken a járműveken?

Suller Attila: Fontos az, hogy ezáltal biztonságosabbá tehető a pénzügyőrök intézkedései, és könnyebben lehet azonosítani a helyszínre érkező hatóságokat. Sajnos előfordul olyan eset is, amikor követni

kell az elkövetőket, például a cigarettacsempészeket az ukrán határ térségében. Ezekben az esetekben használják majd a gépjárműveket.

R: Akkor ezek mit tudom én EKÁER-ellenőrzések alkalmával vagy kifejezetten a jövedéki adóhoz kapcsolódó?

Suller Attila: Az EKÁER- és a jövedéki ellenőrzéseknél is ezeket a járműveket fogják használni. EKÁER-nél, amikor az ügyfél bejelenti a szállítmányt, és az esetleg kockázatosnak minősül, a pénzügyőrök ilyen járművel szállnak majd ki a helyszínre megvizsgálni a szállítmányt, vagy a közúton ellenőrizhetik így a járműveket.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 09. 08.

Receptúrából dolgoztak a mosószer-hamisítók

Gigantikus mennyiségű hamis mosószert gyártottak abban a két budapesti zugüzemben, amelyeket működés közben fűleltek le a pénzügyi nyomozók. Megközelítőleg 74 és fél tonna mosóport, valamint több mint ezeregyszáz hektoliter folyékony mosószert lefoglaltak.

Éppen folyt a munka a 23. és a 15. kerületi raktárépületben, amikor a nyomozók rajtuk ütöttek. Az egyik helyszínen a munkások megpróbáltak elbújni, de gyorsan megtalálták őket. Az eddigi információk alapján a mosószer alapanyagát Szlovákiából rendelték egy román cég nevében, majd a kész termékeket magyar cégeken keresztül értékesítették Németországba. Úgy tűnik, kizárólag külföldi piacra dolgoztak.

A hamisítók saját, fejlett technológiájú gyártósorral dolgoztak, a gyártást receptúra könyv segítette: a hozzávalók között étkezési só és festékanyag is szerepel. A két helyszínen összesen heten dolgoztak.

A rajtaütést követően, egy héttel később a nyomozók megtalálták azt a raktárt is, ahol a kiskereskedelmi forgalom számára csomagolt, szállításra váró folyékony mosószert tárolták.

A pénzügyi nyomozók a hamis mosószereken kívül többek között lefoglalták az üzemben felhasználásra váró tíz tonna sót, 750 kilogramm nátrium-benzoátot, hat tonna ismeretlen eredetű por mosószert és több tízezer darab csomagolóanyagot: címkéket, flakonokat, dobozokat.

Az ügyben iparjogvédelmi jogok megsértése miatt folyik a nyomozás. Jelenleg négy gyanúsított van az ügyben. A jogtulajdonosok előzetes tájékoztatása szerint az okozott kár meghaladja a 150 millió forintot.

A közleményhez tartozó videofelvétel és fotók a médiaszerverünkről letölthetők: <http://media.nav.gov.hu/media>. Jelszókérsés: sajto@nav.gov.hu.

Dr. Sárközi Alexandra alezredes, bűnügyi szóvivő

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. szeptember (rendkívüli sajtótájékoztató)

Tájékoztató:

- dr. Vankó László dandártábornok, főigazgató, NAV Bűnügyi Főigazgatósága
- dr. Zámbo Péter ezredes, főigazgató-helyettes, NAV Bűnügyi Főigazgatósága
- Tóth Márk alezredes, főosztályvezető-helyettes, NAV Bűnügyi Főigazgatósága

A sajtótájékoztató házigazdája dr. Sárközi Alexandra alezredes, a NAV bűnügyi szóvivője.

Nemzetközi együttműködéssel sikerült felszámolni egy újabb illegális cigarettagyárat

Újabb, külföldiek által működtetett dohányüzemet lepleztek le a pénzügyi nyomozók Budapesten. Az európai hatóságok előtt is ismert bűnszervezet irányítói és tagjai előzetes letartóztatásban vannak. Az épphogy beindult üzem rendkívül gyors felszámolásában a Bolgár Rendőrség Szervezett Bűnözés Elleni Igazgatósága és az EUROPOL is segítséget nyújtott.

A pénzügyi nyomozók rajtaütésekor három ott dolgozó moldáv állampolgár próbált menekülni a X. kerületi telephelyről, ahol az illegális dohányüzem működött. Az üzemet egy izraeli és grúz tagokból álló bűnszervezet működtette. A pénzügyi nyomozók egy komplett fermentáló és cigarettagyártó gépsort, csomagológépet, nagy mennyiségű vágott dohányt, csomagolóanyagokat és kész, Golden Mount márkájú, eredetileg az Egyesült Arab Emírségekben gyártott, az angol piacon ismert cigarettát találtak.

Az üzemben és a raktárakban összesen 3,3 tonna dohányt és csaknem félmillió szál cigarettát foglaltak le. Információink szerint kész cigaretta ebből az üzemből még nem került piacra.

A NAV pénzügyi nyomozói által felszámolt, nemzetközi bűnszervezet elleni fellépés összehangolásában, illetve az osztrák-szlovák-bolgár hatóságok közötti koordinációban részt vett az EUROPOL és az INTERPOL is. Az elkövetők elfogására a Fővárosi Főügyészség újonnan alakult, Gazdasági Bűnügyek Osztálya ügyészeivel való folyamatos egyeztetés mellett került sor. Az egyik irányító nemzetközileg ismert bűnöző. A magyar akcióval egy időben Ausztriában is felderítettek egy illegális cigarettagyárat, amelynek egyik irányítója szintén ez a személy volt.

A törvénytelen gyártással csaknem 64 millió forint jövedéki adót csaltak el. Ha az üzem tovább működik, egy év alatt több mint 171 millió szál cigaretta kerülhetett volna feketepiacra. A helyszínen lefűlelt három moldáv állampolgár, a két irányító izraeli férfi és a bűnszervezet izraeli tagja a Fővárosi Főügyészség indítványára előzetes letartóztatásban, a grúz és magyar tagok házi őrizetben vannak.

A nyomozás különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás miatt, fokozott ügyészi felügyelet mellett folytatódik.

További információ: Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL)

A hágai központú Europol az Európai Közösség bűnügyi együttműködését biztosítja. Ezt közösségi szintű információcsere formájában teszi a szervezett bűnözés, a terrorizmus, az illegális kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi bűnözés egyéb súlyos formái elleni küzdelem és megelőzés érdekében. A hágai központban 28 tagállam és 10 további ország összesen 71 illetékes hatóságának képviselői segítik az együttműködést és az információ gyors áramlását. A NAV összekötő tisztje szintén a hágai központ munkatársaként dolgozik.

* * *

Napi.hu, 2016. 11. 03

Adózás 2017: jön a szigor, „bizalmatlanabb” lesz a NAV

Még jobban körmére néznének az adóelkerülőknél, szigorúbb lesz az adózói minősítés, módosulnak a bejelentési szabályok, új adatszolgáltatási kötelezettségek, keményebb bírságok várhatók: egyebek között ezek az új jogintézményeket is felvonultató adóeljárás törvény kormány által javasolt módosításai – hívja fel a figyelmet az Adózóna.hu.

Jövőre kevesebb lehet a megbízható adózók száma. Bővül ugyanis a feltételek köre. Csak a tényleges gazdasági tevékenységet folytató, a tárgyévben pozitív adóteljesítménnyel rendelkező adózók kaphatnak megbízható minősítést. A módosítás ezzel kizárná az alvócégeket ebből a kedvezményeket biztosító intézményből – olvasható a portálon.

Aki azonban 2017-ben is megbízható adózónak minősül, több és nagyobb kedvezményre számíthat. A megbízható adózók már 1,5 millió forint nettó adótartozásig kérhetnek évi egy alkalommal 12 hónapra pótlékmentesen fizetési könnyítést. Kikerül tehát a törvényből a kérelmező adótartozásának minimum értéke – ami most 10 ezer forint –, valamint jelentősen megemelkedik a maximum érték, ami jelenleg 500 ezer forint. Továbbá a javasolt szöveg szerint már nem kizárólag részletfizetés kérhető majd, hanem fizetési könnyítés is, ami azt jelenti, hogy a részletfizetés helyett halasztás is igényelhető.

Fontos azonban, hogy a jövőben megszűnik az adóhatóság negyedévenkénti felhívása az automatikus részletfizetési kedvezmény lehetőségére vonatkozóan. A megbízható adózóknak is még nagyobb odafigyeléssel és rendszerességgel lesz ajánlott ellenőrizni az adófolyószámlájukat – hívják fel a figyelmet.

* * *

Napi.hu, 2016. 11. 04

Korrump NAV-osok buktak le

Adóvégrehajtást akart megghiúsítani a NAV megyei osztályvezetője és társa félmillió forintért.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) egyik meg nem nevezett megyei adóigazgatóságán a végrehajtási osztály vezetőjeként dolgozó férfi pénz fizetése ellenében vállalta, hogy a két társa által megjelölt cégekről adótitoknak minősülő adatokat szolgáltat ki, és az adóvégrehajtási eljárás jogellenes befolyásolása útján közreműködik abban, hogy a megjelölt cégekkel szembeni adóvégrehajtási eljárás eredménytelenül záruljon, így az adótartozást végül töröljék. Ezt követően 2016. szeptember és október hónapokban több alkalommal különböző, százezer forintot meghaladó összegeket, összesen több mint félmillió forintot vett át az egyik társától – olvasható a Központi Nyomozó Főügyészség közleményében.

A Központi Nyomozó Főügyészség a Nemzeti Adó- és Vámhivatal osztályvezetőjét 2016. október 26. napján, egy pénzáradást követően elfogta, majd vezető beosztású hivatalos személy által az előnyért hivatali helyzetével egyébként visszaélve elkövetett hivatali vesztegetés elfogadása büntette miatt hallgatta ki gyanúsítottként, és őrizetbe vették. A gyanúsított két társának is ezen a napon megtörtént a gyanúsított kihallgatása. Az ügyészségi kihallgatások során a gyanúsítottak beismerték a bűncselekmények elkövetését, szabadlábban védekezhetnek.

* * *

Napi.hu, 2016. 11. 04.

Milliárdos adócsalókat fogtak

Egy időpontban negyven helyszínen jelentek meg a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) munkatársai abban az akcióban, amelyben két bünszervezet vezetői és tagjai kezén kattant a bilincs. A műanyag granulátummal üzletelő gyanúsítottakat őrizetbe vették. A két bünszervezet összesen csaknem egy-milliárd forint áfát csalt el.

A gyanú szerint egy kecskeméti férfi műanyag granulátumot szerzett be Szlovákiából nettó áron, és hogy a befizetendő áfát megspórolja, beszerzését magyar cégek nevében kiállított fiktív számlákkal igazolta. Így azt a látszatot keltette, mintha az árut itthon vásárolta volna. Az átszámlázásokhoz strómanok nevében lévő, valós tevékenységet nem végző cégeket használt. A cégek cserélésében és a strómanok bevonásában három társa, míg az áru megrendelésében egy ember segítette.

Miközben a pénzügyi nyomozók a céghálózat felgöngyölítésén dolgoztak, az egyik fiktív cég kapcsán egy újabb, mások által irányított bünszervezet tevékenysége is körvonalazódott. Ez a csapat szintén műanyag granulátummal üzletelt, ugyanazzal a módszerrel csalta el az áfát.

A bünszervezetek által okozott kár megtérülésére ingatlanokat, bankszámlákat zároltak, emellett több nagy értékű BMW-t, a házkutatások során fellelt több millió forint készpénzt és három kamionnyi műanyag granulátumot is lefoglaltak.

A pénzügyi nyomozók tizenegy gyanúsítottat hallgattak ki költségvetési csalás miatt, közülük heten előzetes letartóztatásban várják a nyomozás befejezését – közölte a NAV.

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 11. 15.

Volt légióست fogott el a NAV

A Merkúr egység bevetésével és elfogásokkal kezdődött az a siófoki akció, amelyben a NAV pénzügyi nyomozói egy őrzővédő cég vezetőit vették őrizetbe. Egy valamikori idegenlégiós irányította a bünszövetséget, társai között többszörösen körözött személyt is sikerült elfogni.

A balatonszárszói férfi irányításával működő vagyonvédelmi feladatokat ellátó bünszövetség több mint hatszázmillió forint kárt okozott a költségvetésnek. A valóságban nem működő cégek beiktatásával, valótlan számlázással 150 millió forint áfát csaltak el, míg a dolgozók után 470 millió forint összegű járulékot nem fizettek be.

Az akcióban 110 pénzügyi nyomozó több megyében, 35 helyszínen végzett házkutatást, melynek során vagyontárgyakat, valamint készpénzt is lefoglaltak. A Veszprém megyei adórevizorok az alkalmazottak bejelentését ellenőrizték. A céghálózatot működtető volt légióست a NAV Merkúr Bevetési Egysége fogta el; az egyik álnevet használó társát három elfogatóparancs alapján körözték, elfogása után megkezdte korábban kiszabott börtönbüntetésének letöltését.

Az okozott kár megtérülésére 306 millió forint összegben zárolták az elkövetők vagyonát: gépkocsikat, ingatlanokat, készpénzt és követeléseket. A pénzügyi nyomozók az akció napján 11 gyanúsítottat és 15 tanút hallgattak ki.

Az irányító férfit a Kaposvári Járásbíróság előzetes letartóztatásba helyezte.

Az ügyben a NAV Közép-dunántúli Bűnügyi Igazgatósága folytat nyomozást bünszövetségben elkövetett költségvetési csalás miatt, az elkövetők tettükért akár 10 év szabadságvesztéssel is felelhetnek.

Az üggyhöz kapcsolódó videofelvétel médiaszerverünkről letölthető: <http://media.nav.gov.hu/media>. Jelszókérés: sajto@nav.gov.hu. Kérjük, a felvételek felhasználásakor feltétlenül takarják ki a személyek arcát és a felismerhető rendszámokat!

Dr. Sárközi Alexandra alezredes, bűnügyi szóvivő

* * *

NAV sajtóközlemény, 2016. 11. 21.

Szponzoráció címén elcsalt milliárdok

Többnapos akcióval sikerült felszámolni egy országos bűnelkövetői kört, amely szponzorációnak álcázott adócsalással 3,2 milliárd forint kárt okozott az állami költségvetésnek. Az ügyben több száz cég érintett. A zárolásoknak köszönhetően az okozott kár várhatóan teljes egészében megtérül.

Két szekszárdi férfi autóversenyzés mellett reklámügynöki tevékenységre alapított cégeket. Évente több száz vállalkozással kötöttek szponzori szerződést. Reklámfelületként a túrafutamokra nevezett versenyautók szolgáltak. A cégek nevével és logóival felmatricázott autókról készült versenyfotókkal látszólag igazolták a teljesítést, sőt a szponzorok számlát és teljesítési igazolást is kaptak az átutalt évi több milliárdos szponzori díjról. A szponzorok a fiktív számlákat költségként elszámolták, azaz adóbevallásaikban levonható tételként szerepeltették.

A gyanú szerint azonban a számlák mögött nem volt valós teljesítés, ugyanis a szponzorok által havonta átutalt összegeket az elkövetők készpénzben felvették, és az összeg 95 százalékát a szponzoroknak visszaosztották.

Az országos céghálózat és bűnelkövetői kör leleplezésére háromnapos akciót szervezett a NAV Dél-dunántúli Bűnügyi Igazgatósága. A három nap alatt 227 helyszínen, országszerte 270 pénzügyi nyomozó végzett házkutatásokat, lefoglalásokat. A két irányítót a Merkúr Bevetési Egység kommandósai fogták el.

A pénzügyi nyomozók három nap alatt 27 ingatlant, 15 gépjárművet és céges üzletrészeket zároltak. Emellett készpénzt is lefoglaltak, továbbá az érintett cégek és személyek 10 pénzintézetnél vezetett 72 bankszámláját „befagyasztották” csaknem 400 millió forint értékben.

Az egyik gyanúsított ingatlanában tartott házkutatáskor előkerülő drog miatt a rendőrség intézkedett.

A nyomozók huszonegy gyanúsítottat hallgattak ki, közülük heten előzetes letartóztatásban vannak. A nyomozás üzletszerűen elkövetett, különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás miatt folyik. Az elkövetők akár tíz év szabadságvesztésre is számíthatnak. A büntetés megduplázódhat, ha bebizonyosodik, hogy tettüket bünszervezetben követték el.

Az üggyhöz kapcsolódó videofelvétel médiaszerverünkről letölthető: <http://media.nav.gov.hu/media>. Jelszókérés: sajto@nav.gov.hu. Kérjük, a felvételek felhasználásakor feltétlenül takarják ki a személyek arcát és a felismerhető rendszámokat!

Dr. Sárközi Alexandra alezredes, bűnügyi szóvivő

Az alábbiakban egy olyan esetet mutatok be, amely önmagában semleges hírnek számít, de témájánál fogva alkalmas arra, hogy a sajtó kénye-kedve szerint tálalhassa pozitívan vagy negatívan is.

A NAV 2016 májusában első ízben rendezte meg a testületi kutyák versenyét. A 24.hu erről szóló mozgóképes beszámolója a lehető legrosszabbat hozta ki az eseményből.⁶⁷

Az Indexen megjelent írás viszont éppen ellenkezőleg: pozitív kicsengésű.⁶⁸

* * *

Index.hu, 2016. 05. 28.

Nem a drog motiválja a NAV-os kutyákat

A Nemzeti Adó- és Vámhatóság idén kutyaversenyt tartott, ahol többek között az is kiderült, hogy a NAV-os kutyáknak is van Facebookja, és hogy a kábítószer nem, csak a játék motiválja a szakállatokat. Ennek ellenére nem ritka kutyás NAV-os berkekben, hogy előkerül egy kis gyakorlódrog.

„Nagyon apportos” – mondta viccesen az egyik profi NAV-os szolgálati kutyavezető egy nőnek, miután a nő kutyáját – amit a nő azért hozott ki a NAV kutyaversenyére, hogy egy profi ebbel fotózhassa le – nem igazán hatotta meg az irányába elhajított labda.

Ha ekkor még nem tudtam volna, hogy az adóhatóság versenyén a kutyatulajdonosok dilije egyesül majd az államigazgatás drog-, csempészügyi-, és bűnözőkeresésre szakosodott hidegvérű rendszertetével, akkor a következő pár percben már biztos leesett volna az elkapott beszélgetésszálányokból. Olyanokból például, mint amikor az egyik kutyával kapcsolatban elhangzott, hogy neki is van Facebook-oldala, vagy amikor az egyik versenyző kutya értékelésekor kiderült, hogy a drogkereső mutatóvány „nem volt rossz munka, szép munka volt, bár a kutya kicsit túl volt pörögve.”

Kutyából nem lesz szalonna

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) Bevetési Igazgatósága idén először rendezte meg az adóhatóság testületi kereső- és járőr-kutyáinak versenyét, amire az ország szinte minden részéből neveztek szolgálati kutyákat. A programban volt engedelmes munka, terep- és csomagkutató, bűnözőelkapás és razzia is (NAV-os nyelven helyiség- és gépjárműkutató). Én a csomagkutató és a bűnözős számokat tekintettem meg a Pénzügyőr S.E. kőbányai sportpályáján.

A számokat a kutyák és a kutyavezetők együtt csinálták végig, a végén pedig pontot kaptak a versenyszámokra, az alapján, hogy mennyire pontosan, fegyelmezetten, és gyorsan hajtották végre a feladatokat. A háromnapos verseny végén még győztest is hirdetnek, de az egyik NAV-os azt mesélte nekem, hogy valójában itt nincs szó nagy vetélkedésről, inkább csak a kutyás közösség összetartásáról szól az esemény.

Valószínűleg a kutyák sem vélték ezt másképp, de őket inkább a feladatok precíz végrehajtása érdekelte, legalábbis az első versenyszám, a kábítószer- és cigarettakeresés kicsit olyannak hatott, mint amikor a gyerekeket karácsonykor végre az ajándékokhoz engedik.

A mi munkánk egy nagy játék – magyarázta nekem az egyik kutyavezető, akivel szóba elegyedtem. „Na, helyben vagyunk” – gondoltam, mert eszembe jutott a saját kutyakiképző múltam, ami nagyjából akkor érte el a tetőpontját, amikor alkalmi hobbi-kutyasétáltatóként megtanítottam a kölcsönkutyát arra, hogy kutyasapkában rohangáljon a lakásban.

⁶⁷ <http://24.hu/szorakozas/2016/05/27/vegre-egy-allami-rendezveny-ahol-rengeteg-drog-van-meg-egyenruhas/>

⁶⁸ http://index.hu/gazdasag/2016/05/28/nav_kutyaverseny_vam_ado_kabitoszerkereso_kutya_csempeszdohány/

Say no to drugs

Ennél persze sokkal komolyabb játékról van szó az adóhatóság alkalmazásában álló kutyák esetében. Ahogy azt az egyik kutyavezetőtől megtudtam, tévhit, hogy a kutyák kábítószeret fogyasztanak. A kiképzés során az adott anyag mellé kell helyezni a labdát, hogy a kutya agyában az adott szag a játékkal kötődjön össze. A kutya ezért meg akarja találni a kábítószeret, vagy a cigarettát, mert tudja, hogy siker esetén labdázás lesz a dologból. Sőt a kutyavezető szerint a kutyát a levadászás-leölés-elcipelés evolúciós szempontból még a labdázásnál is magasabb szinten álló ősi ösztöne hajtja a leginkább.

Mindezt a gyakorlatban is láthattam az első versenyszám során: a focipálya szélére sorokban voltak kipakolva a poggyászok, amik közül a kutyáknak ki kellett szagolnia a gyanúsat. A kutyavezető elmondása alapján ilyenkor a kutyák ilyenkor két módon jelzik, ha szagot fognak: kutyakeresős szlengben passzív jelzésnek számít, ha megállnak, és aktívnak, ha rákapnak egy poggyászra. Az azonban már a kutyavezető felelőssége, hogy a kutya végül ne érhesen hozzá a cigarettához vagy a droghoz. A versenyszám alatt hangosbeszélőből folyamatosan olvasták fel az eredményeket, ilyesmiket például, hogy „Kovács Zoltán, 27 pont”.

Az is kiderült, hogy nagyon sokat kell gyakorolni, hogy a keresés flottul menjen: egy 8 órás műszakból előírás alapján legalább kettőt, egy 12 órásból pedig négyet kell gyakorlással tölteni az előírások szerint. Ezen kívül pedig annyit dolgoznak a kutyákkal, amennyit tudnak: egy reptéren dolgozó kutyavezető azt mondta, általában 20 perc munka mellé 40 perc pihenés jár a kutyájának, mert 20 perc alatt pont annyira elfárad a szaglása, hogy pihennie kell.

Akkor most tényleg van a kutyás NAV-osoknál drog? – merül fel az emberben a kérdés még akkor is, ha kilencéves korában látott egy filmet, amiben egy kamaszlány hányt a drogtól, és azóta nemhogy drogozni, de még a drogra gondolni se mer igazán. A válasz: igen: drog nélkül aligha lehetne a kutyák keresőreflexeit fejleszteni, ezért a NAV-os drogkereső kutyák gazdájánál legálisan lehet gyakorlódrog, és ott gyakorolnak az állatokkal, ahol akarnak.

Nem minden NAV-os van ugyanakkor rászorulva az állami drogellátmányra. Minden kutyának van ugyanis egy-egy szakterülete, és vannak olyan kutyák, amiket csak csempészscigi felderítésére használnak. És olyanok is, amik inkább kábítószerben erősek. A keresőkutyák aduászaik pedig a duál képzettségűek, amik egyaránt bevethetők drog és cigi esetén is. A kutyákat 14 hét alatt képezik ki: többnyire a vadászkutyákból kerülnek ki az igazán jó keresőebek, de a kutyavezetők szerint bármilyen fajtából lehet jó kereső.

Azon kívül viszont, hogy a kutyák tökélyre fejlesztett keresőreflexekkel vannak ellátva, szolgálaton kívül teljesen átlagos életet élnek: az egyik kutyavezető azt mesélte, hogy a kutyavezetőkkel szemben hivatalos elvárás, hogy kertes házban lakjanak, ahol a szolgálati kocsijuk és a kutya is elfér.

Vám, adó, dráma

Mielőtt viszont még túlságosan is elmerülhettem volna a keresőkutyák világában, a verseny szervezői felterelték a közönséget a lelátóra, mert következett a közelharcban bővelkedő bűnözős versenyszám. Itt a verseny egy kicsit színházi jelleget öltött: – Nem mész innen, te személtáda? – üvöltötte például az egyik, bűnözőt alakító NAV-os, amikor egy kisbuszban került szemtől szembe az egyik német juhásszal. „Jaj nekem” – ordította, majd a bűnözői jellegét adó ballonkabátjában a földre rogyott, miközben a kutya az egyik karjába harapott.

Ez a versenyszám úgy nézett ki, hogy a bűnöző egy kisbuszban ordibált, lövöldözött, majd két nyomozó ráküldte az ebet, ami hatástalanította, ezt követően pedig bilincsben elvezették.

- Várjál csak, most fogják megenni az embert! – mondta valaki a közönségből, és amikor már nem lehetett hova fokozni a feszültséget, következett az utolsó feladat, ahol az immár ballonkabát nélkül nyomuló, bottal felfegyverzett bűnöző és a kutya szemtől szembe szaladt egymással. Itt már teljes párbeszéd hangzott el, például ilyenek:

Nyomozók: Álljon meg, Nemzeti Adó- és Vámhivatal!

Bűnöző: Teeeeeööööööö! Eööööö!

Nyomozók: Álljon meg, ne mozogjon!

Kutya: Vúúúúúúúúúúúúúú!

Természetesen a NAV-osok nyertek, a közönség vastapssal üdvözölte a mutatót, a zsűri pedig ismertette az értékelését, ami rendre építő jellegű volt. Inkább csak olyasmikbe kötöttek bele, hogy itt vagy ott megtorpan a kutya, vagy hogy valakinek a reakciója nem volt elég gyors.

Az értékelés után mindenki megbeszélte a látottakat, majd pedig a közönség, a NAV-osok, és a kutyák is mentek a dolgukra. Én pedig hobbi-kutyakiképzőként mélyen magamba néztem, és elismertem, hogy mennyire hosszú út áll még előttem.

* * *

A Horváth András-féle botrány rendkívül érdekes és tanulságos a NAV történetében, ám az ezzel kapcsolatos hírek olyan terjedelműek, hogy azokat itt nem adjuk közre. Az interneten viszont rengeteg írás elérhető.⁶⁹

A Vida Ildikó-féle botrányal kapcsolatban ugyanez a helyzet.⁷⁰

4.2. Katasztrófavédelem⁷¹

2010 – Vörösiszap-katasztrófa⁷²

Magyarország addigi legnagyobb ökológiai következményekkel járó ipari katasztrófája 2010. október 4-én nem sokkal 12:00 után történt, amikor a Magyar Alumínium Zrt. területén az iszaptároló X. kazetta nyugati gátja átszakadt. Ennek következtében körülbelül egymillió köbméter vörösiszap és lúgos víz elegye a Torna-patak medrén keresztül elöntötte Kolontár, Devcsér és Somlósárhely egyes részeit. Az áradatban 10 ember vesztette életét, és 286-an szorultak valamilyen egészségügyi ellátásra. A három érintett településen összesen 358 lakóingatlant, valamint több mint 1000 hektár mezőgazdasági területet károsított az árhullám.

A katasztrófát követő helyreállítás-újjaépítés, valamint a lakosság kárenyhítése rendkívül rövid idő alatt, mindössze kilenc hónappal az esemény után megtörtént.

* * *

⁶⁹ <http://444.hu/tag/horvath-andras/?page=1>

⁷⁰ <http://vs.hu/kozelet/osszes/itt-vannak-vida-ildiko-kitiltasanak-elozmenyei-1113>

http://mandiner.hu/cikk/20141113_itt_a_vagatlan_felvetel_a_goodfriend_vida_talalkozorol

⁷¹ Az alábbi esetek 2010 és 2016 között történtek, s valamennyiről a Katasztrófavédelem honlapján olvasható részletes beszámoló. Sajtóbeli megjelenésük sokféleségét itt képtelenség megjeleníteni, de az interneten a mai napig rengeteg írás található, amelyek alkalmasak az elemzésre.

⁷² www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/filedb/hirek/790/sajto_hatteranyag_1004.pdf

2012 – Katasztrófavédelem egységesítése (katasztrófavédők – tűzoltók)⁷³

2012. január 2-án került sor az egységes állami katasztrófavédelmi szervezet ünnepélyes megalakulására, amelyen a miniszterelnök, a belügyminiszter, a honvédelmi miniszter, állami, önkormányzati vezetők és nemzetközi szervezetek képviselői, valamint a katasztrófavédelem állománya is jelen volt. Az egységes szervezet megalakítása egyaránt fontos volt a tűzoltóság, a polgári védelem, az iparbiztonság valamennyi szereplője szempontjából, hiszen rendszerváltás léptékű változás történt ezen a területen, ami fokozta a biztonságot, veszélyhelyzetben pedig egységessé tette az irányítást. Az új szervezet rendeltetése a magyar állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának, a gazdaság biztonságos működésének, valamint a kritikus infrastruktúrának a védelme. Minthogy ezek közbiztonsági feladatok, a katasztrófavédelem rendvédelmi szervként, egységes belügyminisztériumi irányítás alatt végzi munkáját.

* * *

2013 – Hóhelyzet⁷⁴

2013. március 14-én a rendkívüli, télies időjárás miatt az országban több helyen járhatatlanná váltak az utak, nagyon sok közúti baleset történt, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyében pedig összesen mintegy 180 ezer ember maradt áramszolgáltatás nélkül, miután az elektromos vezetékek a rájuk esett ónos eső miatt megsérültek. Ezen a napon 12 megyében közel 4800 ember avatkozott be 816 technikai eszközzel, és csaknem 1800 embert kellett ideiglenesen elhelyezni.

Rövid időn belül több baleset történt az M7-es autópálya Fejér megyei szakaszán március 14-én délután. Szabadbattyánál harminc személygépkocsi, nyolc kisteherautó és kilenc nyerges vontató ütközött össze. A műszaki mentést nehezítette, hogy a járművek teljesen összetorlódtak, a szalagkorlátokhoz szorult személygépkocsik ajtajához nem fértek hozzá a tűzoltók. Több mint tíz sérültet a székesfehérvári, a sárbogárdi, a balatonfüzfői, a veszprémi és a pétfürdői hivatásos tűzoltók, valamint a katasztrófavédelmi igazgatóság munkatársai szabadítottak ki a roncsok közül. Az egyik személygépkocsiban egy ember életét veszítette. A sérültek száma meghaladja a negyvenet. A katasztrófavédelem kérésére több melegedőbusz érkezett a helyszínre.

A hófúvás 57 települést, majdnem 30 ezer embert zárt el a külvilágtól. Száz közút volt járhatatlan. Volt olyan megye, ahol az ivóvízhálózat hibásodott meg, ez öt település csaknem 11 ezer lakóját érintette. Majdnem négy és fél ezer embert kellett befogadóhelyen elhelyezni.

A rendkívül kemény téli időjárás március 15-én már 18 megyében okozott komoly problémákat. Csaknem 2500 beavatkozó dolgozott 609 technikai eszközzel, több mint 12 ezer ember ideiglenes elhelyezéséről kellett gondoskodni. A hófúvás 75 települést zárt el, ez összesen közel 48 ezer embert érintett. Kilenc megye 205 településén több mint 180 ezer fogyasztónál az áramellátás, négy megye 22 településén pedig a vízszolgáltatás szünetelt, ez utóbbi majdnem 43 ezer embert sújtott.

Március 16-án a hivatásos katasztrófavédelmi erők kilenc megyében 417 fővel és 92 technikai eszközzel avatkoztak be a rendkívüli időjárás miatt, több mint 3 500 embert kellett ideiglenesen elhelyezni. A hófúvás 14 települést, összesen csaknem négy és fél ezer embert zárt el a külvilágtól. Öt megye 107 településén összesen majdnem 89 ezer fogyasztónál szünetelt az áramellátás.

* * *

⁷³ www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/hirlevel/BM_OKF_Hirlevel_2012_01_het.pdf

⁷⁴ www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1646

2013 – Dunai árvíz⁷⁵

Az árvízi védekezésben 2013. június 4. és 13. között a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai és az oktatási intézmények hallgatói közül 18 687-en vették ki a részüket. A Magyar Honvédség állományából 8 306 katona dolgozott a gátakon. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság speciális mentőcsapatai, a HUNOR és a HUSZÁR nyolcvankilenc tagja indult a legkritikusabb helyekre segíteni. A megyei önkéntes mentőszervezetek 369 fővel védték a gátakat. Az önkéntes tűzoltók 3 500 fővel képviseltették magukat az árvízi munkálatokban. A polgárőrség 19 515 emberét küldte a védművekhez. A közfoglalkoztatottak 6 018-an, a civil önkéntesek 36 780-an voltak a szükséges helyszíneken, utóbbiak a saját lakókönyvetük mellett mások ingatlanát is védték az ár ellen. A hivatásos egységek és az önkéntes segítők a védekezés legnehezebb napján, július 10-én 95 település védelmi szakaszain dolgoztak a gátakon, összesen 13 253 ember küzdött ekkor a víz ellen.

A védekezés során a gátak megerősítésére, ideiglenes védművek kialakítására 10 179 46 homokzsákot és 242 500 köbméter homokot használtak fel, 254 munkagépet, 1 092 szállítóeszközt és 338 szivattyút működtettek. Kilenc helikoptert és 573 terepjárót vettek igénybe a rendkívül nehéz körülmények áthidalásához.

Az árvíz közvetlenül 206 ezer embert veszélyeztetett, közülük 1 570 főt kellett kitelepíteni.

Az árvízi védekezés legkritikusabb pontjai Győrújfalú, Dunaszentpál, Neszmély, Szödliget, Mecsér, Pilismarót, Tát, Dunabogdány, Kisoroszi, Nagymaros Szigetmonostor, Tahitótfalu, Kisapostag, Bába, Baja és Dunaszekcső települések voltak. A védekezési helyszíneken a katasztrófavédelem hivatásos tisztjei a polgármesterektől a védekezés irányítását 81 településen vették át. A Duna összesen 47 285 hektárnyi külterületet öntött el, 36 575 hektár erdőt és 10 710 hektár mezőgazdasági területet.

Az egyik megszűnt kereskedelmi rádió frekvenciáján új rádióadó indult, az Árvíz FM. A rádió június 9-én kezdte sugározni adását, hozzávetőleg 70, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság által kibocsátott közleményt, hírt olvastak be. A katasztrófavédelem honlapját a leglátogatottabb pillanatban 48 481-en tekintették meg. A szervezet hivatalos Facebook-oldaláról pedig június 14-ig csaknem 215 ezer ember tájékozódott. A katasztrófavédelemtől telefonon összesen 25 541-en kértek az árvízi helyzettel kapcsolatos információt.

* * *

2013 – Tímár utcai házrobbanás⁷⁶

A HUNOR Mentőszervezet tízórás munka után megtalálta a harmadik kerületi Tímár utca egyik lakóházában múlt éjszaka történt robbanás áldozatait, egy nőt és egy férfit. Rendkívül nehéz fizikai munka után találták meg a két keresett ember holttestét az épület harmadik emeletén. Az eltűnteket először kutyákkal keresték, aztán kutatókamerákat is használtak. Ezt követően munkagépekkel megkezdték a tetőszerkezet eltávolítását, majd kéziszerszámokkal folytatták a kutatást. A munkát rendkívüli módon nehezítette a visszagyulladás veszélye, valamint az, hogy az épület oldalfala teljesen hiányzott. A robbanás női áldozatát a Hunor mentőszervezet tagjai nem sokkal 22 óra előtt az ágyon fekve, a rázúduló tetőszerkezet törmelékei alatt találták meg. A másik holttestre egy órával később találtak rá.

* * *

⁷⁵ www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1966

⁷⁶ www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=2125

2014 – Mura–Dráva árhullám, régiós kommunikáció⁷⁷

A Régiós Irányító Törzs 2014. szeptember 15-étől irányította a védekezési munkálatokat a Mura, a Dráva és ezek mellékfolyóinak teljes magyarországi szakaszain, továbbá a Rába egyes térségeiben. A törzs Baranya, Somogy, Vas és Zala megyékben több mint száz településen irányította az árvíz elleni védekezést, amelynek során több mint 300 ezer homokzsákos használtak fel. Az országban elzárt település már sehol nincs, ahol pedig szükséges, ott fertőtleníti a korábban elöntött területeket.

Két napot töltött a Dráva mentén Magyarország hivatásos mentőszervezetének huszonegy főből álló alegysége, a HUNOR tagjai tíz speciális technikai eszköz segítségével a folyó több mint ötven kilométer hosszú szakaszán ellenőrizték a védműveket.

Az árvízi védekezésben a vízügy és a katasztrófavédelem mellett példás együttműködéssel vett részt a rendőrség, a polgárőrség, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal, az Adyligeti, a Körmenyi és a Szegedi Rendészeti Szakközépiskola hallgatói állománya, a karitatív és humanitárius szervezetek, valamint az állampolgárok.

* * *

2016 – Facebook-játék⁷⁸

2016. február 1-jén a katasztrófavédelem a hivatalos Facebook-profilján játékot indít, amelyben összesen 200 darab, egyenként körülbelül 10 ezer forint értékű szén-monoxid-érzékelőt lehet nyerni. A katasztrófavédelem Országos Tűzmegeelőzési Bizottsága az egyik legfontosabb feladatának tekinti a szén-monoxid-mérgezéses esetek számának a visszaszorítását és az emberek széles körű tájékoztatását ebben a témakörben. A hatékony tájékoztatás érdekében a katasztrófavédelem hivatalos Facebook-profilján játékot indítunk, amelyben két héten keresztül összesen kétszáz szén-monoxid-érzékelőt nyerhetnek azok, akik a különböző feladatokat a legjobban teljesítik. Február 1-jétől 14 napon keresztül napi 14 érzékelő talál gazdára, a játék utolsó napján pedig 18 érzékelőt lehet megnyerni.

* * *

2016 – kéményseprési feladatok⁷⁹

A kéményseprő-ipari szolgáltatói tevékenységgel összefüggő feladatok ellátása érdekében a katasztrófavédelem kéményseprő szakmunkások és mesterek számára hirdetett meg – a várható szolgáltatói terület nagyságával arányos mértékben – több mint 400 állást országos szinten. Az előzetes felmérések és az önkormányzatok korábbi nyilatkozatai alapján a katasztrófavédelem kéményseprő-ipari szerve 2016. július 1-jétől 15 megye 1 835 településén végez kéményseprő-ipari szolgáltatást. A jogszabályok változásának értelmében az idei év második félévétől – szolgáltatótól függetlenül – ingyenessé válik a lakosság számára végzett sormunka.

⁷⁷ <http://zala.katasztrofavedelem.hu/hirek/2365>

www.kormanyhivatal.hu/hu/baranya/hirek/sikeresen-befejezodott-a-dravan-az-arvizi-vedekezes

⁷⁸ www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=4072

⁷⁹ www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=4024

4.3. Büntetés-végrehajtási Szervezet⁸⁰

A magyar büntetés-végrehajtási szervezettel kapcsolatos itt közre adott híradások egy részét egyszerű, korrekt tényközlésnek vagy figyelemfelhívásnak szánták. Egyiknek-másiknak a hatása szükségszerűen még nem látható. Más részük kifejezetten pozitív kicsengésű üzenetet hordoz, s minden jel arra mutat, hogy sikerült is így tálalni őket. S van köztük olyan, amelyik semleges híradásnak indult, mégis negatív mellékhatásokat váltott ki a közvéleményben. Mindegyik elemezhető és tanulságos.

A tematika színes. A büntetés-végrehajtási szakemberek toborzása, egy konkrét új börtönobjektum átadása, új börtönök építése, egy büntetés-végrehajtással kapcsolatos, kiemelten fontos kulturális közösségi esemény, a fogvatartottak elhelyezésével foglalkozó ombudsmani jelentés és annak visszhangja, illetve az elítéltek reintegrációjának elősegítését célzó intézkedések mind olyan hírek és tények, amelyek méltán tarthatnak igényt a közvélemény érdeklődésére. Hogy melyiket hogyan közli a szervezet, és aztán melyikkel mit kezd és mit hoz ki belőlük a sajtó, az sok tényezőtől függ.

Reméljük, hogy az alábbi esteken keresztül ezekről a tényezőkről és az általuk kiváltott társadalmi hatásról elemző igénnyel lehet gondolkodni és beszélgetni. S arról is, hogyan lehet a lehető legkedvezőbb befolyást gyakorolni arra, hogy ezek a folyamatok mind a közösség szempontjából, mind a büntetés-végrehajtásban dolgozó szakembereknek, mind pedig a börtönviselt emberek társadalmi reintegrációjára nézve pozitív kimenetelűek legyenek.

Toborzás

MTI, 2016. 08. 03.

Új börtönhöz új gárda, 2500 munkavállalót vár a büntetés-végrehajtás⁸¹

Épülnek a magyar börtönök, hogy a sok rab jobban elférjen. Ehhez új munkavállalókra is szükség lesz, mégpedig 2 500 főre – közölte a büntetés-végrehajtás. 2016-ban már meg is kezdődhet az újak képzése, az elsők már 2017-ben munkába állhatnak. De csak az jelentkezzen, akinek van érettségije, és nem okoz problémát számára a felülés vagy a fekvőtámasz.

A férőhely-bővítési programmal párhuzamosan munkavállalók toborzásába kezdett a büntetés-végrehajtás. Az új intézetekben várhatóan 2 500 munkalehetőséget teremt a felügyelőkötől a reintegrációs

⁸⁰ Az esetek gyűjtésében és válogatásában köszönöm Szalai Tímea és Jancsó Balázs szakmai segítségét, utóbbiét úgy is, mint volt tanítványomét, aki már akkor eseteket gyűjtött, amikor még nem tudta, hogy ezt diplomamunkája konzulense e műve írásához fogja felhasználni.

⁸¹ http://hvg.hu/gazdasag/20160803_bortonok_buntetes_vegrehajtás_2500_uj_munkahely

tiszteken és az egészségügyi szakápolókon át az adminisztratív dolgozóikig – közölte a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) szerdán.

Az összesen mintegy 6 000 férőhelyet biztosító új börtönök Békésen, Csengeren, Hevesen, Kemecsen, Komádiban, Komlón, Kunmadarason és Ózdon épülnek majd, az álláshelyek betöltésére elsősorban a helyi lakosok jelentkezését várják.

A büntetés-végrehajtási szervezet dolgozói egy rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagjai, ezért mind a kiválasztásukra, mind a szolgálatellátásukra különleges, az átlagosnál szigorúbb szabályok vonatkoznak. Az alkalmasnak bizonyulók akár 2016 decemberében megkezdhetik a szolgálatba lépést megelőző szakmai képzést, majd 2017-ben a tényleges szolgálatellátást.

A hivatásos állománytagok döntő többségét adó felügyelőkkel szemben a főbb szakmai elvárás a külső és belső objektumvédelem mellett, hogy a fogvatartottak szakszerű őrzésével, felügyeletével, ellenőrzésével, előállításával és foglalkoztatásával biztosítsák az intézet biztonságos és törvényes működését, egyben elősegítsék a fogvatartottak társadalomba való visszailleszkedését.

Kik mehetnek börtönörnek?

Olyan, a 18. életévüket betöltött magyar állampolgárok jelentkezését várják, akik állandó belföldi lakóhellyel, valamint legalább érettségivel rendelkeznek. Tiszti beosztásra jelentkezőknél felsőfokú végzettség az elvárás. A jelentkezőknek büntetlen előéletűeknek kell lenniük, és egészségileg, pszichikailag, valamint fizikailag is alkalmasnak kell lenniük a beosztásukra.

A fizikai alkalmassági vizsgálat során öt kötelező mozgáselemet – fekvőtámasz, felülés, ingafutás, helyből távolugrás, 2 000 méteres síkfutás – kell a jelentkezőknek meghatározott szinten teljesíteniük. A követelmények korcsoportonként és beosztásonként vannak megállapítva, a legmagasabb elvárásoknak a 29 év alattiaknak kell megfelelniük.

A pályázóknak egy csaknem hét hónapos tanfolyamon is részt kell venniük. A hétfőtől péntekig tartó bentlakásos képzésre a büntetés-végrehajtás térítésmentes szállást és kedvezményes étkezést biztosít.

A fizetés?

A büntetés-végrehajtásban dolgozók kiemelt juttatásokra számíthatnak. A bruttó kezdő fizetés tiszthelyettesek esetén minimum havi 220 ezer forint, tisztelnél pedig minimum havi 330 ezer forint, amelyet évi 200 ezer forint értékű cafeteria egészít ki. Emellett ruházati és lakhatási költségtérítés, mobilflotta-használat, kedvezményes üdülési lehetőség és adott esetben szociális támogatás is jár.

A büntetés-végrehajtás a toborzas@bv.gov.hu e-mail-címre vagy a 1054 Budapest, Steindl Imre utca 8. címre várja a jelentkezők önéletrajzát.

MTI, 2016. 09. 8.

Börtönőr kerestetik

Kilenc új börtön épül, és nem csak rabokkal töltik fel őket

A börtönépítésekkel párhuzamosan 2 500 új munkatársat vesznek föl a büntetés-végrehajtáshoz 2018-ig – közölte az MTI-vel a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) annak kapcsán, hogy csütörtökön huszonegyedik alkalommal ünnepli a büntetés-végrehajtás a szervezet napját, a Szent Adorján napot.

A tájékoztatás szerint már mintegy kétezer önéletrajz érkezett a szervezethez azóta, hogy jelezték: 9 új börtön épül 2018-ig.

A BVOP közlése szerint jelenleg mintegy kilencezer ember dolgozik a büntetés-végrehajtási szervezetnél, aki a fogvatartottak őrzéséért, szállításáért, munkáltatásáért, ételmezéséért, egészségi állapotáért felelnek. Munkatársaik 29 börtönben mintegy 18 ezer embert tartanak fogva. Tizenkét 100 százalékos állami tulajdonú gazdasági társaság gondoskodik az elítéltek munkáltatásáról.

A kormány által meghirdetett férőhelybővítési programban 2018-ig 9 új börtön épül, ezzel és a saját beruházásokkal összesen 6 000 férőhellyel bővül a börtönök kapacitása, várhatóan 100 százalék alá csökkentve az átlagteltettséget. A kormány kiemelt beruházássá minősítette a börtönök építését, így a közeljövőben kiírják a tervezési és kivitelezési közbeszerzési eljárást.

* * *

BVOP.hu, 2016. 10. 26.

Átadták az Állampusztai Országos Bv. Intézet új körletépületét⁸²

Október 26-án Csóti András bv. altábornagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka ünnepélyes keretek között adta át az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet solti objektumának új fogvatartotti körletépületét. A 730 millió forintos, fogvatartotti munkáltatás bevonásával készült beruházás révén 108 férőhellyel mintegy 920-ra nőtt az állampusztai börtön befogadóképessége.

Ünnepi beszédében Csóti András bv. altábornagy felelevenítette, hogy a közelmúltban számtalan új fejlesztést valósított meg a szervezet, amelyek mindegyike a kiemelt célokhoz, a teljes foglalkoztatás megvalósításához és a férőhelybővítéshez kapcsolódtak. A jelentős eredmények között említette többek között a legutóbbi beruházást, amelynek köszönhetően a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet területén és a Pálhalmi Agrospeciál Kft. üzemeltetésében működő, és október 25-én átadott megújult higiénikus mosoda újabb 150 fogvatartott számára biztosít munkalehetőséget. Ezt jó példának nevezte, ami azt is bizonyítja, hogy a büntetés-végrehajtás zökkenőmentesen, eredményesen és maradéktalanul képes megvalósítani a számára kitűzött célokat.

Csóti András örömét fejezte ki, hogy az új, európai színvonalú solti körletépület a kor biztonsági kihívásainak, a jog- és szakszerű fogva tartás minden követelményének megfelelő környezetet biztosít majd az itt elhelyezendő fogvatartottaknak, egyúttal kiváló munkakörülményeket biztosít az itt dolgozók számára is. Ezt követően a kormány férőhely-bővítési programjával kapcsolatban kiemelte, hogy a 2018-ig megépülő kilenc új börtön biztosítéka a korszerű és modern büntetés-végrehajtási

⁸² <http://bv.gov.hu/atadtak-az-allampusztai-orszagos-bv-intezet-uj-korletet>

rendszernek. A hatezer új férőhely kialakítása várhatóan 100 százalék alá csökkenti a börtönök telítettségét, a 2.500 új munkatárs pedig tovább növeli a szakmai hatékonyságot.

Az országos parancsnok emlékeztetett rá, hogy 2010-ben új korszak kezdődött a magyar büntetés-végrehajtás történetében, hiszen a szervezet a Belügyminisztérium irányítása alá került, és megújultak a belső szakmai célkitűzései. Megfogalmazódott a munka törvényi alapjainak megújítása is. Ennek eredményeként az Országgyűlés 2013-ban elfogadta az új büntetés-végrehajtási kódexet, amely 2015. január 1-jével lépett hatályba. Az új törvény egyik hangsúlyos feladata a fogvatartottak foglalkoztatásának megoldása volt, hiszen a reintegráció egyik legfontosabb eszköze a munkavégzés, valamint a tanulás, az új ismeretek szerzése – fogalmazott. A büntetés-végrehajtási rendszerben a 2010-ben még 60 százalék körüli foglalkoztatási mutató jelenleg 87 százalék – mondta, hozzátéve, hogy megoldásra vár ugyanakkor a túlszűfoeltság felszámolása is. A solti, új fogvatartotti körlet is ennek a programnak a része.

Füzesi Viktor bv. ezredes, a solti objektum parancsnoka a beruházásról elmondta: az új körlet mellett egy új szennyvíztisztító-telepet is üzembe helyeztek. Az idén márciusban megkezdett munkák során a mintegy 1200 négyzetméter alapterületű épületben harminchat – köztük egy mozgáskorlátozottak elhelyezésére szolgáló –, egyenként háromfős zárkát alakítottak ki. Az épület mellett a régi biztonsági kerítést is újra cserélték és csaknem két kilométer hosszan bővítették.

Új ivóvíz-gerincvezetékét építettek, a tartalék energiaellátást biztosító aggregátort pedig korszerűbbre cserélték. Az épület felszerelését, a zárkák belső berendezését a belső ellátás keretében a büntetés-végrehajtás 100 százalékig állami tulajdonú és fogvatartottak foglalkoztatását ellátó gazdasági társaságai gyártották.

A beruházással a büntetés-végrehajtási szervezet harminchat új munkahelyet is teremtett – mondta Füzesi Viktor, majd bejelentette, hogy az állampusztai fejlesztések következő ütemében jövő tavasszal megkezdődhet egy újabb, „F” jelű körletépület építése, amivel további 146 férőhellyel bővül az intézet.

Az ünnepélyes szalagátvágást követően és az új körletrész megtekintése után a hagyományokhoz híven a vezetők még egy facsemetét is elültettek.

* * *

MTI, 2016. 10. 26.

Kilenc új börtön épül Magyarországon

A kormány férőhely-bővítési programjának köszönhetően 2018-ra korszerű és modern büntetés-végrehajtási rendszert működik majd – mondta Csóti András, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka az állampusztai börtön új fogvatartotti körletépületének átadóünnepségén, Solton.

Csóti András elmondta: a férőhely-bővítési program részeként mintegy százmilliárd forintból kilenc új börtön megépítéséről született döntés, 2018-ig összesen hatezerrel nő a büntetés-végrehajtási intézetekben elhelyezhetőek száma, ezzel várhatóan 100 százalék alá csökkentve a börtönök telítettségét. A beruházások mellett a jelenlegi kilencezres állományt 2 500 új munkatárssal bővítik.

Az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet Solti Objektumának új fogvatartotti körletépületének 730 millió forintos beruházásával 108 férőhellyel mintegy 920-ra nőtt az állampusztai börtön befogadóképessége.

Magyarországon jelenleg 29 börtön működik, a fogvatartottak létszáma 18 200, az országos telítettség 131-132 százalékos.

* * *

Horváth Csaba László, 2016. 11. 04.

*Új börtönök épülnek szerte az országban*⁸³

Nyolc új börtön építésére írt ki pályázatot a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága – derült ki a ma megjelent közbeszerzési értesítőből. A létesítmények összesen 4 500 fogvatartott befogadására lesznek alkalmasak. A kiírás szerint az új büntetés-végrehajtási intézeteket nyolc városban építik fel, amire tizenkét hónap áll rendelkezésre a kivitelezőknek. Kunmadarason 1000 fő, míg Komló, Békés, Komádi, Ózd, Kemece, Csenger és Heves város területén 500 elítélt befogadására alkalmas börtönt alakítanak ki.

Bár a beruházások becsült összege egyelőre nem ismert, Csóti András, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának vezetője szeptemberben egy kerekasztal-beszélgetésen arról beszélt, hogy 2018-ig mintegy 100 milliárd forintot fordít a kormányzat az új börtönökre. A parancsnok elmondta: ezzel az intézmények túlszűfoltóságán és a munkaerőpiaci helyzeten akarnak javítani. Csóti akkor kilenc új büntetés-végrehajtási intézmény megépítéséről beszélt, amelyek 6 000 fogvatartott elhelyezésére lesznek alkalmasak.

* * *

MTI, 2016. 10. 28.

Új börtönök épülnek, 2 500 embert is felvesznek

Mintegy harmadával növelik a büntetés-végrehajtásban dolgozók létszámát, ehhez 2500 embert kell felvenni, továbbá nyolc településen épülnek új börtönök, mintegy 6 000 férőhellyel – mondta beiktatása után Tóth Tamás, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának új parancsnoka.

A következő két évben mintegy 30 százalékkal bővül a büntetés-végrehajtás állományának létszáma – mondta Tóth Tamás, a szervezet pénteken kinevezett országos parancsnoka. A vezérőrnagy, aki eddig parancsnokhelyettes volt, azt mondta: egy ilyen jelentős létszámbővítés mellett szükséges a képzési rendszer megerősítése is az anyagi források biztosítása mellett.

A következő években több börtön épül, hatezer új férőhellyel: Békésen, Csengerben, Hevesen, Kemeceán, Komádiban, Komlón, Kunmadarason, Ózdon

Tóth Tamás a közeljövő nagy feladatának nevezte a beruházásokkal párhuzamosan meghirdetett 2 500 új dolgozó kiválasztását és a képzésüket. Hangsúlyozta: az új börtönökben is professzionális és elhivatott állományra van szükség, amelynek tagjai pontosan ismerik a vonatkozó jogszabályokat.

A vezérőrnagy kijelentette: elvárás, hogy a börtönök működése továbbra is biztonságos, szakszerű és jogszerű legyen; a közrendet, a köznyugalmat megzavaró esemény ne történjen; egyúttal feleljenek meg a folyamatos és biztonságos befogadási, elhelyezési, ellátási kötelezettségeiknek.

Az új parancsnok beszélt arról is, hogy a büntetés-végrehajtás jelentős tradíciókkal és szervezeti kultúrával rendelkező szervezet, így ezekre a hagyományokra alapozva képzelel el a megújulást. Úgy fogalmazott: a szervezet ismertségéért és elismertségéért fog dolgozni, fontosnak tartja a nyitottságot, a 21. századi módszerek alkalmazását mind a vezetői, mind a végrehajtói szinten.

⁸³ <http://mno.hu/belfold/uj-bortonok-epulnek-szerte-az-orszagban-1369791>

Tóth Tamás szólt a migrációs krízisről is, amely a büntetés-végrehajtást is nagy kihívás elé állította: a kormány ezt a szervezetet jelölte ki az ideiglenes biztonsági határzár elemeinek beszerzési és előállítási feladataira. Az építésben az állomány tagjai mellett fogvatartottak is részt vettek. A büntetés-végrehajtás dolga volt a tranzitónák és a táborhelyek építése is – mondta.

Tóth Tamás az új parancsnok

Tóth Tamás eddigi általános helyettesét nevezte ki a büntetés-végrehajtás országos parancsnokának pénteken november 1-jei hatállyal Pintér Sándor belügyminiszter. A posztról távozó Csóti András jogviszonya törvény alapján, a szolgálat felső korhatárának elérése miatt szűnik meg. Pintér Sándor pénteken, a Belügyminisztériumban tartott beiktatási ünnepségen kiemelkedőnek nevezte Csóti András életútját, aki – mint mondta – megújította a szervezetet. Felidézte: tárcájához 2010-ben került a büntetés-végrehajtás, amellyel szemben új elvárásokat fogalmazott meg, Csóti András és a parancsnoki kar pedig ennek megfelelt. Pintér arról is beszélt, hogy Csóti András a jövőben a Belügyminisztérium munkáját segíti majd. Tóth Tamásnak pedig azt mondta, meg kell szilárdítania az elődök által végzett munkát, fő céljaként pedig azt jelölte meg, hogy az elítélteket zökkenőmentesen visszavezessék a társadalomba.

* * *

MTI, 2016. 08. 12.

Börtönszínházi találkozó

Másodszor is bemutatkoztak az ország legjobb börtönszínházi társulatai

Másodszor is bemutatkoztak az ország legjobb börtönszínházi társulatai: pénteken a budapesti József Attila Színházban rendezte meg a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) a II. Országos Börtönszínházi Találkozó döntőjét. A legjobb előadásnak járó díjat a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet társulata, a Szerepcsere, egy fedett nyomozó kalandjai a börtönben című produkció nyerte el.

A legjobb rendezés díját a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet Május című előadása érdemelte ki – közölték a szervezők az MTI-vel. A legjobb főszereplő a szombathelyi darabot író és a főszerepét játszó Gedeont megformáló fogvatartott, míg a legjobb mellékszereplő a Lopótök, avagy a Mari nem olyan című darab Mamája lett. A legjobb díszletért a Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet társulatának Lúdas Matyi című előadását ismerte el a zsűri. Emellett két különdíjat kapott a Váci Fegyház és Börtön társulata az egyedi látványért és a Pálhalmi Országos Bv. Intézet csapata a legjobb adaptációért. A rendezvényhez szinte minden magyarországi börtön színjátszótársulata csatlakozott, összesen 21 börtön 237 fogvatartottja szerepelt a versenyen. Az alkalmi színészek szabadidejükben, munka után próbálták a darabokat – hangzott el az esemény pénteki budapesti sajtótájékoztatóján. Tasnádi László rendészeti államtitkár emlékeztetett arra, hogy az új büntetés-végrehajtási kódex egyik alapelve, hogy már a büntetés-végrehajtás megkezdésekor szakemberek azzal foglalkoznak, hogy az elítélt szabaduláskor hogyan fog visszailleszkedni a társadalomba. A cél az, hogy a fogvatartottak vegyenek részt termelő munkában, és szabadidejükben élhessenek a hobbijuknak.

„Nagyon fontos az, hogy minden napnak legyen feladata, és minden szabadidőnek legyen értelme” – mondta a társadalomba való sikeres visszailleszkedés elősegítéséről. Hozzátette: a mai nap a színjátszásról szól, az elítéltek ezúttal második alkalommal mutathatják be tehetségüket. Kiemelte: a talál-

kozó azért is fontos, mert a színházi előadásokon sok hozzátartozó is jelen van, a fogvatartottak nekik is bizonyíthatják, mit tudnak, milyen értékekkel rendelkeznek. Nemcsák Károly, a színház igazgatója megköszönte, hogy a szervezők a József Attila Színházat választották a találkozó helyszínéül, mint hozzátette, a következő alkalommal is szívesen otthont adnak az eseménynek.

Hatala József nyugalmazott rendőr altábornagy, a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács elnöke kiemelte: a Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács a börtönszínház-program megvalósításában örömmel vett részt és biztosított forrást második alkalommal is a találkozó megrendezéséhez. Arról beszélt, hogy a reintegráció fontos bűnmegelőzési terület. Mint mondta, minden olyan terápiás megoldásban részt vesznek, amely az elítéltek személyiségfejlődését befolyásolja. A munka világába való visszavezetés és az iskolai képzés, oktatás, nevelés mellett a művészetterápiás foglalkozások, módszerek bevezetéséhez segítséget nyújtanak.

Csóti András altábornagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka kiemelte: az idén 21 színháztársulat jelentkezett a rendezvényre, amely mintegy 240 fogvatartott bevonásával valósult meg. A döntőn a legjobb öt társulat mutatkozik be. Az MTI-nek elmondta: az eseményt, amely mintegy 2 millió forintból valósul meg, 2018-ban rendezik meg legközelebb. Elmondta: a színházban a képzőművészeti szakkörökben készült munkákat is láthatja a közönség. A verseny idei döntőjébe az öt regionális győztes börtön, Állampuszta, Pálhalma, Szombathely, Tiszalök és Vác csapata került be. A Váci Fegyház és Börtön társulata Petőfi Sándor A helység kalapácsa című komikus eposzát adta elő, majd az Állampusztai Országos Büntetés-végrehajtási Intézet csapatának produkcióját, Kéri Ferenc Lopótök, avagy a Mari nem olyan című művét láthatta a közönség. A később legjobbnak választott előadást a Szombathelyi Országos Büntetés-végrehajtási Intézet együttese mutatta be Szerepcsere, egy fedett nyomozó kalandjai a börtönben címmel. A Pálhalmai Országos Bv. Intézet társulata Szép Ernő Május című darabját hozta el a találkozóra. A Tiszalöki Országos Büntetés-végrehajtási Intézet csapata Fazekas Mihály Lúdas Matyi című művével érkezett a rendezvényre. A zsűri elnöke Nemcsák Károly, tagja Ambrus Asma színművésznő, Németh Ákos drámaíró, Hatala József altábornagy és Csóti András altábornagy, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka volt.

* * *

MTI, 2016. 08. 14.

Nemcsák Károly: igazi művészetet adtak elő a börtönszínházi találkozóon

A budapesti József Attila színház igazgatója szerint az intézményben zajlott börtönszínházi találkozó döntőjében igazi művészetet adtak elő a társulatok tagjai, akik mind rabok.

A színház igazgatója az M1 aktuális csatorna vasárnap esti műsorában azt mondta, a találkozó nyertese, a szombathelyi társulat erős színészi játékot mutatott be, amely – mint fogalmazott – „lenyűgöző” volt. Hozzátette, sokat jelentett a raboknak, hogy profi körülmények között játszhattak és profi stáb segítette a munkájukat. Csóti András, a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a műsorban azt mondta, a legfontosabb céljuk a reintegráció és a szabadidő értelmes eltöltése, és ezzel is lehetőséget akarnak teremteni a raboknak a társadalomba való visszailleszkedéshez.

* * *

Fidelio.hu, 2016. 08. 10.

*A börtönben nincsenek szerepek*⁸⁴

Rabszállító kocsin érkeznek a fellépők, előadás után pedig nincs puszilkodás a rokonokkal. Ez a börtönszínház, amelynek országos találkozót rendeznek augusztus 12-én. A zártkörű eseménynek idén a József Attila Színház ad helyet, ahol öt hazai börtön színjátszóköre mutatja be az előválogatók során kiválasztott produkcióját. A válogató zsűri elnökével, Frenkó Zsolttal sikerélményről, reintegrációról és a börtönök belső világáról beszélgettünk.

– Mióta létezik börtönszínház?

– A börtönön belüli színjátszás nagyon régi keletű dolog, hiszen ha több embert összeháznak, előbb-utóbb szórakoztatniuk kellett egymást, hogy ne bolonduljanak meg. Nemcsak a színház, hanem mindenféle művészeti tevékenység jó hatással lehet a rabokra, és segítheti a későbbi reintegrációjukat. Nemrégiben hallottam, hogy az olasz börtönökben úgy akarták olvasásra buzdítani az elítélteket, hogy aki a legtöbb könyvvel szembe fordult, annak arányosan csökkentették a büntetését.

– Mennyire támogatják ma a börtönszínházat az itthoni intézetekben?

– Alapvetően támogatják. Az idén második alkalommal megrendezett börtönszínházi találkozó is azzal a céllal jött létre, hogy elősegítse a színjátszókörok megalakulását. A Büntetés-végrehajtás pályázatára huszonegy intézmény csapata nevezett, amely a támogatás fejében vállalta, hogy részt vesz a regionális előválogatón, illetve ha továbbjut, akkor a döntőn is. Ez körülbelül a kétharmada a magyarországi intézeteknek.

– Bárki részt vehet ezeken a foglalkozásokon?

– Ezt a helyi intézet vezetése dönti el. Indokolt esetben természetesen előfordulhat, hogy nem járulnak hozzá valamely elítélt részvételéhez, mert az egyes büntetésfajtákra más és más szabályozás vonatkozik, de azért többnyire azonos esélyeket kapnak odabent a művelődésre vagy a kultúrához való hozzáférésre.

– Hogyan kerültél kapcsolatba ezzel a színházi formával?

– Az egyetemi szakdolgozatomat a Csillagbörtönből írtam. Egy-másfél évig jártam oda heti rendszerességgel, szerveztem egy tizennégy főből álló társulatot, amellyel megrendeztem egy Peter Weiss-darabot. A tagjai közül többen a börtönben érettségiztek le, szereztek nyelvvizsgát vagy főiskolai diplomát.

– Érezted, hogy ez másfajta közeg, mint mondjuk egy iskolai színjátszóköre?

– Ez abszolút érezhető volt. Eleinte távolságtartók voltak. Idejön valaki egy egyetemről, hogy kísérleti nyulaként bánjon velük – gondolhatták. Ez volt a kezdeti hozzáállás. A normális emberi viszonyt úgy sikerült elérnem, hogy egyszerűen hétköznapi emberekként kezeltem őket. Soha senkitől nem kérdeztem meg, hogy miért van bent, mit csinált. Azt kérdeztem meg, hogy milyen volt a napja, vagy tudott-e foglalkozni a szöveggel. Arra koncentráltam, hogy létrehozzak egy előadást, amiben szerepeket kell játszaniuk. Egy idő után érezni kezdtem, hogy fontossá vált nekik, hogy bejárnak hozzánk, és már nem úgy kezeltek, mint egy idegent, hanem akkor már Zsolti voltam.

Nem kell görcsösen közeledni, majd ők nyitnak, csak várjuk ki. Egyszer csak kipakolja a fél életét, mert valakinek el kell mondania. Valakinek, aki ide bejár, nem bántotta őt, nem kapott tőle semmi rosszat. Ez voltam én.

– Milyen pozitív hozadékaik vannak a börtönön belüli színjátszásnak az elítéltekre nézve?

– Az egész börtönszínháznak az egyik fő lényege, hogy ezáltal szerepekbe kerülhetnek az elítéltek. Az egészséges emberi pszichének szüksége van szerepekre. A civil emberek a nap folyamán folyamatosan váltogatják a szerepeiket: bemegy egy étterembe, ahol vendég, a munkahelyén alkalmazott,

⁸⁴ Forrás: http://fidelio.hu/szinhasz/2016/08/10/a_bortonben_nincsenek_szerepek/

elmegey a boltba, ahol vásárló, hazamegy, ahol szülő, este pedig az ágyban szerető. De ha valakit ki-rekesztenek a társadalomból, akkor annak mindez megszűnik.

Bent nincsenek szerepek.

Annak van szerencséje, aki börtönszakács lehet vagy más munkát vállalhat, mert akkor legalább egy szerepe van azon kívül, hogy elítélt. A legnagyobb büntetés fegyházfokozatban az, hogy elveszted a személyes teredet. A szerepnek még a lehetősége is ki van zárva, hiszen mindent ugyanott, ugyan-abbban a térben kell csinálnod a másik öt vagy tizenvalahány emberrel. Kívülről gyakran mondják azt a civil emberek, hogy persze, milyen könnyű nekik, még tévéjük is van, de csak költözzön be egy hétre, nézzen tévét ott bent. Kóstonolja meg. Másképp fog rá gondolni.

– Mit mondanak az elítéltek, nekik milyen pluszt ad a színjátszás?

– A színjátszás tudat alatt van rájuk jó hatással. Nyilván nem úgy készülnek rá, mint egy profi színész, nem úgy hoznak létre egy figurát, hogy elkezdik átgondolni, mondjuk hogyan szocializálódhatott Hamlet. Az elítéltek úgy mondják a szöveget, ahogy jónak gondolják, és ez teljesen rendben van így. Ha egy kis fantáziaszabadsággal ki lehet repülni a bezártságából, akkor már megérte.

– Hogy néz ki egy-egy foglalkozás?

– Minden intézetben másképp működik. Van, ahol egy alfa hím vezeti a csapatot, aki után mennek a többiek, nehéz is ellentmondani neki. Ám többnyire azok voltak a sikeresek a regionális fordulón, akik külső segítséget kaptak. Pálhalmán például egy színész járt be, Szombathelyen egy pedagógus, a váciaknál egy drámapedagógus, a balassagyarmatiaknál egy korábbi hallgatóm, de Szegeden is külső segítség volt. Akkor jó, ha mindkét oldalon kreatív energiák szabadulnak fel, és ha nem csak az a cél, hogy a szomszéd cella jót nevéssen rajta. Az persze nem baj, ha nevetnek, de a külső kontroll segítségével nagyon értékes dolgok is létrejöhetnek. Különben Damu Roland is csinált Tiszalökön előadást, amikor bent volt, és most lesz olyan intézet az országos döntőn, ahol olyan elítélt is fellép, aki színházi múlttal rendelkezik.

– Milyen reakciókat kapnak a többiektől?

– Eleinte kicsit húzzák őket, hogy mit bohóckodnak, egy darabig megy a szívatás, de aztán amikor versenyre kerül a sor, akkor már nagyon szurkolnak a saját csapatuknak. Szegeden valami egészen elképesztő szurkolótábor ült a nézőtéren, érezhető volt az aurájuk. Fontos nekik.

– Milyen szempontokra figyeltetek az előválogató során?

– Minden esetben szempont az érthető beszéd, a megjelenés, a mozgáskoordináció, a színpadi elrendezés, a térhasználat és a díszlet. Nagyon különböző produkciókat láttunk a legócskább kabarétréfáktól Az ember tragédiájából elhangzó mondatok közti rögtönzésekre, ami azért merész próbálkozás volt. Több esetben maguk írták a darabot, máskor viszont szépirodalmi alapanyaghoz nyúltak, és Petőfit vagy Szép Ernőt vettek elő. A szegediek például fantasztikusan dolgoztak színpadra egy Rejtő Jenő regényhősökből összerakott saját történetet.

– Volt köztük olyan, akivel te is dolgoztál együtt korábban?

– Nem, a többségük már szabadult vagy áthelyezték másik intézetbe. Olyanról tudok, aki ki-szabadult, elvégezte a teológiát és jelenleg Békés megyében teljesít lelki szolgálatot, ahol boldogan él a családjával. Ha tizennégyből egynek sikerül, az már nagyon jó.

– Hogyan fest egy kihelyezett fellépés?

– Rabszállítóval érkeznek a fellépők, a helyszínt pedig biztosítják, de amúgy teljesen veszélytelen. A Pincészínházban rendszeresen tartunk ilyen fellépéseket, a tököliek már háromszor jártak nálunk. A Pince jó objektum a kijáratok szempontjából, mivel jól lehet őrizni. A József Attila Színház, ami a pénteki döntő helyszíne lesz, már komplikáltabb ügy, és külön nehézség, hogy öt intézetből sok el-ítélt fog versenyezni.

– Érintkezhetnek az elítéltek a nézőkkel?

– Nem, ezt nagyon szigorúan veszik. A kapcsolattartás szabályai adottak. Nekem az előválogatók során lehetőségem volt beszélgetni velük, érdekelt, hogyan készültek fel a produkciókra.

A II. Országos Börtönszínházi Találkozó döntőjébe az öt regionális győztes börtön, Állampuszta, Pálhalma, Szombathely, Tiszalök és Vác csapata került be.

– Hány előadás szerepel a versenyen?

– Az öt nyertes produkció, kivéve a szegedit, mert ők nem utazhattak, helyettük a második helyezett állampusztaiak utaznak, akik szintén nagyon jó előadást hoztak létre. Ezen kívül kaptam egy olyan lehetőséget, hogy különdíjként még egy fellépőt meghívhatok a Pincészínházba a Színházak éjszakájára. Szeptember 17-én három intézet, a tököliek, a Budapesti Fegyház és Börtön és az IMEI, az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézet csapata lép majd fel nálunk. Ők egy rövid kabaré-jelenetet adtak elő, lenyűgöző szereposztással, telitalálat volt az összes figura.

– Sok családtag, rokon jár a Pincébe, amikor a tököliek lépnek fel?

– Igen, a nézők egy része az ő vonzaskörük, de sok érdeklődő is eljön, mert nagyon kíváncsiak. Ezt az előadást mindig a Pedig én jó anya voltam című monodrámánk után szoktuk játszani, egyik alkalommal azonban Pogány Judit megbetegedett. Felmerült, hogy le kéne mondani az előadást, de én azt tanácsoltam, hogy tartsuk meg, hiszen ezek a fiúk bent készültek rá, és nekik nagyon fontos, hogy kijöhessenek. Ezért azt csináltuk, hogy a produkciójuk után Szy Katalin pszichológusnővel beszélgettem, és a nézők kétharmada ott maradt velünk.

– Vannak ellenhangok is, amik szerint nem érdemlik meg az elítéltek, hogy a büntetésük alatt színházastit játszanak.

– Az emberiség a kezdetektől gondolkozik azon, mit csináljon azokkal, akik a társadalmi normákat nem tartják be. A büntetés kérdésköre már nagyon sok embert megmérgezett. Nem létezik abszolút igazság, mindig mihez képest van. Erről mindenkinek más a véleménye, így aztán mindig lesznek ellenzők is.

Csak hogy a megjelenő írások mennyiségét érzékeltetni lehessen, íme a II. Országos Börtönszínházi Találkozó sajtómegjelenéseinek listája időrendben:

- 2016. 08. 02. Magyar Nemzet – Színházi döntő előtt a fegyencek
- 08. 09. www.bortonugy.hu/index.asp?i=hirek_reszletek&id=2450
- 08. 09. szinhaz.hu/2016/08/09/jon_a_ii_orszagos_bortonszinhazi_talalkozo
- 08. 10. Petőfi Népe – Rabok a színpadon
- 08. 10. http://fidelio.hu/szinhaz/2016/08/10/a_bortonben_nincsenek_szerepek/
- 08. 12. MTI – Másodszor is bemutatkoznak az ország legjobb börtönszínházi társulatai
- 08. 12. <http://hir.ma/kult/masodszor-is-bemutatkoznak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/680183>
- 08. 12. http://magyarhirlap.hu/cikk/63263/Bortonszinjatszok_talalkozoja
- 08. 12. www.mon.hu/masodszor-is-bemutatkoznak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/3145125?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+mon%2For-szagos+%28Magyar+Online+Orsz%C3%A1lgos%29
- 08. 12. http://magyarhirlap.hu/cikk/63335/Eldol_melyik_bortonnek_van_a_legjobb_szintarsulata
- 08. 12. <http://nepszava.hu/cikk/1102862-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai--megvannak-a-dijazottak/>
- 08. 12. <http://24.hu/kozelet/2016/08/12/ket-eve-vagyok-bent-mutass-nekem-egy-ronda-not/>
- 08. 12. http://webradio.hu/hirek/kultura/masodszor_is_bemutatkoznak_az_orszag_legjobb_bortonszinhazi_tarsulatai
- 08. 12. www.borsonline.hu/aktualis/mit-keresnek-eliteltek-a-jozsef-attila-szinhaz-szinpadan/117267
- 08. 12. <http://kulter.hu/2016/08/nezd-a-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatokat/>
- 08. 12. <http://librarius.hu/2016/08/12/az-eliteltek-ujra-megmutathatjak-tehetseguket/>
- 08. 12. www.erdon.ro/masodszor-is-bemutatkoznak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/3145125
- 08. 12. www.alon.hu/fokusz/2016/08/a-szombathelyi-borton-tarsulatae-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-eloadasa

08. 12. vaol.hu/szombathely/mindent-vihetnek-a-szombathelyi-borton-rabjai-szineszkent-versengenek-budapest-1783228
08. 12. www.szon.hu/masodszor-is-bemutakoznak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/3145125
08. 12. <http://duol.hu/bulvar/kulondij-palhalmanak-a-bortonszinhazi-talalkozon-1783374>
08. 12. www.prae.hu/index.php?aid=29921&route=news/news
08. 12. <http://nullahategy.hu/beepitett-zsaru-kalandjai-loptak-el-a-showt/>
08. 13. Magyar Idők – Színház a rácsok mögött
08. 13. Bors – Rabok játszottak a színházban
08. 13. Dunaújvárosi Hírlap – Különdij Pálhalmának a börtönszínházi találkozón
08. 13. Fejér Megyei Hírlap – Különdiját kaptak a Börtönszínházi Találkozó
08. 13. Napló – Bemutakozó börtönszínházak
08. 13. [www.atv.hu/video/video-20160813-kora-esti-hirado-2016-08-13, a riport 12-13 perc körül](http://www.atv.hu/video/video-20160813-kora-esti-hirado-2016-08-13_a_riport_12-13_perc_korul)
08. 13. http://tenyek.hu/belfold/216778_bortonbol-a-szinpadra.html
08. 13. www.mediaklikk.hu/video/masodik-alkalommal-rendeztek-meg-az-orszagos-bortonszinhazi-talalkozo-dontojet/
08. 13. <http://nol.hu/belfold/szinjatek-a-racsok-mogul-1627635>
08. 13. www.mon.hu/masodszor-is-bemutakoztak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/3145406?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+mon%2For-szagos+%28Magyar+Online+Orsz%C3%A1lgos%29
08. 13. www.mixonline.hu/Cikk.aspx?id=127878
08. 13. www.kisalfold.hu/szorakozas/bortonszinhazi_talalkozo_a_jozsef_attila_szinhazban_-_fotok/2485962/
08. 13. www.vaci-naplo.hu/2016/08/szinhazi-kulondijat-kaptak-a-vaci-borton-eliteltjei/
08. 13. <http://vaol.hu/kultura/a-legjobb-eloadas-es-a-legjobb-foszereplo-szombathelyi-1783405>
08. 13. www.erdon.ro/masodszor-is-bemutakoztak-az-orszag-legjobb-bortonszinhazi-tarsulatai/3145406
08. 14. MTI – Igazi művészetet adtak elő a börtönszínházi találkozón
08. 14. www.hirado.hu/2016/08/14/nemcsak-karoly-igazi-muveszetet-adtak-elo-a-bortonszinhazi-talalkozon/#
08. 14. www.atv.hu/belfold/20160814-felvetel-bortonszinhazi-talalkozot-tartottak-a-fegyencek
08. 14. http://webradio.hu/hirek/kultura/nemcsak_karoly_igazi_muveszetet_adtak_elo_a_bortonszinhazi_talalkozon
08. 14. <http://magyaridok.hu/kultura/nemcsak-karoly-igazi-muveszetet-adtak-elo-bortonszinhazi-talalkozon-919507/>
08. 14. www.mon.hu/nemcsak-karoly-igazi-muveszetet-adtak-elo-a-bortonszinhazi-talalkozon/3147535?utm_source=feedburner&utm_medium=feed&utm_campaign=Feed%3A+mon%2For-szagos+%28Magyar+Online+Orsz%C3%A1lgos%29
08. 14. www.haon.hu/nemcsak-karoly-igazi-muveszetet-adtak-elo-a-bortonszinhazi-talalkozon/3147535
08. 14. www.erdon.ro/nemcsak-karoly-igazi-muveszetet-adtak-elo-a-bortonszinhazi-talalkozon/3147535
08. 15. Magyar Nemzet – Újra szabadnak érezték magukat
08. 15. http://tv2.hu/musoraink/aktiv/216865_ludas-matyit-adnak-elo-a-rabok-a-szinhazban.html
08. 15. www.prae.hu/index.php?aid=29930&route=news/news
08. 15. www.evangelikus.hu/mire-jo-a-bortonszinhaz
08. 16. Kelet-Magyarország – Oklevelet ért az ötletes díszlet
08. 16. www.nlcafe.hu/ezvan/20160816/borton-szinhaz-verseny/
08. 17. www.szon.hu/a-tiszaloki-lett-a-legjobb-diszlet-a-bortonszinhazi-talalkozon/3150469
- 08.17. www.erdon.ro/a-tiszaloki-lett-a-legjobb-diszlet-a-bortonszinhazi-talalkozon/3150469
08. 17. <http://duol.hu/hirek/egy-masodik-esely-lehetosege-dramapedagogia-a-racsok-mogott-ez-a-bortonszinhaz-kozosseg-es-fejlodes-1783997>

08. 22. Dunaújvárosi Hírlap – Egy második esély lehetősége
08. 23. <http://centrumtv.hu/watch.php?vid=a9d7c82ed>
08. 25. <http://morningshow.eu/vendegunk-volt-frenko-zsolt-szinesz-rendezo-iro-pinceszinhaz-kulturalis-menedzsere/>
08. 30. www.unikornis.hu/elet/20160824-bortonszinhaz-rendorseg-tek-humor-szinhaz.html
08. 31. www.szabadsfold.hu/aktualis/lopotok_a_racsok_mogul

* * *

Két esettanulmány⁸⁵

Ombudsmani jelentés a Tököli Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetében történő vizsgálatról

2015-ben dr. Székely László vezetésével az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (a továbbiakban: AJBH) vizsgálatot hajtott végre az akkori Fiatalkorúak Büntetés-végrehajtási Intézetében (a továbbiakban: Intézet), Tökölön. Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként (a továbbiakban: NMM) az alapvető jogok biztosa jár el, aki e feladatának teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja. A helyszín kiválasztásának szakmai indoka az volt, hogy olyan intézet legyen, ahol – a fogvatartottak nagy létszámára tekintettel – fontos intézményi érdek fűződik az alapvető elhelyezési feltételek és a jogszabályban előírt körülmények biztosításához. Az NMM 2015. március 24–25-én végezte el a helyszíni vizsgálatot, amelynek vezetője dr. Fliegaufer Gergely volt. A vizsgálatról jegyzőkönyvvel ellátott jelentés is készült, amely az AJBH hivatalos honlapján érhető el.⁸⁶

A látogatás célja elsősorban a bv.-intézetben fogvatartott fiatalkorúak elhelyezési körülményeinek áttekintése volt, kiemelt figyelmet fordítva a fogdakörletre, ahol a vizsgálat idejében több elítélt is tartózkodott. Az ottani állapotokról szemrevételezéssel győződtek meg a delegáció tagjai, valamint bizalmas beszélgetéseket folytattak az ott tartózkodó felnőtt korú elítéltekkel is. A vizsgálat eredményeképpen többek között olyan hiányosságokat állapítottak meg az ombudsmani hivatal munkatársai, amelyek a fogvatartási körülmények elégtelenségére utaltak. Ezt a jelentés hatodik oldalának harmadik bekezdése tartalmazta, valamint a jelentéshez csatolt melléklet 20–22. oldalán szereplő fényképek tanúsítottak: „A fogdahelyiségekben a rendkívül leromlott állapotú WC-ken nem volt tető, több helyen a WC-kagyló csak egy betontömb volt, amit ürülék és más testvázadék borított. A WC-k felett a falból balesetveszélyes csaptelepek álltak ki. Ezek szolgáltak mosakodásra és a fogvatartottak által végzett kézi mosásra is. A csapokból csak hidegvíz folyt. Néhány kivételtől eltekintve a csap megnyitásával a víz a WC-be csorgott, azaz a fogvatartottaknak közvetlenül ott kellett mosakodniuk és fogat mosniuk, ahol a biológiai szükségleteiket végezték.”⁸⁷

A Kínzás és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzésére létrejött Európai Bizottság (Committee for the Prevention of Torture, a továbbiakban: CPT) 21. számú jelentése 58. pontjának⁸⁸ előírása szerint a magánzárkában biztosítani kell, hogy a fogvatartottak természetes szükségleteiket bármikor kulturált körülmények között elvégezhessék, valamint azt, hogy zuhanyozásra legalább olyan gyakorisággal kerüljön sor, mint a normál rezsimben fogvatartottak esetében. [...]

⁸⁵ Az alábbi esettanulmányok egy diplomamunkában írtakon alapulnak, s a szöveg túlnyomó többsége onnan származik. Lásd: JANCSÓ (2016).

⁸⁶ Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus jelentése az AJB-1423/2015. számú ügyben, www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoglalasok

⁸⁷ Az AJB-1423/2015. számú jelentésének mellékletében szereplő fényképek

⁸⁸ 21st General Report [CPT/Inf (2011) 28].

A jelentést 2015. július 8-án tette elérhetővé az AJBH a hivatalos honlapján. A magyar sajtó képviselői közül a Magyar Nemzet írta meg elsőként a jelentés tartalmát.⁸⁹ Az újság úgy közölte a jelentés tartalmát, hogy a büntetés-végrehajtást nem kereste meg, nem biztosított lehetőséget arra, hogy abban érdemben állást tudjon foglalni. A biztosi jelentés elolvasását követően megállapítható, hogy az újságíró szinte változtatás nélkül beemelte cikkébe a jelentésben foglaltakat.

A helyszíni vizsgálat és a jelentés nyilvánosságra hozatala között tehát eltelt több mint három hónap. Ez idő alatt a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Kommunikációs Főosztályának nem volt tudomása arról, hogy az ombudsmani látogatás során milyen helyszíneket és milyen körülményeket tapasztaltak az AJBH munkatársai. A jelentés nyilvános közzététele előtt sajnos nem volt mód arra, hogy felkészülhessen a szervezet a látogatás és az arról készült jelentés kommunikációjára, mivel a hivatal a jelentést szinte azonos időben küldte meg az országos parancsnokságnak és tette közzé honlapján. A tény, hogy a Kommunikációs Főosztály nem kellő időben szerzett tudomást a jelentés tartalmáról, akár a szervezeten belüli kommunikáció hibáira is utalhat. Azonban a Fiatalkorúak Bv. Intézetének ennél az esetről nem volt olyan tájékoztatási kötelezettsége a Kommunikációs Főosztály részére, amely akár belső szabályzásban rögzítve lett volna. Kommunikációs szempontból a bv. intézet nem követett el hibát, mivel a látogatás tényéről a felettes, releváns szakterületet már értesítette.

A főosztály tevékenységi köréhez tartozik többek között a médiafigyelés is. A sajtó szemlézése kommunikációs szempontból releváns, az információáramlás és a helyes vezetői döntések előkészítése szempontjából az egyik legfontosabb feladata. Arról, hogy a szervezetet érintő negatív tartalmú hír jelent meg a Magyar Nemzet hasábjain, e tevékenység elvégzése során szereztek tudomást. Ebben az esetben is, ahogy máskor, a belső szabályozás szerinti protokollt alkalmazva tájékoztatták az illetékes vezetőket. A tájékoztatást megelőzően már volt tudomása az országos vezetőnek arról a tényről, hogy a tököli látogatás megtörtént, annak részleteit a bv. intézet parancsnoka jelentésében leírta. A jelentés többek között kitért arra is, hogy a 2015. márciusi ombudsmani látogatás során megtekintett fogdasori zárkákat a bv. intézet fogvatartotti elhelyezésre évek óta nem használja, továbbá hogy a látogatás előtt vezetői döntés született a használaton kívüli zárkák felújításáról, amelyet meg is kezdett a bv. intézet, azonban a látogatás során a hivatali delegáció azokat a helyiségeket kívánta megtekinteni, ahol még nem hajtották végre az előkészületeket, jelentésükben pedig nem tüntették fel a felújítás megkezdésének tényét.

A megjelent újságcikk hatására a bv. Kommunikációs Főosztálya több újságírói megkeresést kapott, szerettek volna megkérdezni olyan illetékest, aki reagált volna a Magyar Nemzet állításaira. A megkeresésekkel kapcsolatban az a vezetői döntés született, hogy az országos parancsnokság érdemben nem reagál az újságban megjelent cikk tartalmára, valamint az ombudsmani jelentést sem kívánja kommentálni.

Az Alapvető Jogok Biztosának országos parancsnokságra elküldött július 8-ai tájékoztatásával kapcsolatban válaszevél született, amelyben a szervezet vezetője sérelmezte azt a tényt, hogy az ombudsman nem hagyott kellő időt arra, hogy a parancsnokság a hivatalos állásfoglalást elkészíthesse, azaz hogy érdemben reagálhasson a jelentésben foglaltakra.

Nagy Áron, a Magyar Nemzet akkori munkatársa újabb cikket kívánt megjelentetni a tököli eset kapcsán, ezért 2015. július 16-án – szakmai véleményezésre – megküldte cikktervezetét a Kommunikációs Főosztálynak. Kérése az volt, hogy a tervezetben leírt, büntetés-végrehajtást érintő szakmai kifejezéseket és információkat véleményezzék, és amennyiben szükséges, tegyenek változtatási javaslatot a szakmailag korrekt tényközlés érdekében. A cikk apró módosítási javaslatok figyelembevételével 2015. július 17-én jelent meg a nyomtatott újságban és az orgánum online felületén is.⁹⁰ Nagy Áron olyan hatósági informátorra hivatkozott cikkében, akit név szerint nem kívánt megnevezni, azonban a cikkben közölt tények, adatok arra utaltak, hogy a hatósági forrás érdemben

⁸⁹ Mno.hu – *Borzalmas körülmények a tököli börtönben* 2015.07.08. http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/borzalmas-korulmenyek-a-tokoli-bortonben-1294266

⁹⁰ Mno.hu – *Óriási stressz a rács mindkét oldalán* (2015.07.17.), http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/oriasi-stressz-a-racs-mindket-oldalan-1295669

tudott az eset háttéréről. Az újságíró ebben a cikkben igyekezett objektívebb képet alkotni a tököli esetről, és az újságban megjelent korábbi közléshez képest a büntetés-végrehajtás – mivel névtelen forrástól származó információra hivatkozott – vélelmezett hivatalos állásfoglalását leírni: „Hivatalból feljelentést kellett volna tennie az alapvető jogok biztosának, ha a tököli fegyintézetben bűncselekmény jutott a tudomására – így reagáltak a büntetés-végrehajtás vezetői Székely László jelentésére, amelyben embertelennek nevezte az intézetben uralkodó állapotokat. Mivel azonban ez nem történt meg, lapunk értesülései szerint az illetékes parancsnokság »ismeretlen személy ismeretlen időben és helyen elkövetett ismeretlen tettei miatt« fordult a rendőrséghez – fogalmazott névtelenséget kérő informátorunk.” Nem derült ki, hogy az újságcikkben szereplő hírforrás mennyire hiteles, és hogy érintett volt-e a tököli esetben, az azonban mindenképpen egyértelmű volt, hogy ismeri a rendszer működését: „A bv-sek a higiénias körülményeket firtató ombudsmani megállapításokat is vitatják. »Kifogásolható például, hogy a cellákban nincs ülőke a WC-n. Ez azonban része a biztonsági protokollnak. A büntetés-végrehajtási rendszerben az elsődleges feladatunk, hogy őrizzük és egyben védjük is a fogvatartottakat. A kényelem ilyen szempontból másodlagos. A tisztaságra azonban odafigyelünk: mindenekelőtt az elítéltek felelősek a körletükért, amit a személyzet ellenőriz, és számon kér rajtuk. Problémák persze akadnak a rabok eltérő szocializációs szintjéből fakadóan, amit a nevelők igyekeznek megoldani. Nekik ez az egyik dolguk: segítenek behozni a lemaradást« – szögezte le forrásunk. „Ezek után érdemes még megjegyezni, hogy az AJBH jelentésének képmellékletében olyan fotók is szerepelnek a rossz fogvatartotti körülmények illusztrációjaként, amelyek évek óta lezárt, használaton kívüli zárkát ábrázolnak. Forrásunk ezt nevezte Székely László egyik legsúlyosabb tévedésének. A szükséges fejlesztésekhez többletösszegekre, kormányzati intézkedésekre is szükség volna.”

*Fogvatartotti mobiltelefonok beszerzése*⁹¹

A Bors című napilap megkeresése alapján adott tájékoztatást a BVOP Kommunikációs Főosztálya arról, hogy az európai uniós jogharmonizáció révén, valamint a 2015. január elsejétől hatályos új büntetés-végrehajtási szabályozás adta lehetőség kihasználásával módja lett a szervezetnek arra, hogy mobiltelefonok beszerzésével, kiosztásával segítse a fogvatartottak kapcsolattartását. A bevezetés társadalmi elfogadását segítette volna a cikkben szereplő dr. Végh József kriminálpszichológus véleménye is, aki az alábbiakat nyilatkozta: „Megítélésem szerint ez egy remek intézkedés, amely nemcsak az elítéltek, hanem a bv-dolgozók életét is megkönnyíti – vélekedett Végh. – Az elítéltek mindennapjaiban a kapcsolattartás a legfontosabb esemény. A mobiltelefon erősíti a kötődést a hozzátartozókhoz, ez megnyugtatja a fogvatartottakat. Korábban levelezéssel érintkeztek a külvilággal, s emlékszem rá, hogy hatalmas feszültségeket okozott, ha a levél nem érkezett meg időben. Nem látok kockázatnövelő tényezőt, a fogvatartottak nem bolondok, tudják, hogy a bv, hallgatja a beszélgetést, nem telefonon keresztül vitatják majd meg, ha szökni szeretnének – tette hozzá a szakértő.”⁹²

A cikk összességében pozitívan értékelve tájékoztatta az olvasókat az intézkedés bevezetéséről. A mobiltelefonok beszerzésének pontos értékét még nem tartalmazta a hírközlés, a szövegben több tízmilliós összeget kommunikáltak. A magyar média működésének sajátossága, hogy a szoros konkurenciakövetés miatt gyakran egymástól veszik az ötleteket az újságírók. Ezért is fordulhatott elő, hogy az említett cikk alapján több más orgánus is megkereste a Kommunikációs Főosztályt, hogy még több információhoz jussanak a témában. Az egyik megkeresés telefonon jött. Az Origo.hu hírportál-nál dolgozó Zubor Zalán újságíró azt a kérdést tette fel, vajon hogy lehet az, hogy a büntetés-végrehajtás darabonként kétfélmillió forintba kerülő mobiltelefonokat ad a fogvatartottaknak. Természetesen az újságírói kéréseket a főosztály igyekszik minden esetben teljesíteni, és amennyiben lehetőség van

⁹¹ JANCÓS (2016).

⁹² Borsonline.hu – *Mobiltelefont kap az összes elítélt magyar rab* (2015.08.03.), www.borsonline.hu/20150803_mobiltelefont_kap_az_osszes_elitelt_magyar_rab

rá, írásban válaszol. Az újságíró végül elárulta, hogy a szervezet hivatalos honlapján közzétett közbeszerzési adatokat felhasználva számolta ki a fogvatartotti mobiltelefonok beszerzési értékét.

A főosztály természetesen ellenőrizte az újságíró állítását, és sajnálatosan szembesült azzal a ténnyel, hogy az ötmillió forintot meghaladó szerződéskötéseket tartalmazó táblázat hibás volt, a fogvatartotti mobiltelefon beszerzési értéke az eredeti negyvenkét millió forintos összeg helyett negyvenkét milliárd forintos beszerzésnek tűnt. A főosztály az illetékes vezető azonnali tájékoztatása mellett kicserélte a vonatkozó táblázatot, azonban addigra szétterjedt a beszerzési érték híre a sajtó képviselői között, akik szinte azonnal közölték azt a hírportáljaikon. A téma összesen 45 megjelenést generált – melyek csaknem fele, 22 az online médiumokon realizálódott –, továbbá számos utóközlést is. Míg a Magyar Nemzet támadó hangvételű jegyzetet jelentetett meg, addig a Népszabadság pozitív hangvételűt csatolt a témához. A főosztály végül sajtóközleményt küldött azoknak az újságíróknak, akik a közölt cikkek alapján megkeresést küldtek. A közlemény nem tért ki az adminisztrációs hibára, csak a helyes megrendelői összeg volt feltüntetve és az, hogy mekkora darabszámú fogvatartotti mobiltelefon beszerzésére szerződött a BVOP a Magyar Telekom Nyrt.-vel.

Néhány szemelvény az ezzel kapcsolatos cikkekből:

„Elírták a büntetés-végrehajtás honlapján a beszerzési árat, nem 42 milliárd forintba, hanem 42 millióba került a 20 ezer mobiltelefon, amit az elítéltek rendelkezésére bocsát az állam.”⁹³

„A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) lapunk kérdéseire csak részben válaszolt egy közleménnyel. Eszerint »a Magyar Telekom Nyrt. és a BVOP csaknem 42 millió Ft értékben 20 000 mobiltelefon beszerzéséről, és háromévi szolgáltatásról kötött megállapodást. Az új rendszer tesztidőszaka augusztus 16-tól indul.« Minden más részlet államtitok. Így – a számok szerint – egy darab telefon 3 évre 2100 forint mindösszesen, ami gyanúsán olcsó.”⁹⁴

„Ám komoly tévedés miatt lett publikus ilyen hatalmas összeg – tudtuk meg. A szerződés ugyanis mindössze 42 millióról, tehát készülékenként nem egészen kétezer forintról szól, s a bv. már intézkedett az adatok javításáról.”⁹⁵

„A dokumentum szerint bruttó értékeként 41 milliárd 910 millió forint szerepel a táblázatban, de mint utóbb kiderült, a valós összeg ennek éppen az ezredrésze, csak az 5 millió forintnál nagyobb értékű beszerzések összesítésében elírták a számot. A beszerzés valós összege tehát 41,910 millió forint. Úgy tudjuk, hamarosan javítják a hibás adatot.”⁹⁶

„A lap érdeklődésére a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) közölte: a Magyar Telekom Nyrt. és a BVOP csaknem 42 millió forint értékben 20 ezer mobiltelefon beszerzéséről, illetve háromévi szolgáltatásról kötött megállapodást. Az új rendszer tesztidőszaka augusztus 16-tól indul – minden más részlet államtitok. [...] A BVOP Kft. tájékoztatása szerint, ellentétben a Népszava állításával, cégük nem luxemburgi hátterű, hanem német tulajdonú, s azt is cáfolták, hogy törésálló készülékek kétezer forintos áron beszerezhetők lennének.”⁹⁷

⁹³ Vs.hu – *Megvan a magyarázat a raboknak vett mobilok brutális árára* (2015.08.03.), <http://vs.hu/gazdasag/osszes/megvan-a-magyarezat-a-raboknak-vett-mobiltelefonok-brutalis-arara1-0803>

⁹⁴ Népszava.hu – *Mobiltelefonok kapnak a rabok – Uniós gyakorlathoz igazodva* (2015.08.03.), <http://nepszava.hu/cikk/1065577-mobiltelefonok-kapnak-a-rabok--unios-gyakorlathoz-igazodva>

⁹⁵ NOL.hu – *Buta mobilok kapnak a rabok* (2015.08.03.), <http://nol.hu/belfold/buta-mobilok-kapnak-a-rabok-1555297>

⁹⁶ Hvg.hu – *A Telekom üzemetelti majd a 20 ezer börtönmobilt* (2015.08.03.), http://hvg.hu/itthon/20150803_telekom_bortonmobilok

⁹⁷ Mno.hu – *Államtitkokkal indul a börtönmobilrendszer* (2015.08.04.), <http://mno.hu/belfold/allamtitkokkal-indul-a-bortonmobilrendszer-1298438>

Ez az eset „a szervezeti kommunikációt szintén negatívan befolyásolta, és végül egyfajta válságkommunikációt váltott ki, továbbá végleg félresiklatta a közvélemény megítélését egy olyan eredetileg innovatív és büntetés-végrehajtási szempontból előnyös intézkedésnek a bevezetéséről, mint a fogvatartotti mobiltelefonok alkalmazása a kapcsolattartás megkönnyítése érdekében. Az esetet sokan úgy ismerték meg, mint a »negyvenkét milliárdos beruházás«.

A mobiltelefon-beszerzés pozitív üzenetét rossz irányba vitte el, hogy nem volt kommunikációs terv a főosztály kezében, vagyis hiányzott a proaktív kommunikáció. Egy jól felépített stratégiával elejét lehetett volna venni akár az adminisztrációs hibának is azzal, ha tudatosan, előre felkészülten tájékoztattuk volna a közvéleményt. A legcélravezetőbb, ha a megelőzést alapul véve mi adunk a sajtó képviselőinek olyan tájékoztatást, amely elejét veszi a további találgatásoknak. Ha elmondtuk volna a jogi szabályozás adta lehetőséget, ha pontos összegekről tájékoztattuk volna a közvéleményt, ha részletezve mondtuk volna el a bevezetés személyi állományra és fogvatartottakra gyakorolt pozitív hatását, ha a közvéleményt meggyőzve támasztottuk volna alá a büntetés-végrehajtás jövőjére hatást gyakorló intézkedést, akkor a média annak megfelelően adott volna tájékoztatást. Ennél a példánál sajnos a civil társadalomban az a kép maradt meg, hogy nagyon sok pénzért ismét megkönnyítettük az elítéltek mindennapjait a börtönben, és megpróbáltunk hamis tájékoztatást adni a szerződés összegéről, ami további találgatások tárgya lett.

A cikkrészletek elolvasása után egyértelmű, hogy nem érte el a szervezeti kommunikáció a kívánt hatást, inkább negatív kicsengésű hírként emlékszik a társadalom a fogvatartotti mobiltelefonok bevezetésére, mint egy olyan, előremutató intézkedésre, ami a személyi állomány mindennapi munkáját segíti, és ami a fogvatartotti kapcsolattartást erősítené. Jelen esetben a proaktivitás vezetett volna a kívánt eredményre. A proaktív kommunikáció felelős gondolkodással előre megtervezett, automatikusan végbemenő, a végkifejlet szempontjából pozitív következménnyel járó közlést takar. A büntetés-végrehajtás szempontjából lehet ez akár egy sajtóközlemény kiadása, akár egy sajtótájékoztató megtartása, de lehet akár a szervezeti honlapon megjelentetett hír is.”⁹⁸

⁹⁸ JANCSÓ (2016).

IRODALOMJEGYZÉK

- 21st General Report [CPT/Inf (2011) 28].
- ANDOR László – GERGELY György – KISS Róbert – KOVÁCS Viktória – NAGY Ildikó – PREKUP Zsolt – SZABÓ Aladár – SZABÓ Henrik szerk. (é. n.): *A közösségi rendészet magyarországi modelljének kézikönyve*.
- Az AJB-1423/2015. számú jelentése
- Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus jelentése az AJB-1423/2015. számú ügyben
- BENCZE József: *A biztonság, a bizalom és a becsület rendőrségi programja*. ORFK intranet. Kézirat.
- CSERÉP Attila – MOLNÁR Katalin (2010): A rendészet kommunikációs stratégiája és belső kommunikációja. *Rendészeti Szemle*, 58. évf. 2. sz. 3–41.
- CSOMÓS István – MOLNÁR Katalin (2016): A 112-es segélyhívó magyarországi bevezetése I. *Belügyi Szemle*, 3. sz. 95–110.
- FINSZTER Géza (2014): *A rendészet joga*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar.
- FINSZTER Géza (2013): A változó rendészet és a rendészettudomány. In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán szerk.: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság. 11–12.
- FRIEDMANN, Robert R. (1992): *Community Policing. Comparative Perspectives and Prospects*. New York, St. Martin's Press.
- GAÁL Gyula – MOLNÁR Katalin (2013): Ami elromolhat, az el is romlik? A média szerepe a biztonságos, élhető közösségek formálásában. In: GAÁL Gyula – HAUZINGER Zoltán szerk.: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV*. Pécs, Magyar Hadtudományi Társaság. 131–140.
- GAÁL Gyula – MOLNÁR Katalin (2014): Másképpen a biztonságról – Police Café Pécs. *Belügyi Szemle*, 62. évf. 11. sz. 101–114.
- GAÁL Gyula – MOLNÁR Katalin (2015): A World Café rendészeti alkalmazásának kezdeti tapasztalatai. *Magyar Rendészet* 5. sz. 11–19.
- GAINES, L. K. – KAPPELER, V. E. (2009): *Community Policing. A Contemporary Perspective*, 5th edition. Anderson Publishing
- GOLDSTEIN, Herman (1977): *Policing Free Society*. Cambridge, Massachusetts, Ballinger Publishing Company.
- Hivatalos Értesítő 35. sz. 2015. július 10.
- JANCSÓ Balázs (2016): *Rendvédelmi kommunikáció – a szóvivői rendszer alkalmazásának lehetősége a büntetés-végrehajtási szervezet kommunikációjában*. Diplomamunka, NKE RTK.
- KOZÁRY Andrea (2015): *Rendészetszociológia. Kézikönyv I*. Budapest, Rejtjel Kiadó.
- KRÉMER Ferenc – MOLNÁR Katalin – SZAKÁCS Gábor – VALCSICSÁK Imre (2010): A rendészeti foglalkozási kultúra átalakítása – stratégiai koncepció. In *Rendészeti Szemle* különszám. 269–306.
- KRÉMER Ferenc (2003): *A rendőri hatalom természete. Társadalmi szerep és foglalkozási kultúra*. Budapest, Napvilág Kiadó.
- MANNING, Peter K. (1977): *Police Work: The Social Organization of Policing*. Cambridge, Massachusetts, The MIT Press.
- MOLNÁR Katalin (2008): *Hogyan kommunikálnak a rendőrök? Ügyeletesek és járőrök (I. rész)*. Rendvédelmi Füzetek, 2. sz. 130–154.

- MOLNÁR Katalin (2009): Hogyan kommunikálnak a rendőrök? Ügyeletesek és járőrök (II. rész). *Rendvédelmi Füzetek*. 2. sz. 34–76.
- MOLNÁR Katalin (2001): *Kommunikáció a rendvédelmi munkában*. Budapest, Rejtjel Kiadó. 51–64.
- MOLNÁR Katalin (2002): *Stílusrétegek és műfajok a rendvédelmi kommunikációban*. Belügyi Szemle, 11–12. sz. 238–47.
- Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2013). In: *Magyar Közlöny*. 172. sz. 74011.
- PALLAI Éva – SZABADOS Tímea (2016): *Gyakorlatvezető tréneri kézikönyv*. Budapest, NKE VTKI.
- RÁCZ Ferenc (1999): *A rendőri intézkedés kommunikációja*. Budapest, Prevent Contact Kft.
- ROBERG, R. Roy. – KUYKENDALL, Jacks (1990): *Police Organization and Management. Behavior, Theory, and Processes*. Brooks/Cole Publishing Co., Pacific Grove, CA.
- SLEIGH, Bernard (1981): Social Services and the Police. In D. W. POPE – N. L. WEINER eds.: *Modern Policing*. London, Croom Helm. 168.
- SUBA, László (2016): Tax moral – tax authority – communication. In *Hadtudományi Szemle*, IX. évf. 2. sz. 342–352.
- SUBA László: *Adómorál – adóhatóság – kommunikáció*. Kézirat.
- SUBA László: *Az adó- és vámhatóság szervezeti kultúrája*. Kézirat.
- ZSOLT Péter (2017): *A befolyásolás etikus eszközei a médiában*. Budapest, NKE VTKI. Kézirat.
- ZSUPPÁN Attila (2016): A médiában jól fogyasztható üzenetek generálása a szakmai szempontok szigorú betartása mellett. A hírgenerálás mint public relations eszköz a Terrorelhárítási Központ gyakorlatában. Szakdolgozat, NKE.

Törvények:

1994. évi XXXIV. törvény a rendőrségről.
2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról.
2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról.
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról.
- Büntető-eljárási tv. 36. § (2)
2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról.

Internetes hivatkozások:

- 30675/2015. ált. Az Országos Rendőr-főkapitányság hivatalos lapja. ORFK Tájékoztató (OT) 2015/12. sz. Budapest, 2015. július 14. Letölthető: www.police.hu/sites/default/files/ot_12_0.doc
- Borsonline.hu – Mobiltelefont kap az összes elítelt magyar rab, www.borsonline.hu/20150803_mobiltelefont_kap_az_osszes_elitelt_magyar_rab
- <http://112.hu/>
- <http://24.hu/szorakozas/2016/05/27/vegre-egy-allami-rendezveny-ahol-rengeteg-drog-van-meg-egyenuhas/>
- <http://444.hu/tag/horvath-andras/?page=1>
- <http://bv.gov.hu/allasajanlatok>
- <http://bv.gov.hu/atadtak-az-allampusztai-orszagos-bv-intezet-uj-korletet>
- <http://bv.gov.hu/download/a/05/91000/B%C3%B6rt%C3%B6nstatistikai%20Szemle%202016%202.pdf>
- <http://bv.gov.hu/kiadvanyaink>
- <http://duol.hu/hirek/egy-masodik-esely-lehetosege-dramapedagogia-a-racsok-mogott-ez-a-bortonszin-haz-kozosseg-es-fejlodes-1783997>

http://fidelio.hu/szinhaz/2016/08/10/a_bortonben_nincsenek_szerepek/
http://hvg.hu/gazdasag/20160803_bortonok_buntetes_vegrehajtás_2500_új_munkahely
http://index.hu/gazdasag/2016/05/28/nav_kutyaverseny_vam_ado_kabitoszerkereso_kutya_csempesz-dohany/
<http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a1500042.TV>
<http://mno.hu/belfold/uj-bortonok-epulnek-szerte-az-orszagban-1369791>
<http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc2.cgi?docid=A1000122.TV>
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1000122.TV
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100128.TV
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1300240.TV
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0001.BVO×hift=ffffff4&txtrefere
r=00000001.TXT](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A16U0001.BVO×hift=ffffff4&txtrefere
r=00000001.TXT)
<http://nvsz.hu/szervezet/nemzeti-vedelmi-szolgalat/hivatal>
<http://vs.hu/kozelet/osszes/itt-vannak-vida-ildiko-kitiltasanak-elozmenyei-1113>
http://mandiner.hu/cikk/20141113_itt_a_vagatlan_felvetel_a_goodfriend_vida_talalkozorol
www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoglalasok
[www.bitegyesulet.hu/letoltesek/20150824114601/Nemzeti%20B%C5%B1nmegele%C5%
91z%C3%A9si%20Strat%C3%A9gia.pdf](http://www.bitegyesulet.hu/letoltesek/20150824114601/Nemzeti%20B%C5%B1nmegele%C5%
91z%C3%A9si%20Strat%C3%A9gia.pdf)
www.jogiforum.hu/hirek/28706;
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1646
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=1966
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=2125
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=4072
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=4024
www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_szervezeti_abra
www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/filedb/hirek/790/sajto_hatteranyag_1004.pdf
www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/hirlevel/BM_OKF_Hirlevel_2012_01_het.pdf
www.kormanyhivatal.hu/hu/baranya/hirek/sikeresen-befejezodott-a-dravan-az-arvizi-vedekezes
www.nav.gov.hu/nav/sajtoszoba/szovivok_elerhetosegei
www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendor-egyenruha-valtozatai
www.police.hu/sites/default/files/10_2013_0.pdf
<http://zala.katasztrofavedelem.hu/hirek/2365>
Hvg.hu – A Telekom üzemelteti majd a 20 ezer börtönmobilt, http://hvg.hu/itthon/20150803_telekom_bortonmobilok
Mno.hu – Államtitkokkal indul a börtönmobilrendszer, <http://mno.hu/belfold/allamtitkokkal-indul-a-bortonmobilrendszer-1298438>
Mno.hu – Borzalmas körülmények a tököli börtönben, http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/borzalmas-korulmenyek-a-tokoli-bortonben-1294266
Mno.hu – Óriási stressz a rács mindkét oldalán, http://mno.hu/magyar_nemzet_belfoldi_hirei/oriasi-stressz-a-racs-mindket-oldalan-1295669
Népszava.hu – Mobiltelefont kapnak a rabok – Uniós gyakorlathoz igazodva, <http://nepszava.hu/cikk/1065577-mobiltelefont-kapnak-a-rabok--unios-gyakorlathoz-igazodva>
Nol.hu – Buta mobilt kapnak a rabok, <http://nol.hu/belfold/buta-mobilt-kapnak-a-rabok-1555297>
Vs.hu – Megvan a magyarázat a raboknak vett mobilok brutális árára, <http://vs.hu/gazdasag/osszes/megvan-a-magyarazat-a-raboknak-vett-mobiltelefonok-brutalis-arara-1-0803>
www.bv.gov.hu
www.katasztrofavedelem.hu
www.nav.gov.hu
www.police.hu

MELLÉKLETEK

1. melléklet

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

16. A véleménynyilvánítás szabadsága

21. §

(1) A hivatásos állomány tagja a részére kiadott parancsot, intézkedést – a 103. §-ban meghatározott esetet kivéve – nem bírálhatja, arról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat.

(2) A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a hivatásos állomány tagja nem állíthat elő és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki.

(3) Az országos parancsnok és az országos főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.

(4) Ha a hivatásos állomány tagja az (1)-(3) bekezdésben foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

(5) A hivatásos állomány érdek-képviselői szerveinek tevékenységi körébe eső hirdetményei a helyben szokásos módon nyilvánosságra hozhatók.

(6) A hivatásos állomány tagja nem kötelezhető arra, hogy politikai nézeteiről vagy pártszimpátiájáról – közvetlenül vagy közvetve – nyilatkozatot tegyen. A hivatásos állomány tagját a szolgálati viszonyával összefüggő jogai gyakorlásában és előmenetelében a politikai nézetei vagy pártszimpátiája hátrányosan nem érintheti és abból előnye sem származhat.

2. melléklet

Az országos rendőrfőkapitány 11/2015. (VII. 10.) ORFK utasítása a hivatásos állomány tagjának az internetes felületen a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatalának szabályozásáról⁹⁹

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés *c)* pontjában, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6. § (1) bekezdés *b)* pontjában, valamint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény 21. § (3) bekezdésében foglaltak alapján – az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv működésébe vetett közbizalom csorbítására, eredményes működésének hátráltatására, továbbá a hivatásos állomány tagjának befolyásolására alkalmas internetes tartalmak megjelentetésének megakadályozása érdekében – kiadom az alábbi utasítást:

1. Az utasítás hatálya az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: rendőrség) hivatásos állományú tagjaira terjed ki.
2. Az utasítás célja, hogy
 - a)* az internetes felületen a rendőrségi állományba tartozás tényének nyilvánosságra hozatala miatt a rendőrség hivatásos állományának tagja vagy annak közeli hozzátartozója ne legyen kitéve a hivatali kötelezettséggel összefüggésben illetéktelen befolyásolásnak, a rendőri foglalkoztatásra visszavezethető esetleges fenyegetésnek
 - b)* a Rendőrség működésébe vetett közbizalom csorbítására alkalmas, így különösen a rendvédelmi hivatás etikai alapelveivel össze nem egyeztethető véleménynyilvánításokat megelőzze.
3. A hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként történő megnyilvánulásakor vagy magánvéleménye kinyilvánításakor
 - a)* a Rendőrség állományába tartozásának tényét
 - b)* a beosztását
 - c)* a rendfokozatát, valamint
 - d)* a Rendőrség állományába tartozásra utaló képet, kép- és hangfelvételt nem hozhatja nyilvánosságra.
4. Az utasítás alkalmazása szempontjából a 3. pontban meghatározott adatok internetes felületen történő nyilvánosságra hozatalának kell tekinteni azt is, ha azokat a hivatásos állomány tagja az internetes felületen történő regisztrálásakor mások számára is hozzáférhető módon rögzíti.
5. Ha a hivatásos állomány tagja a 3. pontban meghatározott adatokat internetes felületen már nyilvánosságra hozta, és az érintett internetes felületen magánszemélyként kíván megnyilvánulni, vagy magánvéleményét kívánja kinyilvánítani, úgy ezt megelőzően köteles a 3. pontban meghatározott adatok internetes felületről történő törléséről vagy a mások számára történő hozzáférhetetlenné tételéről gondoskodni.
6. A 3. pontot nem kell alkalmazni, ha a hivatásos állomány tagja magánszemélyként történő megnyilvánulására vagy a magánvéleménye kinyilvánítására:
 - a)* a szolgálati időn kívül végzett tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenységével összefüggésben vagy
 - b)* a Rendőrség által szerkesztett és kiadott sajtótermékben kerül sor.

⁹⁹ Forrás: 30675/2015. ált. Az Országos Rendőr-főkapitányság hivatalos lapja. ORFK Tájékoztató (OT) 2015/12. sz. Budapest, 2015. július 14. Elérhető: www.police.hu/sites/default/files/ot_12_0.doc

7. A hivatásos állomány tagja a 6. pontban foglalt esetben is köteles magánszemélyként úgy megnyilvánulni vagy a magánvéleményét kinyilvánítani, hogy az összhangban legyen a 2. pontban foglaltakkal.
8. Ez az utasítás a közzétételét követő napon¹⁰⁰ lép hatályba.

Papp Károly r. altábornagy sk., országos rendőrfőkapitány

3. melléklet

10/2013. (III. 14.) ORFK utasítás a médiatartalom-szolgáltatók részére adható tájékoztatás rendjéről

Szám: 10/2013.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. §-ának (4) bekezdés *c)* pontjában, valamint a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6. § (1) bekezdés *b)* pontjában kapott felhatalmazás alapján, a médiatartalom-szolgáltatók számára adható tájékoztatás rendjének részletes szabályozása érdekében kiadom az alábbi utasítást:

I. FEJEZET ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Hatály

1. Az utasítás hatálya az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervre (a továbbiakban: rendőrség) terjed ki.

2. Értelmező rendelkezések

2. Az utasítás alkalmazásában
 - a)* budapesti székhelyű rendőri szervek: az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK), a Készenléti Rendőrség, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóság, a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet, a Budapesti Rendőr-főkapitányság, valamint a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
 - b)* kommunikációs szervek: az ORFK Kommunikációs Szolgálat (a továbbiakban: Szolgálat) és a nem budapesti székhelyű rendőr-főkapitányságok kommunikációs feladatokat ellátó munkatársai (a továbbiakban: megyei kommunikációs szervek)
 - c)* médiatartalom-szolgáltató: a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvényben meghatározott médiatartalom-szolgáltató.

¹⁰⁰ Közzétételére a Hivatalos Értesítő 35. számában, 2015. július 10-én került sor, hatálybalépés napja: 2015. július 11.

II. FEJEZET RÉSZLETES RENDELKEZÉSEK

3. A rendőrség kommunikációs feladatokat ellátó szervezete

3. A rendőrség szervei kommunikációs tevékenységének szakmai irányítását a Belügyminisztérium Miniszteri Kabinet szakmai iránymutatásainak megfelelően működő Szolgálat látja el, amely egyúttal végzi a budapesti székhelyű rendőri szervek kommunikációs tevékenységét.
4. A Szolgálat a 3. pont szerinti szakmai irányítás keretében többek között
 - a) előkészíti a rendőrség kommunikációs tevékenységére irányadó belső normák szakmai tervezetét
 - b) szakmai iránymutatásokkal, kommunikációs protokollal biztosítja a rendőrségi kommunikációs tevékenység egységes gyakorlatának kialakítását
 - c) elemzi, értékeli, koordinálja a rendőrség kommunikációs tevékenységét, intézkedéseket tesz az esetlegesen észlelt jogszabálysértő gyakorlat megszüntetése érdekében
 - d) gondoskodik a megyei rendőr-főkapitányságok kommunikációs szerveinek szakmai ellenőrzéséről
 - e) javaslatokat fogalmaz meg a kommunikációs szervek hatékony szakmai működéséhez szükséges feltételek biztosítása érdekében
 - f) a Szolgálat vezetője dönt egyes ügyek kommunikációs szempontból országos jelentőségűvé nyilvánításáról
 - g) előzetesen véleményt nyilvánít a szóvivők munkaköri leírásának szakmai tartalmával összefüggésben
 - h) véleményezési jogot gyakorol a szóvivők és a megyei kommunikációs szervek munkatársainak kiválasztásában, teljesítményértékelésében
 - i) előzetesen véleményezi a megyei kommunikációs szervek kommunikációs koncepcióját és válságkommunikációs tervét
 - j) a megyei kommunikációs szervek megfelelő reagálóképességének biztosítása érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket, így különösen hatáskörébe von ügyeket, utasítást ad kommunikációs reakció végrehajtására, személyügyi javaslatot tesz.
5. Az ORFK-n, a Budapesti Rendőr-főkapitányságon és a Pest Megyei Rendőr-főkapitányságon önálló szóvivő munkakört kell kialakítani. A hivatásos szolgálati jogviszonyban álló szóvivők munkájukat a Szolgálat vezetőjének szakmai irányításával végzik, feladataik végrehajtását a Szolgálat állományába tartozó egy-egy fő, szintén hivatásos szolgálati jogviszonyban álló referens segíti, aki a szóvivő akadályoztatása esetén ellátja a szóvivői feladatkört.
6. Az 5. pontban nem szerepeltetett megyei rendőr-főkapitányságokon önálló szóvivői munkakört kell kialakítani.

A hivatásos szolgálati jogviszonyban álló szóvivők munkáját:

- a) a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság, a Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság, a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság, a Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság, a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság és a Zala Megyei Rendőr-főkapitányság esetében legalább egy
 - b) az a) alpontban nem említett megyei rendőr-főkapitányságokon legalább két önálló munkakört betöltő referens segíti.
7. A 6. pontban meghatározott megyei rendőr-főkapitányságokon a szóvivők és a munkájukat segítő referensek a megyei rendőr-főkapitányok közvetlen alárendeltségében működnek.
 8. A rendőrség feladatkörét érintő ügyekben:
 - a) a rendőrség érintett szervének vezetője eltérő döntésének hiányában a rendőrség feladatkör szerint érintett szervének szóvivője jogosult, illetve köteles nyilatkozni

- b) a Szolgálat a megyei kommunikációs szerv javaslatára, illetve a rendőrség megkeresett szerve vezetőjének döntése alapján a megkeresés tárgya szerint érintett szolgálati ág, szolgálat vagy szakszolgálat vezetői megbízással vagy kinevezéssel rendelkező munkatársa tesz nyilatkozatot
 - c) egyedi esetekben nyilatkozattételre kijelölhetők az egyes ügyek előadói vagy az ügyek elintézésében közreműködők.
9. A 8. pont b) alpontjában foglaltakra figyelemmel a vezetői megbízással vagy kinevezéssel rendelkezők munkaköri leírásában szerepeltetni kell a feladatkörükkel összefüggésben történő nyilatkozattétellel kapcsolatos kötelezettséget.

4. A kommunikációs szervek médiatartalom-szolgáltatók tájékoztatásával kapcsolatos kötelezettségei

- 10. A médiatartalom-szolgáltatók számára a budapesti székhelyű rendőri szervek kizárólag a Szolgálat, a nem budapesti székhelyű rendőr-főkapitányságok és az alárendeltségükben működő szervezeti egységek pedig kizárólag az illetékes megyei kommunikációs szerv közreműködésével adhatnak tájékoztatást.
- 11. A rendőrség közleményeit, tájékoztatóit kizárólag a kommunikációs szervek hozhatják nyilvánosságra. A nyilvánosságra hozott közleményt, tájékoztatót a kommunikációs szervek a lehető legrövidebb időn belül kötelesek megküldeni az érintett ügyben eljáró szervnek.
- 12. A médiatartalom-szolgáltató részére adott tájékoztatás esetén a médiatartalom-szolgáltatótól kérni kell a közlés tervezetének megküldését, illetve a hangfelvétel meghallgatásának vagy a képfelvétel megtekintésének lehetővé tételét, kivéve, ha ennek végrehajtása a közlés tervezett időpontjára tekintettel már nyilvánvalóan nem lehetséges, vagy ha a rendőrség sajtótájékoztató keretében, illetve írásban kiadott közlemény, vagy médiatartalom-szolgáltatói megkeresésre írásos válasz formájában adott tájékoztatást.
- 13. A kommunikációs szervek a médiatartalom-szolgáltatók megkeresésére kötelesek a megkeresés tudomásukra jutásától számított négy órán belül dokumentálható formában reagálni. Amennyiben a megkeresés teljes körű teljesítése ezen határidőn belül nem lehetséges, a válasznak tartalmaznia kell a végleges válasz megadásának várható időpontját. Mindez nem érinti a rendkívüli vagy váratlan eseményekre történő reagálást és a tényközlő nyilatkozatot.
- 14. A lakosság személy- és vagyónbiztonságát közvetlenül vagy közvetve széles körben érintő események vonatkozásában – a jogszabályokban meghatározott illetékességi és hatásköri szabályozás alapulvételével – a kommunikációs szervek a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM-rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 99. §-ának (3) bekezdésében foglaltak megfelelő alkalmazásával kötelesek a megelőzés, illetve a kárenyhítés céljait leginkább szolgáló kommunikációs csatornák igénybevételével az adott eseményről soron kívül tájékoztatást adni, a rendőrség érintett szervének hivatalos álláspontját közzétenni.
- 15. A kommunikációs szervek kizárólag a rendőrség érintett szervének hatáskörébe tartozó és illetékességi területét érintő ügyekben, eseményekről adhatnak tájékoztatást a médiatartalom-szolgáltatók részére. Amennyiben a médiatartalom-szolgáltató megkeresésében megjelölt ügy nem tartozik a megkeresett szerv hatáskörébe vagy az adott ügy tekintetében nem rendelkezik illetékességgel, e tény közlése mellett – amennyiben az ismert – tájékoztatást kell adnia a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervről.
- 16. A kommunikációs szervek a médiatartalom-szolgáltatókkal történő kapcsolattartás során a kommunikációs tevékenység 23. pont szerinti dokumentálására irányadó kötelezettség teljesítése érdekében írásbeliségre kötelesek törekedni. A médiatartalom-szolgáltatók egyszerűen megválaszolható, nyilvánvaló vagy közismert tényekre irányuló megkeresései rövid úton, szóban is megválaszolhatók, azonban a megkeresés ténye és teljesítésének módja ebben az esetben is dokumentálandó.

17. A kommunikációs szervek a médiatartalom-szolgáltatók részére konkrét ügyben adott tájékoztatás alkalmával kötelesek megjelölni az adott eljárás állását.
18. A médiatartalom-szolgáltatók folyamatban lévő ellenőrzésekre, valamint a lefolytatott ellenőrzés megállapításaira vonatkozó tájékoztatásához az ellenőrzést elrendelő vezető jóváhagyása szükséges.

5. Lapszemle

19. A kommunikációs szervek munkanapokon 8.00 óráig kötelesek a székhelyükön bejelentett valamennyi médiatartalom-szolgáltató rendőrséggel, a rendőrség tevékenységével összefüggő közléseiből az elmúlt 24 órára vonatkozó lapszemlét készíteni. A médiatartalom-szolgáltatók munkaszüneti és a pihenőnapokon közzétett közléseit a munkaszüneti vagy a pihenőnapot követő első munkanapon készülő lapszemlének kell tartalmaznia. A lapszemle kötelező tartalmi eleme a kommunikációs reakcióterv.
20. A Szolgálat az általa készített lapszemlét annak elkészítését követő egy órán belül köteles elektronikus úton eljuttatni a megyei kommunikációs szervekhez. A megyei kommunikációs szervek kötelesek az általuk készített lapszemlét annak elkészítését követő egy órán belül a Szolgálat által működtetett ügyeletre (a továbbiakban: Ügyelet) elektronikus úton felterjeszteni.
21. A kommunikációs szervek kötelesek a lapszemléből külön leválogatni és a selejtezési időpontjukig megőrizni azokat a közléseket, amelyek országos jelentőségűek, jelentős közérdeklődésre tartanak számot, vagy amelyek a szerv vezetője által kijelölt ügycsoportba tartoznak.

6. A médiatartalom-szolgáltatók adatbankja, a kommunikációs tevékenység dokumentálása

22. A kommunikációs szervek a médiatartalom-szolgáltatókkal történő hatékony kapcsolattartás érdekében kötelesek az illetékességi területükön található médiatartalom-szolgáltatók által a kapcsolattartás során az elérhetőségükre vonatkozóan közölt adatokat, valamint a nyilvánosan hozzáférhető alapító okiratuk lényeges adatait a Szolgálat által kezelt adatbankban rögzíteni. A már felvitt adatok karbantartását és aktualizálását a Szolgálat végzi, ennek érdekében az adatbank adataiban bekövetkezett változásokról a kommunikációs szervek a Szolgálatot elektronikus úton tájékoztatják.
23. A kommunikációs szervek kötelesek gondoskodni tevékenységük dokumentálásáról. A Szolgálat által meghatározott formátumban kialakított dokumentációnak tartalmaznia kell
 - a) a médiatartalom-szolgáltató – mind írásbeli, mind szóbeli – megkeresését, a megkeresés időpontját
 - b) a megkeresésre adott – mind írásbeli, mind szóbeli – válaszokat, a válaszadás időpontját, valamint
 - c) a válasz kialakításához felhasznált háttéranyagot olyan módon, hogy abból azonosítható legyen a háttéranyagot szolgáltató személy, továbbá a megkereséshez kapcsolódó vezetői utasítások.

7. A kommunikációs szervek egyéb kötelezettségei

24. A kommunikációs szervekkel, valamint az általuk ellátott kommunikációs tevékenységgel szemben alapvető követelmény
 - a) a gyors reagálóképesség
 - b) a hitelesség
 - c) az egységesség
 - d) a következetesség

- e) a közérthetőség és
f) a pártatlanság.
25. A kommunikációs szervek kötelesek a rendőrség bűnmegelőzési és baleset-megelőzési szervei által a lakosság számára készített megelőzési ajánlásokat, felhívásokat a rendőrség internetes portálján közzétenni.
 26. A kommunikációs szervek az ellentmondások elkerülése érdekében kötelesek kiemelt figyelemmel kísérni a Belügyminisztérium, valamint a rendőrség más szerveinek kommunikációját, indokolt esetben soron kívül egyeztetést folytatni az esetleges ellentmondások feloldása érdekében.
 27. A kommunikációs szervek kötelesek a médiatartalom-szolgáltatók közléseit figyelemmel kísérni (médiamonitöring).
 28. A rendőrség sajtótájékoztatóinak megszervezése és lebonyolítása a kommunikációs szervek feladata. Az előre tervezett sajtótájékoztatók kivonatát legkésőbb a sajtótájékoztató befejezésével egyidejűleg a rendőrség kommunikációs szerveinek közzé kell tenniük a rendőrség honlapján.
 29. A kommunikációs szervek kötelesek a hozzájuk közzétételre továbbított rendőrségi felhívások visszavonását – a felhívás közzétételével azonos módon – közzétenni, ilyen módon biztosítva, hogy a felhívást átvevők értesüljenek annak visszavonásáról.
 30. A kommunikációs szervek kötelesek együttműködni a társszervek kommunikációs szervezeteivel.
 31. A kommunikációs szerveknek törekedniük kell arra, hogy a rendőrségi szempontból releváns eseményekről az első tájékoztatás a rendőrség internetes portálján jelenjen meg.
 32. A rendőrség kommunikációs szerveinek közlései semmilyen formában, még utalás szintjén sem tartalmazhatnak a rendőrség bűnfelderítési módszereire, eljárásaira vonatkozó adatot.
 33. A kommunikációs szervek kommunikációjuk tartalmi elemeit illetően kötelesek egyeztetni, valamint lehetőség szerint a végleges tartalmat jóváhagyatni az adott szerv érintett szakterületének vezetőjével vagy vezetőivel.
 34. Az információ közreadása formájának és időpontjának meghatározása, valamint a kommunikációs szervek állományába nem tartozó nyilatkozó kommunikációs szempontból történő felkészítése a kommunikációs szervek kizárólagos kötelezettsége.
 35. A kommunikációs szervek közérdekű és statisztikai adat szolgáltatása esetén kötelesek a megyei rendőr-főkapitányság elemző-értékelő osztálya bevonásával az ORFK szakmailag érintett főigazgatóságával vagy szolgálatával – a bűnügyi szolgálati ágat érintő adatok esetében az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemzőértékelő Főosztállyal, míg a rendészeti szakterülethez tartozó szolgálati ágakra vonatkozó adatok esetében az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Rendészeti Elemző-értékelő Osztállyal – egyeztetni. A megyei kommunikációs szervek az egyeztetést követően a médiatartalom-szolgáltató részére továbbítandó tartalmat a Szolgálatához terjesztik fel, amely a továbbítást jóváhagyja vagy – országos jelentőségű, illetve kiemelt érdeklődésre számot tartó ügyben, valamint ilyen tartalmú előzetes utasítás esetén – jóváhagyásra a továbbítandó tartalmat az országos rendőrfőkapitány részére felterjeszti.
 36. A kommunikációs szervek kötelesek minden nap 9.30 óráig a rendőrség internetes honlapjának adott alportálján az illetékességi területükön az elmúlt 24 órában történt eseményekről tájékoztatót közzétenni.
 37. A kommunikációs szervek egyen- vagy vegyesruhás alapellátási normába sorolt nyilatkozattételre jogosult munkatársainak nyilatkozattételére – az esemény jellegétől és a nyilatkozattétel helyszínétől függően – a rendőrségnél rendszeresített szolgálati vagy társasági öltözetben kerülhet sor.
 38. A kommunikációs szervek kötelesek mérlegelés nélkül soron kívül jelentést tenni az állomány-illetékes parancsnoknak abban az esetben, ha a rendőrség érintett szervének tevékenységébe vetett közbizalom megkérdőjelezésére alkalmas közlést észlelnek. A rendőrség kommunikációs

szervei az állományilletékes parancsnok előzetes engedélyével kötelesek az állományilletékes parancsnok közléssel kapcsolatban megtett intézkedéséről tájékoztatást adni a médiatartalom-szolgáltatóknak.

39. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok szóvivői, illetve az őket helyettesítő személyek kötelesek az Ügyelet felé jelenteni:
- a) munkanapokon 8.00 óráig napi munkavégzésük megkezdését és elérhetőségüket
 - b) tervezhető távollétük esetén az őket helyettesítőket és a helyettesítők elérhetőségüket
 - c) munkaszüneti napok esetében az azt megelőző munkanap hivatali munkaidejének végéig a kommunikációs tevékenységgel összefüggő feladat felmerülése esetén közreműködésre kijelölt munkatársat és elérhetőségét.

8. A Szolgálat egyéb feladatai

40. A megyei kommunikációs szervek részére nyújtott szakmai irányítás keretében a Szolgálat köteles a szolgálati út mellőzésével biztosítani a soron kívüli konzultáció lehetőségét a megyei kommunikációs szervek számára.
41. A rendőrség személyügyi kérdéseiről, országos jelentőségű, rendkívüli vagy váratlan eseményekről történő nyilatkozattétellel kapcsolatban a Szolgálati Szabályzat 99. § (3) bekezdésében meghatározott jóváhagyás iránti megkeresést a Szolgálat vezetőjén keresztül kell az országos rendőrfőkapitányhoz felterjeszteni.
42. A rendőrség képviselőjeként, szakértőjeként történő nyilvános szereplés kapcsán a Szolgálati Szabályzat 99. § (6) bekezdésében meghatározott országos rendőr-főkapitányi előzetes hozzájárulás vonatkozásában a kiadmányozás jogát a Szolgálat vezetője gyakorolja.

9. A megyei kommunikációs szervek egyéb kötelezettségei

43. A megyei kommunikációs szervek munkatársai szolgálati elöljárójuk, a Szolgálat vezetőjének, valamint a Szolgálat Ügyeletének utasítására kötelesek a rendőri szempontból releváns helyszínen, eseményen megjelenni.
44. A megyei kommunikációs szervek havonként vagy a Szolgálat által meghatározott időpontban az utasítás mellékletében meghatározott formában és adattartalommal kötelesek statisztikai adatot szolgáltatni tevékenységükről.
45. A Szolgálat ajánlásait a megyei kommunikációs szervek munkatársai munkájuk során kötelesek figyelembe venni, a szervezett képzéseken részt venni, önmagukat folyamatosan képezni.

10. A rendőrség szervei kommunikációs tevékenységgel összefüggő kötelezettségei

46. A nem budapesti székhelyű rendőr-főkapitányságok az általuk tervezett sajtótájékoztató tervezett időpontjáról és témájáról – a sajtótájékoztató megrendezéséről való döntést követően haladéktalanul – kötelesek értesíteni a Szolgálat vezetőjét, aki írásba foglalt indokolás mellett megtilthatja a sajtótájékoztató megtartását.
47. Amennyiben a médiatartalom-szolgáltató megkeresése nem a kommunikációs szervhez, hanem a rendőrség más szervehez vagy az érintett szerv más szervezeti eleméhez érkezik, a megkeresést fogadó azt köteles haladéktalanul az illetékes kommunikációs szervhez továbbítani.
48. A médiatartalom-szolgáltatóknak a rendőrség tevékenységével kapcsolatba hozható közlése nyomán sajtó-helyreigazítási eljárás kizárólag a Szolgálat vezetőjének előzetes tájékoztatását követően indítható meg. Az eljárás befejeződéséről és annak eredményéről a Szolgálat vezetőjét haladéktalanul tájékoztatni kell.
49. Az állományilletékes parancsnokok kötelesek a rendőrség kommunikációs szervein keresztül is fellépni a vezetésük, irányításuk alatt álló szervet érintő megalapozatlan közléssel szemben.

50. A rendőr-főkapitányságok vezetői kötelesek intézkedni
- a) a szóvivők vagy a referensek állandó elérhetőségének biztosítására, az ezen követelmény-nyel összefüggő szolgálati időrendszer alkalmazására,
 - b) a feladatkör ellátásához szükséges technikai eszközökkel (mobiltelefon, számítógép, mobilinternet-hozzáféréssel ellátott laptop, digitális fényképezőgép, digitális videókamera, digitális hangrögzítő eszköz) történő ellátásra, az elektronikus levelezési rendszer távoli elérhetőségének biztosítására
 - c) indokolt esetben a rendőri tevékenység szempontjából releváns helyszínekre történő kijutás feltételeinek biztosítására
 - d) a munkavégzéshez szükséges és elégséges adatbázisokhoz történő hozzáférés biztosítására
 - e) arra, hogy a szóvivők a napi eligazításokon és a főkapitányi értekezleteken állandó meghívottként részt vegyenek
 - f) arra, hogy a kommunikációs szerv
 - fa) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv ügyeleti szolgálata és a közreműködésével teljesítendő jelentési és tájékoztatási kötelezettség rendjéről szóló hatályos ORFK-utasítás szerinti kiemeltnek minősített rendkívüli eseményekről
 - fb) a rendőri tevékenység szempontjából az állampolgárok szubjektív biztonságérzetét növelő intézkedésekről
 - fc) a közérdeklődésre számot tartó eseményekről, valamint
 - fd) a külön vezetői utasítás szerinti eseményekről az ügyeleti szolgálat vagy a tevékenység-irányítási központ részéről soron kívül tájékoztatást kapjon.
51. A nyomozó hatóságok vezetői az eredményes nyomozati tevékenység megfelelő kommunikációja érdekében a közérdeklődésre számot tartó vádemelési javaslatokkal kapcsolatban nyilvánosságra hozható adatokat – az ügy vádemelésre történő megküldésével egyidejűleg – kötelesek eljuttatni az illetékes kommunikációs szervhez.
52. A humánigazgatási szakszolgálatok a rendőrséget terhelő közzétételi kötelezettség biztosítása érdekében a személyügyi tájékoztatókat a kiadásukkal egyidejűleg kötelesek eljuttatni az illetékes szerv kommunikációs szervéhez.
53. A rendőrség szervei azon intézkedéseikről, jogerősen befejezett eljárásaikról, illetve az eljárásnak a rendőrség hatáskörébe tartozó szakaszának a befejezéséről, melyek kapcsán médiatartalom-szolgáltató részéről korábban már érkezett megkeresés, haladéktalanul kötelesek elektronikus formátumban a médiatartalom-szolgáltatók részére eljuttatható tájékoztatót a Szolgálat vezetőjének megküldeni.
54. A gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény biztosítására készülő biztosítási terv elkészítésébe az adott rendőri szerv kommunikációs szervének képviselőjét be kell vonni, az elkészült biztosítási terv megismerhetőségét biztosítani kell a kommunikációs szerv képviselőjének a részére.
55. Fokozott ellenőrzés elrendeléséről, csapaterő alkalmazásáról és tömegoszlatastról a Szolgálatot és az illetékes kommunikációs szervet legkésőbb az intézkedés megkezdésével egyidejűleg tájékoztatni kell.
56. Amennyiben a rendőrség szerve törzset működtet, a törzsbe be kell osztani a működtető szerv kommunikációs szervének legalább egy munkatársát.

00

11. Kép- és hangfelvételek kiadása a médiatartalom-szolgáltatók részére

57. A rendőrség szervei a rendőri intézkedések képi rögzítése során kötelesek arra törekedni, hogy a nagyobb médiafelület elérése érdekében a médiatartalom-szolgáltatók részére ellenőrzött formában eljuttatható képanyagok készüljenek. A jelentős médiaérdeklődésre számot tartó, előre tervezett akciók előkészítése és végrehajtása során, valamint országos jelentőségű ügyekben

lehetőség szerint figyelmet kell fordítani a médiatartalom-szolgáltatók részére a rendőrség kommunikációs szervei által kiadható, a szakmai érdekek érvényesülését nem veszélyeztető, de a rendőrségi eredmények bemutatására alkalmas helyszíni képfelvételek elkészítésére.

58. A rendőrség által a rendőri intézkedésről készített kép- vagy hangfelvételeknek, a rendőrség által üzemeltetett térfigyelő rendszerek rögzített felvételeinek a médiatartalom-szolgáltatóknak – a vonatkozó jogszabályi előírások maradéktalan betartásával – történő kiadására kizárólag a Szolgálat vezetőjének engedélyével kerülhet sor.

12. Kiválasztás, teljesítményértékelés

59. A kommunikációs szerveknél rendszeresített munkaköröket nyilvános pályázat útján kell betölteni.
60. A munkáltatói jogkör gyakorlója a pályázók alkalmasságának, a rendőrségi kommunikáció hatékony módon történő tolmácsolásához elengedhetetlen – így különösen a beszédképességgel, a megjelenéssel, a reagálóképességgel kapcsolatos – személyes tulajdonságok megfelelő módon történő felmérése érdekében a pályázatok elbírálásának rendjét olyan módon határozza meg, hogy sor kerülhessen valamennyi pályázó személyes, a kommunikációs szakterületet képviselő tagot is magába foglaló bizottság előtt történő meghallgatására.
61. A teljesítményértékelést végző vezető az utasítás hatálya alá tartozó kommunikációs tevékenységet végző személyek értékelésének alapjául szolgáló szempontrendszert a 60. pontban hivatkozott tulajdonságok alapulvételével határozza meg.

III. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

62. Az utasítás hatálybalépésétől számított harminc napon belül a nem budapesti székhelyű rendőr-főkapitányságok vezetői kötelesek a kommunikációs feladatokat ellátó állományuk felmérésére, és amennyiben a felmérés eredménye alapján az utasításban foglaltak betartása ezt szükségessé teszi, a szervezési állománytáblázatuk megfelelő módosítására irányuló javaslatukat az országos rendőrfőkapitánynak felterjeszteni.
63. Az utasítás hatálybalépésétől számított hatvan napon belül az utasítás hatálybalépésének napján közalkalmazotti vagy kormánytisztviselői jogviszonyban álló – a hivatásos szolgálatra egészségügyi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas – szóvivő esetében megfelelő határidő megjelölésével elő kell írni a hivatásos szolgálati jogviszony létesítéséhez szükséges képzettség megszerzését, amely időpontig az érintett szóvivői beosztásban foglalkoztatható.
64. Az utasítás 23. pontjában előírt, a kommunikációs szervek tevékenységének dokumentálása során irányadó egységes formátum kidolgozásáról és kommunikációs szervek részére történő megküldéséről a Szolgálat vezetője az utasítás hatálybalépését követő hatvan napon belül gondoskodik.
65. Az utasítás hatálybalépésétől számított harminc napon belül el kell készíteni a kommunikációs szervek valamennyi szóvivőjének és referensének szolgálati jellemzését.
66. Az utasítás – a 67. pontban foglaltak kivételével – 2013. március 15-én lép hatályba.
67. Az utasítás 61. pontja 2013. július 1-jén lép hatályba.
68. Hatályát veszti a sajtóval történő kapcsolattartás rendjéről és az egységes tájékoztatásról szóló 34/2007. (OT 28.) ORFK-utasítás és a Rendőrségi Tájékoztatási Irodáról és a Digitális Stúdióról szóló 1/2008. (OT 1.) ORFK-utasítás.

4. melléklet

1/2016. (IV. 15.) BVOP–utasítás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Szervezeti és Működési Szabályzatáról

3. függelék

Az országos parancsnokság szervezeti egységeinek feladatai

2. Az országos parancsnok közvetlen irányítása alá tartozó szervezeti egységek feladatkörei

2.5. Kommunikációs Főosztály

- a) Ellátja és koordinálja a bv. szervezettel kapcsolatos kommunikációs, PR- és sajtószóvivői tevékenységet.
- b) Döntésre előkészíti, koordinálja és szervezi a bv. szervezettel vagy a fogvatartottakkal kapcsolatos sajtókérelmeket, azokról nyilvántartást vezet.
- c) A visszakereshetőséget biztosítva a szükséges és rendelkezésére bocsátott informatikai eszközök és programok útján begyűjti, tárolja és megőrzi a bv. szervezet munkájára vonatkozó sajtómegjelenéseket, közleményeket, az arra jogosultak nyilatkozatait, valamint a releváns híreket.
- d) A sajtófigyelés alapján felhívja az országos parancsnok figyelmét a tevékenységi körébe tartozó, kivizsgálást vagy intézkedést igénylő fontosabb ügyekre, a bv. szervezetet érintő médiamegjelenésekre.
- e) Elkészíti és kiadja a bv. szervezet közleményeit a hírügynökségeknek, megszervezi a sajtótájékoztatókat, koordinálja a sajtótájékoztatóhoz szükséges háttéranyagok elkészítését.
- f) Figyelemmel kíséri a kommunikációs tendenciákat, ennek érdekében elemzéseket, értékeléseket készít.
- g) Kapcsolatot tart a médiával, a sajtó munkatársaival, a sajtókérelmekről nyilvántartást vezet.
- h) Feltölti és aktualizálja a bv. szervezet honlapját, felügyeli a bv. szervek honlapkezelőinek tevékenységét, az oldalak aktualizálását, publikálja a bv. szervek által feltöltött híreket.
- i) Koordinálja és felügyeli az Országos Parancsnokság hatáskörébe tartozó időszak kiadványok megjelenésével kapcsolatos feladatokat, gondoskodik az Évkönyv, a Bv. Hírlevél, a Börtönújság, valamint a Börtönügyi Szemle megjelentetéséről, kapcsolatot tart a nyomdával.
- j) Gondoskodik a bv. szervezet kiemelt eseményeinek dokumentálásáról, videó- és fotóarchívumának működtetéséről.
- k) A BM feladat- és hatáskörébe tartozó ügyekben köteles értesíteni a BM kommunikációs szakterületének vezetőjét.
- l) Felügyeli, koordinálja a bv. szervek kommunikációs tevékenységét. E tevékenysége körében:
 - la) megszervezi és lebonyolítja a bv. intézetek sajtóreferenseinek és honlapkezelőinek továbbképzését
 - lb) közreműködik, javaslattételi, egyeztetési és véleményezési jogot gyakorol a bv. szervek sajtóreferenseinek kiválasztásában, a velük szemben támasztott követelmény- és a teljesítményértékelési rendszer kidolgozásában, valamint a teljesítményértékelésükben
 - lc) közreműködik, javaslattételi, véleményezési jogot gyakorol a bv. szervek feladat- és hatáskörébe tartozó, kiemelt jelentőséggel bíró vagy jelentős közérdeklődésre számot tartó egyedi ügygel kapcsolatos sajtótevékenység tekintetében.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem kiadványa.

Nordex Nonprofit Kft. – Dialóg Campus Kiadó • www.dialogcampus.hu • www.uni-nke.hu
1083 Budapest, Ludovika tér 2. • Telefon: 06 (30) 426 61 16 • E-mail: kiado@uni-nke.hu
A kiadásért felel: Petró Ildikó ügyvezető • Kiadói szerkesztő: Szarvas Melinda
Felelős szerkesztő: Karácsony Fanni • Tördelőszerkesztő: Fehér Angéla

ISBN 978-615-5889-27-1 (PDF)
ISBN 978-615-5889-28-8 (EPUB)

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpálya-program és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE